

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULLIANA

SEGONA EPOCA

Any LI.-Tom XXVI. gener-abril 1935 Núms. 650-651.

El número de desembre de l'any passat, 1934, cloïa els primers cinquanta anys d'existència del BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULLIANA, començat amb el número de 10 de gener de 1885. Els vint i cinc volums que contenen aquest mig segle de la nostra publicació, en constitueixen la primera època. El present número n'obri una segona, que no és més que la seva continuació.

Fins ara, la nostra Revista ha estat l'arxiu de la més variada i extensa documentació, treta a llum pels investigadors de la nostra vella història pairal, amb una constància exemplar i una curiositat allargada a tots els afins dominis literaris; i el portantveu més autoritzat i indiscutit de la cultura a Mallorca, posada amb lloable encert pels nostres fundadors, sota el signe i la devoció del gran nom de Ramon Lull.

I tot això mateix pretén de seguir essent, amb humilitat i amb tenacitat, el "Bolletí de l'Arqueològica" en la nova època que avui inaugura. Les variacions externes amb que es presenta, adoptades després de ponderar-ne meditada-ment els avantatges, no n'alteren l'impuls inicial, al qual segueix impertorbablement fidel; ni l'esperit tradicional, al qual fa pública professió de restar conscienciosament adhe-rit, amb un respecte major cada dia que passa.

D'altra banda, no podia desaprofitar el Bolletí, en el frontispici d'aquest número d'entrada a una època nova, l'ocasió de saludar amb agraïment i afecte tots els seus amics i protectors, antics i novells; la premsa de Mallorca, i les nombroses publicacions que, prop o lluny, convergeixen vers ideals semblants i formen, arreu del món, l'estol dels canvis de la nostra publicació, que són el nostre orgull i la nostra millor companyia.

Estament Militar

i

Prohoms amb honors de cavallers de Mallorca de mitjan segle XIV

(1332-1362)

Sempre són interessants i curiosos els documents que fan referència a tota casta de nòmnes, padrons o llistes esteses en forma que es puguen qualificar en el sentit que deim avui oficial o positiu i indubtable.

Dins aquest caire, cal, doncs, col·locar per la seva significació i autoritat els que publicam baix l'epígraf que encapçala aquesta recopilació.

El document que fa referència a la mostra feta en el Reial Castell de l'Almudaina l'any 1332, essent rei privatiu de Mallorca Jaume III, fent presentar tots els cavalls armats que el senyors de baronies i cavalleries venien obligats a tenir per defensa d'aquesta illa i son rei, és interessantíssim; per ell venim en coneixement de tots els susdits senyors i llurs prestacions, poguent-se deduir del mateix que, correguent els segles, s'augmentà el nombre de senyors prestataris de tals serveis reials, per les subdivisions d'algunes primitives baronies subjectes a les referides obligacions, en més d'un o dos cavalls.

Els de l'any 1343, regnant ja a Mallorca Pere IV, són per demés importants i suggestius: el motiu que els origina és lo de meyns: la qüestió que era entre els Jurats de Mallorca d'una part e los cavallers, generosos e qui privilegi militar havien, d'altra, sobre contribuir els del referit estament en drets de molitja. Però, per tal causa, hagueren de fer-se diligèn-

cies i citacions als cavallers que aleshores residien en les seves heretats, i a tal fi ordenà el Governador a tots els Batles de les viles de Mallorca citassen als nobles que de privilegi militar gaudien, visquent en sos respectius districtes, per llur compareixença davant sa person en el Palau de l'Almudaina per tal d'oïr sentència en l'esmentada causa.

Com és lògic duen idèntica redacció les missives circulades als Batles reials, però no són iguals les seves contestacions; per això resulten aquestes curioses i plenes de sabor d'època.

Es fa constar en qualcunes no haver-se trobat en llurs albergs els senyors que devien citar les autoritats comunals, per haver sortit a caçar; bona prova que era aquí, a l'illa, dit deport i exercici, dels més estilats per les altes persones d'estament, com ho era en la mateixa època a tot arreu, a Castella, Aragó i Catalunya.

En altres respostes fa constar el Batle «que nenguna de les dites persones (cavallers o generosos) no són atrobades» en lo seu batliu; en altres, que si bé en ells cavallers i generosos han possessions «mes ells no hic són» que tots són a Ciutat.

El Batle de Castellitx fa constar haver citat, amb altres cavallers residents en son districte, a En Domingo Lull, notícia valuosa i escaient per la història, a fer encara de manera seriosa, de la família del nostre benaventurat Ramon Lull.

Uns Batles testimonien que en les seves parròquies no hi viuen contínuament privilegiats, si bé són en les mateixes senyors d'heretats; altres, que citat qualcú alega ésser ciutadà⁽¹⁾ però no tenir cap dels precisos privilegis per ésser cridat en la convocatòria; altres batles expresen que davant ells ha comparegut qui «dix que fehia cavayl armat per lo qual entenía auer privilegi de portar armes e dix que eyl hi volia esser» a la convocatòria.

Els documents que fan menció i contenen els padrons de tots els prohoms de Mallorca residents en 1362 en la ciutat i en totes les parròquies de la part forana de l'illa, són registre de gran valor per conèixer avui el que podem considerar braç

(1) Bona prova demostrativa de l'ús de la paraula en aquella època per denotar estament i no residència en la ciutat.

preminet de la societat mallorquina en formació des de la seva conquesta l'any 1229.

El motiu que obliga a fer tal nòmina l'expressa clarament el Governador en les seves ordres circulars als Batles de les viles i als interessats veïns de la ciutat: la guerra moguda pel rei Pere de Castella contra Pere IV d'Aragó. Era necessari en aquells moments que totes les persones de categoria social, de possibles, tenguessen en son poder i servei cavalls i armadures convinents que poguessen en cas donat ajuntar-se a la força que formaran els imposats de sempre als senyors de baronies i cavalleries, com tenim referit. Així doncs, imposant una càrrega es concedeix un honor als relacionats que abans d'aquella data no ostentaven, encara que bona la seva fortuna, signe exterior, direm més, legal i demostratiu de distinció social.

Si denou anys enrera per prestar cavall armat i portar armadures especials i vedades es considerava qualcú amb dret d'assistir a una convocatòria del braç militar de Mallorca, bé cal donar el seu reial valor i la importància deguda al susdit registre de 1362.

En aquesta terra, a diferència de Castella i d'altres regnes, no han existit mai padrons d'estament noble formats únicament per la distinció de classes socials, als quals es recoria en aquells regnes per mils causes i probançes.

A falta d'aquells, d'altres formes es valien els mallorquins per suplir-los. Doncs bé, aquests registres de l'edat mitjana que publicam avui són fonaments molt forts per l'estudi de la nostra societat medieval.

Al veure relacionades, per les causes susdites, diferents persones unint al seu llinatge una professió vulgar, hem de posar sobre avis al lector no molt versat en tal estudis, prevenint-lo del que tal volta li donàs impressió contradictòria i falsa: la continuació ja indicada de les referides persones, que per la professió que figuren exercir no calia formassen part d'honosos estats, però que per la seva posició i riqueses es cregué eren dignes d'ésser continuats els seus noms, aparellats amb els ja consagrats aleshores, confirmant evidentment el nostre criteri, sustentat en treballs anteriors que tenim publi-

cats sobre la formació i desenrotllament del primer estament de la societat mallorquina des de la conquesta de l'illa pel gran rei En Jaume I⁽¹⁾.

No devem considerar als individus que darrera el seu llinatge duen una professió com la de moliner, hortolà, taverner, hostaler, panyer, ferrer, carnisser, spiciaire, i són en total deu, tots ells residents en la ciutat, que s'ocupassen personalment en els menesters de llurs oficis manuals. Repugna per il·lògica tal interpretació.

Aquestes deu persones, mesclades entre les dues-centes quaranta i quatre tan pròcers i distingides allavors, sembla raonable considerar que incloses foren en la referida nòmina perquè la seva riquesa i manera de vida obligava al Governador General del Regne, honrats Jurats i Ordenadors de la guerra a continuar-los; a no prescindir d'ells en aquella ocasió, disposant de llur ajuda, premiant-la amb la dignificació que l'obligació imposada implicava.

De no ésser així, creim que veuríem escrits sos noms separatament dels restants, formant representació d'estament de menestrals, tal com passava amb els insaculats per jurats i consellers de la ciutat pel referit braç.

Les altres persones, prohoms habitants de la part forana de Mallorca, continuades en el referit padró de 1362, podem dir que la major part, per no dir totes, són cap de les famílies que més tard, en les centúries XV, XVI i següents, traslladades a la Ciutat, previ reconeixement de la seva qualitat de Ciutadans de Mallorca, anaren ingressant en l'expressat estament militar, substituint pels seus llinatges els gloriosos extingits, que des de la conquesta l'integraven.

Aquesta relació o nòmina de les persones *cap de llinatge*, prohoms preeminents de la dita part forana de l'illa, que en aquella època no formaven part de l'estament militar, però que pel seu origen, per la consideració en que eren tengudes, per la seva fortuna i posició social se les deu reputar com a

(1) V. *La Noblesa mallorquina y el Conde Malo*, Primera parte, cap. I a III.

prohoms amb honor de cavaller⁽¹⁾ com ho prova la inclusió dels seus noms en la llista que més envant es publica.

Mostra dels cavalls armats de Mallorca

1332

Nono kalendas junij Anno Domini Millessimo CCC° xxx° secundo.

Die et anno promissis fuit mandatum per venerabilem et discretum Geraldum Aderroni, domicellum, vicarium civitatis Majoricarum ex commissione sibi Serenissimo Domino Jacobo, Rege Majoricarum, facta omnibus in insula Majoricarum equos armatos facientibus quod die sabbati proxime instant cum dictorum omnibus equis armatis intersuit muniti et parati pro mostra facienda prout decet in palacio diti Domini Rege sub pena feudi.

Pro mostra facienda.

Lo Bisba de Barchelona fa per la sua baronia cauayls armats.	vij
Francesch Safont per la baronia que fo del compte Dempuries cauayls armats	vij e mig
Lo procurador del bisbe de Gerona per raho de la sua baronia fa cauayls armats	liij
Lo batle del abat de San Felu de Guixols fa per la sua baronia cauayl armat	j el quart
Johanet de Sent Johan e en Berenguer de Sent Johan fan per lo Senyor Rey cauayls armats	liij
Arnau Togores fa per lo Senyor Rey cauayls armats	liij
Aries Ferrandis fa cauayls armats	liij
Berenguer Desbach fa cauayls armats.	liij
Pere de Tornamira fa cauayls armats.	j
Pere Satorra fa cauayl armat	j
Perico Torroella fa cauayl armat	j
Pere Dalmau fa cauayl armat	j
Pere Arnau Burguet fa cauayl armat	j
Aleman de Sadoua fa cauayl armat	j
Mestre Jacme Desualers fa cauayl armat	j
Assalt de Galliana fa cauayl armat	j
Los hereus de Guillem de Riús fan cauayl armat	j
Garau Adarro fa cauayl armat.	j

(1) Totes les continuades en la mateixa nòmina posseïen cavalls i armadures diferents en servei de son rei (Pere IV) i en defensa de Mallorca.

Pons de Lupia fa cauayl armat	j
Romeu de Sagta? fa cauayl armat	j
Guillem Trauer fa cauayl armat	j
Perico Puigdorfila fa cauayl armat	j
Lespital de Sen Johan de Jerusalem fa cauayls armats	v e mig
Arnau de Sancta Cilia fa cauayls armats	ij
Berenguer de Santa Cilia caualer fa cauayl armat	j
Asbert Sa cortada fa cauayl armat	j
Guillem Garces fa cauayl armat	j
Pere Demvex fa cauayl armat	j
Francesch Rossello fa cauayl armat	j
Pere de Montso fa cauayl armat	j
Guillem Arnau Sesegleyes fa cauayl armat	j
Pere Nunis fa cauayl armat	j
Na Bausana fa cauayl armat	mig
Ramon Sauerdera d'laquantí fa cauayl armat	la quarta part
Andreu Porceyl per la baronia del Ardiacha fa cauayl armat	j
Guillem Morato notari per la caualaria de Sent Jordi fa cauayl armat	j
Guillem de Sentscle fa cauayl armat	j
Guillem Arnau Dila fa cauayl armat	j
L'hereu den Jaume Valenti fa cauayl armat	j
Uguet de Totzo cauayler fa cauayl armat	j
Pere Feriandis fa cauayl armat	j
Ferrando Feriandis fa cauayl armat	j
Arnau Torroeyla fa cauayl armat	j
Lodrigo Ortis fa cauayl armat	j
Lo Pebordre de Tarragona fa cauayls armats	ij
Arnau Torroeyles fa cauayls armats	ij
La Capeylanya del Bisbe de Torreyles fa cauayl armat	mig
Bernat Tornamira fa cauayl armat	j
Francesch de Canet fa cauayl armat	j
Les dones de Junqueres fan cauayl armat	j
Maymon Piris fa cauayl armat	j
Arnau de Cardellach fa cauayls armats per la Baronia de Bunyola	v
Lo Rey deu fer fa cauayls armats per si mateix	lv e mig
Item per Ne Guillema de Moncada	vij e mig
Item En Gilibert de Cruilles	mig
Item lo Temple	ij e mig
Item per les ⁽¹⁾	ij

(1) Aquest nom i l'altre subsegüent i darrer són il·legibles.

NOTA MARGINAL.

Pridie veneris intitulata xij kalendas augusti Anno Domini MCCCXXXV Franciscus Valentini obligavit se hinc ad unum annum ad faciendum dictum equm cum armis quem ipse Franciscus concessit.

Per tots aquests pren lo Rey part del proueniment de la Vagueria a raho de C cauayls armats.

ARX. HIST. DE MALLORCA.

Lib. de Suplicacions, Guiatges, Licencies de 1331 a 37, fol 29.

Causa entre els honorables Jurats de Mallorca i l'estament militar del mateix Regne 1343

*Causa agitata inter honorabiles juratos
Maioricarum ex una parte et milites et
generosas personas et militare priuilegium
habentes.*

Pridie idus octobris anno Domini Millessimo CCC^oXL tercio.

Cum inter venerabiles juratos Maioricarum ex una parte et venerabiles Milites et Generosas personas ac habentes priuilegium militare ex altera, controuersia verteretur pretextu et racione secreta dudum in Maioricis ordinate et imposita et duorum denariorum in quibus fuit aueta moligia pro deffensione Regni Maioricarum cuanque racione grani seu bladi vecti in Maioricis pro defensione iam dicta, dictis juratis asserentibus dictas priuilegatas personas teneri ad contribuendam sicper permissis sicut ceteros cines et incolas Regni hucus, dictis viris militibus generosis ac priuilegium militare habentibus negantibus se ad predicta minime teneri nec consensisse dictorum contribucionem proptereaque tam venerabiles predicti jurati quam dicti milites et generose persone et militare priuilegium habentes seu earum procuratores comparuisset coram nobili et prudenti viro Domino Arnaldo de Erillo, Gubernato Generali ciuitatis et Regni Maioricarum et insularum eidem adiacentium coram quo dicta controuersia sine contrastu inter partes prefatas verboceus et summarie extitit agitata de propria voluntate ipsum Domini Gubernatorem instantissime requirentes quod controuersiam predictam dirimeret in eaque suam sententiam promulgaret ex quo jam propria ipsorum et aduocatorum earum raciones et allegaciones audierat informacionemque summariam recepiat de predictis, nichil que aliud amodo resta-

ret nisi quod sententia ferretur in premissis set sententia ipsa comode dari non posset incitatis primitus dictis militibus et generosis ac priuilegiatis personis quorum aliquod prestiterat vt asserebatur extra ciuitatem pro insula Maloricarum constituta pro samto dictas closuus Nobilis Gubernatur instantibus dictis venerabilibus juratis direxit suas patentes citatorias litteras per insulam Maioricarum tenoris et continencia subsequentis:

De nos Narnau Darill, Governador general de la Ciutat e Regne de Mallorca e de les illes a aquell adiaents als amats vniuerses e sengles batles fora la Ciutat constituits ho a lurs loctinents salutis e dileccio. A instancia dels jurats de Mallorca a vos e a cascum de vosaltres deym e manam que a cascum en vostre batliu injungats e manets de part nostra a qualscuns cauallers, generoses e que priuilegia alien militar e sien habitants del dit Regne, que dins iij dies del die de la presentacio de les presents lletres a anant comptadors degen per si ho per lurs legitims procuradors dauant nos esser compereguts per proceyr e oyr sentencia en lo fet de la questio que es entre ells duna part e los dits jurats daltra, e que en altra manera passats los dits iij jorns si compereguts no seran segons que es dit dauant nos anentarem e hi farem proceyr e dar sentencia ho declaracio axi com dret e raho fos en contumacia lur. E daço demantinent nos rescriuits per letres vostres. Dat. Maioricis pridie idus octobris anno Domini Millessimo CCC^oxi^o tercio.

Quibus litteris sic directis et destinatis per dictam insulam Maioricarum pro dictis militibus, generosis et priuilegiatis personis instandis et promittitur pos modum Petrus Mathel, sindicus et procurator dictorum venerabilium juratorum comparuit xiiij^o kalendis nouembris anno predicto coram dicto Nobili Domino Governatore et obtulit et presentauit sibi litteras responsales sequentes.

Porreras

Lo Governador general del Regne de mallorques.

Al molt Noble e molt honrat lo senyor Narnau Darill Governador general de la ciutat e del Regne de Mallorca e de les illes a aquell aiaents. Pere Nabot batle de Porreras salutis e reuerencia deguda ab honor a la saueça vostre. Per tenor de les presents sia cert que reebuda una letra vostra manament vostre contanent als vniuerses e sengles batles fora la Ciutat constituits que a instancia dels honrats jurats de Mallorca cascum dels dits batles en son batliu manas de part vostra a qualsque quals Cauallers, generoses e qui priuilegia aguessen militar e fossen habitants del dit Regne que dins iij dies del dia de la presentacio de la dita vostra letra auant comptadors deguessen per si ho per sos legitims procuradors dauant vos esser compereguts per proceyr e hojr sentencia en la questio que es entre ells duna part els dits jurats daltra. En altra manera passats los dits jorns si

compereguts no eren deuant vos quel auantariats e proceyrlets e sentència e declaració darlets en contumàcia lur axi com en la dita vostra letra he les dites coses justes concordie tramis encontinent als honrats en Guillen de Sentiscla e Bernat Doms donzells lo saig de la mia cort per fer lo dit manament segons que es dit, qui tornat dix lo dit manament als dits donzells de part vostra hauer fet e encara qual dit Guillem de Sentiscla li dix que jay auia constituït son procurador. Dat en Porreres diyous a xvj vytubri. Lany MCCCxliij.

Montueri

Al molt noble e honrat senyor Narnau Darill Governador general en lo Regne de Mallorca per nostre senyor lo Rey. Pere Dodena batle de Montueri per aquell mateyxs senyor Rey. Comanme senyor en vostra gracia. Reebey senyor vostra letra que manas de part vostra a qualsquequals Cauallers. generoses qui priuilegi agen milita e fossen habitants del dit Regne que dins iij dies del dia de la presentació de vostra letra a auant comptants deguessen per si ho lurs legitims procuradors dauant vos esser compereguts per proceyr e oyr sentència en lo fet de la questio que es entre ells duna part e los dits jurats daltre, e que en altre manera passats los dits iij jorns que vos senyor hi fariets dar sentència ho declaració, axi com fos de dret. La lur adzencia no contrastant en contumàcia lur, perque senyor vos certífich que vista vostra letra tramis en Johan Cosqueyla, saig de la mia cort, an Guillem Rubert caualler habitador al meu batliu per fer espressament a ell de part vostre lo dit manament. axi senyor quel dit saig torna a dix quel dit manament complidament li auia fet. Item senyor compareix a la mia cort en Bernat Soltzina de Puigdorfila lo qual diu si esser priuilegiat, al qual lo meu scriua axi mateix feu lo dit manament segons que ell ma dit de part vostra. Dat. apud Montuarium xvij^o Kalendas Nouembris anno Domini M^oCCC^oxl^o terci^o.- Pero senyor al dit Bernat Soltzina fo fet lo dit manament xvj Kalendas Nouembris anno ut supra.

Artà

Al honrat e molt Noble senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorca e de les illes a aquell adiaents. Ramon Descolomers batle en Artà per lo senyor Rey Darago e de Mallorca etc. saluts ab tota honor e reuerencia deguda. Per vigor de 1 manament per vos senyor fet per letra vostra de les coses deuayl scrites ami e als altres batles de la illa de Mallorca vos certífich que Uguet Borrás notari de Mallorca actor e procurador meu axi com a Tudor den Gil Descolomers nebot meu lo qual ha priuilegi de caualler comparra dauant vos per nom meu per proceyr e oyr sentència en lo fet de la questio que es entre los cauallers e generoses e qui priuilegi han militar e son habitants del Regne de Mallorca de 1ª part e los jurats de Mallorca de laltre. Item senyor vos certífich que

en lo meu batliu no ha cauallers ni altres persones generoses e qui agen priuilegi militar si no lo dit nebot meu. Comanme senyor en vostra gracia. Dat en Lalmudayna d'Arta xvj kalendas Nouembris anno Domini M^oCCCxl^oiiij^o.

Sant Johan de Sisneu

Al molt honrat Noble lo senyor Narnau Deriyi Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorques e de les ylles a aquell adiaents per lo molt alt e poderos Príncep mon senyor en Pere per la gracia de Deu Rey Darago de Valencia de Mallorques de Serdenya e de Corsega e comte de Barcelona, Andreu Carros batle vostre en Sant Johan de Sisneu saluts ab tota reuerencia e honor. He reebuda senyor vostra letra que de part vostra deguets fer manament a qualsquequals Cauallers generoses e qui priuilegi alien militar, e sien habitants del dit Regne, perque senyor vos certífich que nengunes de les dites persones no son atrobades en nostro batliu car totes son ho partides dins la ciutat. Coman me senyor en vostre gracia. Dat a xvj jorns de vuytubrí anno Domini M^oCCC^oxl^oiiij.

Petra

Al molt Noble e molt honrat saui e discret lo senyor Narnau Darill Governador del Regne de Mallorques. Bernat Fabregues batle royal en Petra. Coman me senyor en vostra gracia, he reebuda senyor letra vostra en la qual me manauets que fes manament a tots Cauallers e priuilegiats los quals en mon batliu possessions auran ne aquí seran que dins iiij jorns apres de la dita uostra letra reebudes fossen dauant vos, perque senyor vos certífich per tenor de la present que en la mia parrochia Caualler nengun no ha ni priuilegiat en los quals manament yo auia fet. Coman me senyor en vostra gracia. Dat en Petra a xvj de vuytubre anno Domini M^oCCC^oxl^otercio.

Felanitx

Al molt honrat e Noble senyor lo senyor Narnau Darill Governador de Mallorques per lo senyor Rey Darago etc. En Guillem Sunyer batle de Felanitx per lo dit senyor Rey. Coman me en vostra gracia far vos saber senyor que yo he fet manament de part vostra an Berenguer Tornamira e Gosalbo Vniç donzeyls, que per dijous tot dia primer vinent sien dauant uos per fer compliment per si ho per son procurador en 1^a questio ques entre ells e los jurats de Mallorques, segons que asso largament en la letra de la vostra cort a nos endressada se conten son a vostre manament. Dat a xix octobris anno Domini Millessimo CCC^oxl^oiiij^o.

Luchmaior

Alt molt honrat e molt Noble lo senyor Narnau Darill Governador general del Regne de Mallorques. Berenguer Cardell batle de Luchmaior saluts tota reuerencia e honor. Reby senyor una vostra letra general la qual manaets a tots los batles de fora a instancia dels jurats de Mallorches que casun en son batliu degues citar tots Cauallers, generoses quels que deguessen per sí ho per lur legittims procuradors comparar deuant vos per proceyr en la questio ques entrells e los dits jurats e asso dins iijj jorns fet lo dit manament, perque senyor vos certifich quen mon batliu no se negun caualler ne generos, es ver que hic han possessions mes ells no hic son que yo saplar que tots son aqui en Ciutat. Coman me senyor en vostra gracia. Dat Luchmaior Idu octobris anno Domini M^oCCC^oxl^o tercio.

Castelig (Algaida)

Al molt noble e discret lo senyor Narnau Darill Governador general en lo Regne de Mallorches. Jacme de Gualur batle Reyat de Castelig saluts e deguda reuerencia ab honor. Reebby senyor vostra letra per la qual me manaets que yo encontinent fes fer manament als Cauallers e homens generoses del meu batliu que dintre iijj jorns aquesta recepcio de la dita vostra letra compereguessen dauant vos senyor eyls ho lurs procuradors per proceyr e oyr 1^a sentencia en lo fet de la questio ques mena entre ells duna part o los jurats daltre, en altra manera que vos farlets proceyr a dar sentencia ho declaracio axi com de dret e de raho fos; en axi senyor que encontinent yo tramis lo meu saig an Cuillem Safont en axi senyor que no era en la sua alqueria abans era al pla de la Ciutat, an Domingo Luyt lo qual no es comperagut dauant mi senyor e an Pere Tortosa lo qual encontinent comperegue dauant mi dient que eyl no aula ni entenia auer nengun priuilegi sino que era Ciutada. Item senyor comperegue dauant mi en Garau Tria lo qual dix que eyl fehia cauayl armat per lo qual entenia auer priuilegi de portar armes e dix que eyl hi volla esser. E sobre asso senyor yo de part vostra fiu li manament que per diluns tot dia fos comperegut dauant vos per la dita raho, perque senyor vos certifich de les dites coses, coman me senyor en vostra gracia. Dat. apud Castilligium xij^o kalendas nouembris anno Domini M^oCCC^oxl^o tercio.

Manachor

Al noble e molt honrat senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorches e de les illes a aquell Regne aiaents per lo molt alt poderos senyor Rey Darago. En Francesch Mora batle de Manachor per aquell mateix senyor Rey si mateix ab tota recomendacio humil e deuota. Sapia senyor la vostra noblea per tener de la present que yo per ma-

nament ab letra patent de part vostra ordenada a tots los batles de fora fet als dits batles he dit de part vostra als honrats en Berenguer Dolms e an Pere Tornamira donzells que dins iij dies primers vinents deguen per si ho per lurs legítims procuradors dauant vos esser compereguts per procehir e hojr sentència en lo fet de la questió que es entre los homens generoses e de paratge e priuilegiats de priuilegi militar duna part e los jurats de la Ciutat de Mallorches de laltre. E que en altre manera passats los dits iij jorns si compereguts no seran segons que en dit dauant uos auantariets e ariets procehir e dar sentència ho declaracio en lo dit fet axi com dret e raho fos en contumacia lur. Altres persones senyor quan a ara no aula en lo meu batliu a que lo dit manament se agues afer sino los dits en Berenguer Dolms ho en Pere Tornamira. Dat en Manachor xvº kalendas nouembris anno Domini MºCCCºxlº tercio.

Santany

Al honrat e noble senyor Narnau Darill Governador general del terme de Mallorches. Arnau Mercader batle de Santany saluts, ab deguda reuerencia e honor. Reby senyor vostra letra general de manament vuyt que es dicmenge a xviiiij jorns del mes de vuytubri en la qual sentència que yo que manas de part vostra a qualsquequals Cauallers ho priuilegiats aien militar que sian habitants en lo meu batliu quells dins iij jorns del dia de la presentacio de les presents auant per si ho per lurs procuradors deuant uos esser compereguts per procehir e hojr sentència en lo fet de la questió que es entre ells duna part e los dits jurats daltre, per tant senyor vos certífich quen lo meu batliu no ha nenguns cauallers ne priuilegiats sino en Pere Totzo al qual yo he fet manament quell que deia comparar deuant uos senyor per diuendres tot dia primer vinent per la dita rao. Coman me senyor en vostra gracia. Dat en Santany xiiij kalendas nouembris anno Domini MºCCCºxlºiiijº.

Campos

Al honrat e molt noble senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e de la illa de Mallorques e de les illas a aquella aiaents. Pere Viues batle Royal de Campos saluts ab tota reuerencia deguda e honor. Vista he senyor la tenor d una letra vostra tremesa a tots los batles de fora de part vostra manant a cascun de nosaltres batles que faessem manament a qualsquequals cauallers, generoses ho priuilegiats que dins iij jorns de la recepcio de la dita vostra letra a anant comptadors fossen dauant uos per hojr sentència de les coses en la dita vostra letra contengudes, perque senyor vos respon que assi en lo meu batliu no ha nenguna de les dites persones a les quals yo puyxa fer lo dit manament. Som senyor a honor de vos commame mi en gracia vostra. Dat. Campos xiiij kalendas nouembris anno Domini MºCCCºxºliijº.

Santa Maria del camí

Al molt honrat senyor Narnau Darill governador general del Regne de Mallorca per lo molt alt e poderos senyor Rey Darago. En Guillem Mersegay tinent loch de batle en la parrochia de Sancta Maria del camí saluts. Ab tota reuerencia e honor. Reby mon senyor letra de manament vostre que injunguis e manas de part vostra a qualsquequals Cauallers, generoses e altres que priuilegi alien militar que dins llij jorns comptadors apres recepció de la letra deguessen esser per si ho per legitims procuradors lurs comparaguts deuant uos mon senyor per oyr sentència e declaració en la qüestió que es entre eyls los jurats de Mallorca, en altra manera que en anantariets en lo fet en contumancia lur, pusques certifich mon senyor que en la nostra parrochia no ha estadant Caualler ni generos ni priuilegiat nengun que assi estia continuament sino en Nono Honiz, lo qual mon senyor ha dat lo manament axi com per vos mon senyor a mi en manant lo qual vostre manament mon senyor yo aguí. Dimars prop passat e lo dit en Nono nos troba bo diuendres lo qual dia hac lo dit manament Dat. xvj kalendas nouembris anno Domini M^oCCC^ox^oliij^o.

Muro

Honorabili ac Nobili viro Domino Arnaldo Darill gubernatori generali in Regno Majoricarum et insulis eidem adjacentibus pro Egregio Domino Petro Dei gracia Rege Aragonum Valencie Maioricarum Sardinie Corsice atque Comite Barchinone. Petrus Jaunarij gerens vices discreti Guillelmi de Carraria baiuli pro eodem Domino in parrochia de Muro salutem cum omni reuerencia debite. Seruittutis noueritis domine quasdam litteras vestras me recepisse quod ad instanciam venerabilium juratorum Maioricarum Injungerem Arnaldo de Turricella et Michaeli de Santo Martino domicellis quod hinc ad diem lune proximi debeant comparere coram vestra presentia in civitate Maioricarum per se ipsos vel per eorum legitimos procuratores, quod mandatum eis confestim feci omnibus propterea missis. Signe domine vobis placent de hijs partibus quod ubi. fauorum ex nunch vt sublecto vestro fiducialiter rescribatis. Dat. apud Muro xvij kalendas nouembris anno Domini M^oCCC^ox^oliij^o.

Sisneu

Molt noble e honrat senyor lo senyor Narnau d'Erill Governador general en lo Regne de Mallorca e de les illes a aquell aiaents. Berenguer Palou batle de Sisneu saluts ab deguda reuerencia e honor. Com yo senyor hala haut en manament vostre a instancia dels senyors jurats de Mallorca de manar de part vostra a qualsquequals cauallers ho generoses ho altres que priuilegi haen militar he sien habitants del dit Regne que dins llij dies per

si ho lurs legítims procuradors sien compereguts deuant vos per oyr sentència e proceyr en le questió que es entre ells de una part e los dits jurats daltra, en altra manera que passats los dits iijjorns si compereguts no seran segons que es dit deuant vos que vos anenterets e proceyrets en dar sentència i declaració en lo dit fet axí com dret e reo sera, perque senyor vos certifich que encontinent fiu los honrats Ramon Satorre e en Bernat Dacsat donzells e en Bartholi Desvalers e en Matheu Aymerich que dien se alegrar de priuilegi militar, citat cascuns en lurs domicilis, e manament de part vostra fet per en Martí Jouer saig de la mia cort, que per dilluns primer vinent tot dia sien deuant vos per si ho per lurs legítims procuradors per la rao desus dita. En altra manera que vos passat lo dit dia proceyrets en lo dit fet segons que damunt es contengut, segons que totes aquestes coses son contengudes e escrites largament en lo libre de la mia cort en lo peu del Registre de la vostra letra, manats senyor so queus placia. Dat. Sisneu xvij^o kalendas nouembris anno Domini M^oCCCx^ol^o tercio.

Sancta Margarida

Al molt noble honrat e discret senyor lo senyor Narnau Darill governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorques per lo molt alt senyor en Pere per la gracia de Deu Rey Darago e de Valencia e de Mallorques e de Serdenya e de Corsega Comte de Barcelona. En Bernat de Femenia batle Reyat en Sancta Margarida a xvj de huytubri reebi senyor letra vostra en la qual manauets a mi que degues fer manament de part vostra a tots los Cauallers e generoses e priuilegiats que fossen en lo meu batliu que feta la presentacio de la letra que dins iijj dies fossen dauant vos, lo qual manament per vos fet auem complit empero dels dits Cauallers e priuilegiats no ha sino en lo meu batliu un, so es en Pere Satorra Caualler, si altres coses senyor vos plaie manats me a vostre honor coman me senyor en vostra gracia. (sens data)

Huyalfas

Al molt noble e molt honrat senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorches e de les illes a aquell adiaents. Matheu de Gallur batle de Huyalfas si meteix ab humil recomendació ami senyor es stada presentada una letra vostra general e patent a tots los batles contentent que cascun batle injunga e man de part vostra a quals-quals cauallers e generoses e altres qui agen priuilegi militar e sien habitants del dit Regne que dins iijj dies comtadors del dia de la presentacio de les dites lures vostres deguen per si ho per legítims procuradors lurs deuant vos esser compereguts per procehir e otr sentència en la questió que es entre ells duna part e los jurats de Mallorches d altra, a la qual letra vostra senyor yo en quant de mí se pertany vos respon que en mon batliu

Caualler ni generos ni hom qui priuilegi militarí haia no es. Dat en Hualfas idus octobris anno Domini M^oCCC^oxi tercio.

Alaró

Al molt honrat e noble senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorques e de les ylles a aquell adiaents. En Pere Faxat batle Dalaro saluts ab tota reuerencia deguda e honor. Rebi senyor letra de part vostra en la qual a mi manaeu que yo que fes manament de part vostra a qualsquequals Cauallers e generoses e altres que priuilegi alien militar e sien en mon batliu que dins quatre jorns sien e compareguen deuant vos per proceyr e oyr sentencia en la questio que es entre ells d una part e los senyors jurats d altra, per la present senyor vos certifich que yo he complit lo vostre manament. Dat en Alaro a xvij jorns de uytubri l any M^oCCC^oxliij.

Marratxi

Al molt Noble e honrat lo senyor Arnau Darill governador general de la illa del Regne de Mallorques. En Nicolau Pons batle de Marratxi. Coman me senyor en vostra gracia dimecres a xv de uytubre rebi vna letra vostra en la qual me feyats assaber que yo de part vostra degues fer manament a tots los Cauallers e priuilegiats que fossen dins lo meu batliu que deguessen esser compareguts dins liij dies devat vos apres la presentacio de la present letra per vos a mi tremesa, lo qual manament e complit los quals son aquests Arnau de Lupia e en Jacme de Sales, en Pere Pons en Gutemo Bassa. Si altres coses senyor vos plasiau pensats nos demanar a honor vostra. Dada xv uytubré en l any de M^oCCC^oxliij.

Pollensa

Al molt honrat discret e noble senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e Regne de Mallorques e de les illes a aquell aiaents per lo molt alt senyor Rey nostre. Bernat Totxo batle de Pollensa per lo molt alt dit senyor Rey nostre. Si mateixe ab humil recomendacio. Reebi una letra vostra general per lo vostre missatge portador de la present en la qual manauets a mi e tots los altres batles fora la Ciutat constituits que manas de part vostra a qualsquequals Cauallers e generoses e altres que priuilegi hagen militar qui habitants foren del meu batliu que apres quatre dies comptadors del dia de la presentacio de le dita letra vostra general deguessen esser deuant vos per si ho per sos legitims procuradors esser compareguts per proceyr e oir sentencia en la questio que es entre eyls de una part e los jurats de Mallorques de l altre, segons que asso en la dita letra vostra largament he vist esser contengut, a la qual letra vos respon molt honrat senyor que reebuda la dita letra vostra encontinent fiu manament an Lop

Garces donzell, segons la tenor e forma de la dita letra vostra. Item cití en Bernat Buadeyla Caualler per la dita raho en son alberch, lo qual Bernat Buadeyla yo no atrobi que a cassa era anat segons que entes perque conuengut sia yo de part vostra li fare lo dit manament degudament. De qui auant molt honrat senyor pos mi e les mies coses sots la vostra amor e gracia. Dat. en Pollencia xvj kalendas nouembris anno Domini M.°CCC°x°liij°.

Selva

Al molt honrat noble senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorques e de les yllas a aquella adiaents per lo molt alt poderos princep senyor en Pere per la gracia de Deu Rey Darago de Valencia de Mallorques de Serdenya de Corsega, Comte de Barsalona. Guillem Girones batle de Selva per aquell meteix senyor Rey. Reuerencia deguda ab tota honor reebi senyor una letra de part e de manament vostre en la qual manauets a mi que de part vostra deguer fer manament a quals-quequals Cauallers e generoses e sien habitants del dit Regne que dins iij dies comptadors del dia de la presentacio de les presents letres deguen esser per si ho per lurs procuradors devant vos senyor esser compereguts per proceyr e oyr sentencia en la qual questio que es entre ells d una part e los jurats de l altra, a la qual senyor vos respon e us fas saber que en la nostra parrochia no ha Cauallers ne generoses sino tan solament lonrat en R[odrigo] Sent Martí, lo qual aquell s era partit de la nostra parrochia e sen era entrat en Ciutat segons ques diu. Coman me senyor mi e les meues coses en gracia e en comanda vostra. Dat. en Selua xv kalendas Nouembris anno Domini M°CCC°x°liij°.

Senceyles

Al noble honrat lo senyer Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorques e de les illes a aquelles aiaents per lo molt alt princep en Pere per la gracia de Deu Rey Darago, de Valencia, de Mallorques, de Serdenya, de Corsega, Comta de Barcelona. En Pere Busquets batle de Senceyles per aqueix mateix senyor Rey. Saluts ab reuerencia ab deguda honor. Com vos certificam senyor que reebi vua letra vostra oberta en la qual manaua que fessem manament de part vostra a tots Cauallers e priuilegiats que compreguessen dauant la vostra presencia per oir sentencia. Enaxi senyor yo he complit lo vostre manament axi com en la vostra letra manats a nosaltres. E si a uos senyor vos plau desi. Manats me a honor vostra. Dat. idus octobris anno Domini M.CCC.xl tercio.

Alcudia

Al molt noble e honrat senyor lo senyor Arnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorca e de les illes e aqueles taents per lo molt alt senyor en Pere per la gracia de Deu Rey Darago e de Valencia e de Mallorca e de Serdenya de Corsega, Comte de Barcelona. En Bernat Sans batle Dalcudia per lo dit senyor Rey. Rebi senyor una letra vostra la qual me fes manament que yo manas de part vostra ab tots los Cuillers e generoses e priuilegiats que fossen dins lo meu batllu que a illj dies apres la presentacio de les presents deguessen comparar deuant vos, delsquals en nostre batllu no ha nengu. Si altres coses senyor uos plaen manats nos. Dada diuenres a xrij de huytubri lany MCCCxviij.

Incha

Al honrat senyor Narnau Darill Governador general de la Ciutat e del Regne de Mallorca e de les illes a aquell adiaents. Pere Figuera batle Dincha saluts ab tota reuerencia deguda de seruitut. Sapia senyor la vostra noblesa que per vigor de vostra letra general feta a requesta dels jurats de Mallorca he fet manament an Pere Serdo priuilegiat estant en mon batllu que dins illj jorns primers vinents sia comperegut per si ho per son ledesma procurador per hoyr sentencia en una questio ques mena entre los Cauillers e priuilegiats ab los dits jurats. Dat. Inche xv kalendas Nouembris anno Domini M^oCCC^ox^oliij.

Duo viginta die sabbati intitulata viij kalendas nouembris anno quo supradictus. Comparuit Sancius de Rossalt, nuncius virgarius dicte curie Domini nobilis Gubernatoris, coram me Guillelmo Magraneri nottario, regente scribaniam curie predictae Domini Gubernatoris et obtuli et tradit mi quandam cedulam papiream in qua scripta erant nomina dictorum militum et generosorum ac priuilegiato sum personarum quos omnes videlicet cruce signatos dixit ad domos seu hospicia eorum de mandato dicti Domini Gubernatoris ad instanciam Petri Mathel, procuratoris et sindici prefati se accessit quos ipsis et eorum cuilibet asserunt se ex parte dicti Domini Gubernatoris injunxisse et prefelisse terminum ad comperendum ad Castrum Regium coram ipso Domino Gubernatore pro audiendo in premissis suorum aliter quod in eorum contumancia sua sententia in ipsorum absenciam proferentur et promulgaretur per dictum Gubernatorem memoratum eorum absencia non obstante.

Nomina ⁽¹⁾ autem dictorum militum generosorum ac priuilegiatorum in dicta cedula quontentorum tam arma signatorum quam non arma signatorum sunt hi qui sequuntur.

(1) Vegis B. S. A. L., XXIV, 241.

Gullem Sauerdera.
Assalt de Gallana.
Gullem Robert.
Pere Nonis.
Bernat Togores.
Nicholau de Mari.
Gonzaluo Nonis.
Bernat de Castellet.
Guillemo Sauerdera.
Andreu Desualers.
Francesch Sacosta.
Bartholi Desualers.
Berenguer Dolms.
Arnau Dolms.
Arnau de Roaix.
Remon Ebrines.
Roger gendre den Blanchas.
Rodrigo Ortis.
Jacme Santa Cilla.
Gullem Durfort.
Pere Torrejla.
Bernat Acsat.
Hereus den Fortuny.
Gregorius Sallembe.
Nono Nonis.
Jacme Valentí.
Ramon Satorra.
Bernat SAGRANADA
Misser Ramon de Capcir.
Bernat Doms.
Arnau de Lopia.
Pere de Puigdorfil.
Gullem de Santacília.
Gullem Ar. Dylla.
Bertrando de Fenollet.
Huguetus de Cacione.
R. Sacortada.
Berenguer de Santa Cilla.
Pere Satorra.
Bernat de Buadella.
Arnau de Santa Cilla.
Ambros de Fenollet.
Berenguer de Santo Johanne.
Ramon Sent Mertl.
Pere Onis.

Fran.º A. de Insula.
 Lop Garces.
 Gil Descolomers.
 Berenguer Robert.
 Berenguer de Santa Cilia.
 Berenguer Danueig.
 Garau Adarro.
 Guillem Togores.
 Pere Desbachs.
 Berenguer de Tornamira.
 Arnau Torrella.
 Francesch Safont.
 Andrea de Sancto Justo.
 Nicholau Geraldí.
 Domina uxor Jacme de Granata quondam curatrix filiorum suorum.
 Johannes de Sancto Johanne.
 Domina R.ª uxor quondam Bernat Tornamira.
 Domina Beatrix uxor Guillelmi Torrella quondam.
 Domina Blaque uxor Arnaldi Togores quondam.
 Domina Agnes uxor Petri Tornamira quondam.
 Petrus Dalmacti.
 Pere Tornamira cap de linatge.
 Bernat Torrella.
 Paga de Mallorques.
 En Sanxo.
 Naries.
 Berenguer Tagamanent.
 Bernat Solzina de Puigorfila.
 Arnau Puigdorfila.
 Guillem Trauer.
 Guillem Zafont.
 Bernat Tornamira.
 Ramon Sauerdera.
 Barthomeu Picany.
 Barthomeu Teri.
 Pere Rubert.

Cum inter venerabiles Juratos Maioricarum ex una parte et venerabiles Milites et Generosas personas et habentes priuilegium militare ex altera controuersia uerteretur racione secrete dudum in Maioricis ordinate et imposita et duorum denariorum in quibus fuit aut moligia pro defensione Regni Maioricarum. Et etiam racioni grani seu bladi vecti in Maioricis occasione defensionis predictae dictis juratis asserentibus dictas priuilegiatas personas teneri ad contribuendum super permissis sicut ceteri cides et incolae Maioricarum Regni huius, potissimum cum assererent prefatas personas contributioni predictorum omnium notorie concessisse ad de facto in

eis contribuisse dictis vero militibus et generosis personis ac priuilegium militare habentibus negantibus se ad predicta teneri nec etiam consensisse dictorum contribucionem et si de facto in aliquo contribuerant tanquam coacti illud fecerant ut dicebant. Tandem cum pro predictis fuisset per dictas partes seu earum procuratores a dictis nobilibus vir Dominus Arnaldus de Erillo Gubernator generalis Regni Maioricarum super predictis.

Auditis rationibus partium et earum aduocatorum inuenit in vero existere quod dicta secreta fuerat semel exacta et leicata et etiam dnti denario moligie super taliter ab omnibus tam priuilegiatis quam non et quod dicta secreta modificata fuerat et ita incepta lenari, et cum super consensu dictorum militum et generosorum ac militare priuilegium habentem quod in premissis prestitisse assereretur ex aduerso et etiam super facto dicti grani et bladi et moligie inter partes prefatas discencio verteretur fuit super hijs summaria informacio per dictum nobilem Gubernatore habita et recepta per quam in veritate constitit acque constat predictam secretam fuisse ordinatam et impositam de voluntate consensu Juratorum Maioricarum et viij^o personarum cuiuslibet status inter quos fuerunt octo ex militibus et generosis ac priuilegiatis personis predictis et quod dicta secreta fuerat ab omnibus de uniuersitati predicta leuata et collecta pro memorata defensione Regni Maioricarum et quod fuerat modificata de consensu dictorum et quod fuerat ipsa modificata incepta leuari nulla contradiccione facta quod opperuerit per dictas priuilegiatas personas donec Regnum Maioricarum adeptus fuit Illustrissimus Dominus noster Rex Aragonum et Maioricarum feliciter iure suo et quod dicte priuilegiate persone tenerentur contribuere in dicto grano seu blado pro eo quod dictis juratis deconstaret ultra decem denarios pro ajusta cuiuslibet quarterie dicti grani seu bladi et in dictos duobus denariis aute moligie supradicte post vero centi Regni addepcionem factam per dictum dominum nostrum Rege cum plura expressa facta occasione dicte defensionis ad soluendum restarent entique jurati uellent facere leuari dictam ultimam secretam modificatam et etiam dictos duos denarios dicte autem moligie tam a dictis priuilegiatis personis quam aliis quibuscumque asserentque dictas priuilegiatas personas hoc causa teneri etiam pro expensis factis racione grani et bladix defensione predicta in Maioricis apportati, propterea resistenciam et contradiccionem predictam, habito recurso predicto per partes ad dictum nobilem Gubernatorem receptaque informacione summaria supradicta et de ipsis facta publicacione et relacione partibus memoratis seu earum procuratoribus postremo dictis nobilibus Gubernator partibus predictis seu earum procuratoribus instantibus expedicionem et declaracionem prefati negocij postulantibus et requirentibus processit ad declaracionem premissorum sub forma sequenti.

Cum ex productis et altercatis hinc inde subsequuta informacione summaria supradicta satis costet sic que nottorium prefatas milites et generosas personas ac habentes priuilegium militare sum consensum supradictis prestitisse et licet omnis nostri interfuerint consilio uniuersitatis predictae tum octo ex eis interfuerunt determinacione dictorum quam de facto omnes

tam priuilegiati quam non secuti fuerunt nec contra juratos in contrarium quod appareat potestati fuerunt nec contradiccionem aliquam fecerunt nisi ut prefectus post aduentam dnti Domini nostri Regis et hijsque itaque et alijs pluribus attentis et consideratis habita deliberacione et consilio cum discreto Guillelmo Michaelis in hac parte assessore suo seu habentes penulis sacrosantis Dei quatuor euangelijs coram eo pontis etc. cognouit et declarauit prefatos milites et militares personas ac habentes priuilegium militare tenere contribuere tam in dicta ultima secreta quam in dictis duobus denarios moligle supradicte quam in eo quod decostauit dictum granum seu bladum ultra dictos decem denarios ajute predictae in predictis contribuendis prefatos milites ac militares personas et priuilegium militare habentes et dictos procuratores plurium ex ipsis presentes condemnauit et ea dictis juratis et dicto Petro Mathei sindico et procuratori ipsorum juratorum presenti ad indicauit saluo tamen pro hinc alter et in alijs causibus prefatis militibus ac militaribus personis et priuilegium militare habentibus nullum in eorum priuilegijs libertatibus et immunitatibus preiudicium generetur. Et predicta cognouit declarauit et determinauit dictus nobilis Gubernator in absentia et contumancia illorum qui citati fuerunt ut premittitur et minime per se vel eorum procuratores comperere iurauerunt ut eorum absentia dei presencia repleatur.

Lata et publicata fuit hoc sententia in Castro Regio in loco quo dictus nobilis Gubernator iusticiam gentibus es solitus ministrare die lune intitulata vj kalendas nouembris anno Domini M.^oCCC^oxl tercio, hora completorij vel circa, presentibus Petro Mathei, sindico et procuratore dictorum venerabilium juratorum Maioricarum et Raymundo Sauerdera et Bernardo de Tornamira, domicellis nominibus proprijs et nomine etc. procuratorio Guillelmi de Viridaria, Arnaldi de Galiana, Guillelmi Roberti, Berengarij de Sancta Cilia, Arnaldi de Sancta Cilia et Bernardi Buadella, militum, Petri Nonis, Bernardi Togores, Nicholai de Marino, Gonsalui Nonis, Bernardi de Castelleto, Guillelmi de Viridaria, Berengarij de Ulmis, Arnaldi de Ulmis, Roderici Ortis, Jacobi de Sancta Cilia, Guillelmi Arnaldi de Insula, Guillelmi Duroforti, Arnaldi de Luppiano, Guillelmi de Sancta Ischla, Petri de Tornamira, Guillelmi Traueri, Petri Desbachs, Berengarij Sauerdera, Berengarij Tornamira, Bernardi de Ulmis et Arnaldi Roaix, jurisperiti, domicellorum; Andree de Vallarijs, Petri de Podio Orfila et Andree de Santo Justo nomine proprio et ut curatorio bonorum nobilis Sancij de Maioricis omnium habentem ut asserunt Priuilegium militare, et domine Raymunde uxoris Bernardi de Tornamira, militis, quondam, et domine Beatricis uxoris Guillelmi de Sancto Johanne, domicelli, quondam, etianque tanquam substituti ab Arnaldo Botini ciui Maioricarum, procuratoris domine Caterine, uxoris Petri de Matis, quondam, habentis ut asserit priuilegium militare, et A. Petro de Saragossa et Johanne de Sancto Johanne pro ut de dicta procuracione et substitutione constat tenore cuiusdam notule instrumenti facti in posse Petri Masoni, notarii publici Maioricarum, videlicet quatro decimo kalendas octobris anno predicto.

Nec non etiam, presentibus Guillelmo Sauerdera, milite, nomine proprio et nomine ut dixit procuratorio Petri Unis, domicelli, generi sui, et nomine etiam Poncj de Lupplano, militis, pro quibus promisit de rato sub ypotheca bonorum suorum, Bernardo Saganada nomine proprio et nomine Rodue. domine Roberthone uxor nobilis Bertrandi de Fonoyleto eiusdem nobilis ut testui procuratricis pro quo promisit de ratione sub obligatione bonorum suorum. Jacobo de Buadella actore et procuratore et asseruit domine Blanche matris sue tutricis ut dixit Roderici Ferrandis, pupilli, Berengario de Sancta Cilla, Nicholao de Marino per se et domina Sibilia uxore Bernardi de Valle Auria, militis, quondam, pro qua promisit de rato sub ypotheca bonorum suorum, Dominico Egidij, procuratore ut dixit Petri Gil, patris sui, Berengario Roberti per se ipso et ut procuratore sicut dixit Arles Ferrandis, pro quo promisit de rato sub obligatione bonorum suorum atque Petro Masoni nottarii predicto actore et procuratore ut dixit domine Catherine uxoris Jacobi de Granata quondam tutricisque filiorum suorum et dicti Jacobi et presentibus etiam Guillelmi Roberti, Ansaldo de Gallana, Bernardo de Buadella, Guillelmo Traueri militibus, et Petri Nonis, domicello, superius nominatis. Nec non et Petro de Vilaur, nottario, procuratorio nomine ut dixit domine Blanche uxoris nobilis Paganl de Matoricis presentibusque etiam testibus infrascriptis videlicet, Petro Lagostera, Simone Satria, domicellis, Arnaldo Mendoni, licenciato in legibus, Petro de Podio Frigido, jurisperito, Johanne Tagelli et pluribus alijs.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. Extraordinari de la Cúria de la Governació de l'any 1343, sens foliar.*

JOSEP RAMIS D'AYREFLOR I SUREDA

(Seguirà)

UN NOTICIARI de finals del segle XV

Fullejant els llibres de la sèrie *Extraordinaris de la Cúria de la Governació* de finals del segle XV a l'Arxiu Històric del Regne de Mallorca per comprovar certes notes, ens fixarem que a partir del volum corresponent a l'any 1483 el notari-escrivà al qual estaven encomanats dits llibres, havia tengut la curiositat d'anotar al començament del foli, junt a la data del dia, algun fet o succés ocorregut aquell dia o l'anterior; veient que aquestes anotacions es trobaven amb freqüència a partir del dit any, decidirem recollir les aïllades espigolalles històriques escampades pels folis d'aquells llibres i fer-ne un petit cronicó o noticiari.

Aquestes notes històriques, des del seu començament l'any 1483 fins a 1490, són degudes a la mà del notari Joan Porquers, que regia aleshores l'escrivania de la Cúria Civil, i per falta del volum corresponent a 1491 no podem precisar la data en que aquell desemparà el càrrec, puix l'any 1492 el trobam substituït pel notari Joan Crespi; no sabem si el dit Joan Porquers va dimitir o transpassar la seva escrivania o va passar a regentar-ne una altra; el cert és que l'any 1501 trobam un Joan Porquers a una llista de notaris de Mallorca,⁽¹⁾ i per un document de 1505 tenim notícia que aquest havia ocupat el càrrec de rector "*del col·legi dels venerables e discrets notaris*".⁽²⁾ Del mateix Joan Porquers són redactats els tres

(1) B. S. A. L. T.XXV, pàg. 246.

(2) "*Lo honorable e discret Nanthoni Ramiro not. rector maior del collegi dels venerables e discrets notaris de la Ciutat de Mallorca ab la present vol e mana a Nanthoni Garau de la vila de Soller e al discret en Pere Soriano not. procurador de aquel que no obstant la empara o empara fetes axi de la Cort de la Governacio com de la procuracio real instant lo discret en Johan Porquers not. olim rector dels dits notaris etc....*" (14 Agost 1505).

Arx. Hist. Mall. Extraordinaris Cúria Gov. 1505, fol 157

documents, *I*, *II*, i *III*, que van a l'Apèndix del present Cronicó, i que ens han revelat el nom d'aquest notari; l'*I* i *II* són la relació de les cerimònies i processons que es feren en la Ciutat per la recepció de la Santa Bul·la amb motiu de la Croada contra el regne de Granada, dibuixant la mà del mateix escrivà uns croquis que representen el pal·li amb les corresponents vares, i junt a aquestes el nom de les persones que les portaven; el document *III* és la relació de les exèquies fetes per la mort del Governador moss. Blanes de Berenguer.

El notari Joan Crespi, que va substituir a Joan Porquers, va seguir les anotacions pels folis dels llibres d'*Extraordinaris*, però decreixent aquestes en quantitat fins a la seva total desaparició.

Escasegen les notícies de l'època històrica que abraça aquest cronicó; basta fullejar el *Cronicon Majoricense* de D. Alvar Campaner per veure la pobresa d'alguns anys per falta de material, essent el *Baratillo* del Paborde Jaume i els *Anales* d'En Terrasa les fonts de que es serví per bastir la seva obra. El Noticiari que avui publicam ve a enriquir, si bé amb poca cosa, el coneixement de l'època històrica local a finals del segle XV i primers anys del XVI, sortint amb ell a llum algunes notícies noves, rectificant-se la cronologia d'altres o repetint les ja conegudes, com són per exemple la "Venguda dels Inquisidors a Mallorca" i els primers "Autos de Fe", fent-nos veure que les relacions entre els funcionaris d'aquest Tribunal i les Institucions oficials de la Ciutat no eren gaire cordials, cosa més tard confirmada per l'embaixada de moss. Joan Dusay al Rei.⁽¹⁾ Les processons per la recepció de les Bul·les ja citades; les festes per les victòries obtingudes pels Reis Catòlics a Granada; l'escandalós fet de l'església de Sant Francesc entre Armadans i Espanyols, com també els actes de desagravi que es seguiren, i molts d'altres fets, com es veurà, no mancant-hi algunes voltes el comentari personal del relator.

El present Noticiari, com hem dit abans, està arreplegat dels llibres d'*Extraordinaris de la Cúria de la Governació*,

(1) B. S. A. L. T. XXV, pàg. 234.

menys els documents que van com a Apèndix, que procedeixen: l'I, II i III d'un *Llibre de Pregons* també en el mateix arxiu, i el IV que hem ajuntat als anteriors i que es troba en un *Lib. de Sacristia* de l'Arxiu Capitular de la Seu. Finalment, per a més clarícia, el número que va al final de cada notícia és el del fol del volum de l'any corresponent en que es troben aquelles anotades.

1483

23 maig, *divendres*.—Feries repentinas per la presa del fill del Rey de Granada lo qual ha pres ab molta altra gent lo Sor. Rey nostre. 120

16 juny *dilluns*.—Aquest dia se segui lo desastre de la nau del Sor. Loctinent, que donant bruscha si mate foc e fonc mester dar hi prest raho, allas se fore tota cremada; cremas sol la proha fins a la cadena. 125 v.

2 agost, *dissabte*.—Dies feriatà, per ço com ere la Verge Maria dels Angels. Aquest die arriba lo Sor. Loctinent moss. Blanes de Manorcha a hon ere anat a xxvii de maig prop pessat. Fonc crehat algutzir en dita ylla en Jacme Sent Feliu. 164 v.

29 setembre, *dilluns*.—Die de Sent Miquel. Aquest die parti l armada de Alger. 212.

1484

6 maig, *dijous*.—Adhuc nos detinent occupationes Crespinales a quibus libera nos Domine. 108.

14 *divendres*.—Hodie dimiserunt curiam negotia Crespinalia. Anima ejus requiescat in pace. 120.

3 novembre, *dimecres*.—Aquest dia circa dues horas a apessar dematinada passa de aquesta vida la Magnifica Senyora Isabel de Vallterra, muller del Spectable Loctinent General y Governador; ha feta sanctissima fi com a persona que era cristianissima e molt virtuosa. Anima eius requiescat in pace. Amen. 280.

4 *dijous*.—Aquest die foren fetes les exequies de la Senyora muller del dit Sor. Loctinent en lo monestir de Sent Francesc. Anima eius requiescat. 281. v.

1485

17 març, *dimecres*.—Dies eclipsis. Ans que fos dit eclipsi se tenia fama que seria molt gran e apres que aquell es stat s es vist que es stat molt poc que en vides se n ha haut sentiment. 68 v.

1486

16 febrer, dijous.—De morte domini Gubernatoris. In nona noctis hora medie inter xv et xvi dies mensis februaril anni M cccc lxxxvi, migravit ab hoc seculo suosque dies clausit extremos in Castro Regio presentis Civitatis ut fidells et verus cristianus Spectabilis et Magnificus dominus Blanes de Berengario domicellus locutenens generalis et Gubernator Regni Majoricarum. Igitur orate Deum per eo ut a peccatis solvatur quia scritum est sancta et salubris cogitatio est exorare pro defunctis. (1) 44 v.

18, dissabte.—Aquest dia foren fetes les exequies solemnes del spectable loctinent general moss. Blanes de Berenguer. Anima ejus requiescat in pace. Fas recort que la muller morí assi a iiii de novembre M cccc lxxxiii. 48.

22, dimecres.—Catreda Sancti Petri. Aquest die e la nit pessada ha molt plogut. Deo gratias. 51.

21 abril, divendres—La vinguda del magnific Assessor.—Arriba assi lo die present venint de Barcelona ab la nau de Franci Pastor, lo magnific Assessor del magnific Loctinent. Isqué a Sancta Caterina e a cavall ab molta gent qui l acompanya vingué al Castell Reyat; ha stat x mesos xvi jorns. 93.

8 juny, dijous.—La nit pessada entra una fuste ab la qual se sabe que lo Sor. Rey havia presa Loxa. Deo gratias. Aquest die foren fetes gracias e allmares e duraren dites alimares tres dies. 127.

9 octubre dilluns.—Aquest die es stat sentenciat a mort Pera Coll de Binfamar, es stat ofagat e apres penjat a les forchas del moll per ço com diverses vegades s es acostat a se filla e ha aquella coneguda carnalment. Anima ejus requiescat in pace. 226.

1487

25 gener, dijous.—Conversio Sancti Pauli. Ista dies fuit nebulosa, habuit ultra nebulam modicum de vento et modicum de pluvia, quid erit ergo respondeo: Credo in Deum. 15 v.

24 abril, dimarts.—Lo sendema del Angel—Aquest die se feren les exequies del honorable moss. Bernat de Puigdorfila, jurat en cap. Anima ejus in pace requiescat. 86 v.

17 maig, dijous.—Aquest die foren hagudes noves de la presa de Malacha, Veltz Malacha que tenia e fins sobre Almonechar e bons ayres de la ciutat mestre de Granada. Foren fetes encontinent gracias a nostro Senyor Deu e que per tres dies se fassan alimaras. Aquestes noves se son sabudes per via de Alecant. 106 v.

31, dijous—En aquest mes de maig se han seguits en aquesta ylla molts desastres axí dins la Ciutat com defora, ço es de feres coltellades qui es son

(1) Vid. Apèndix III.

donades morts e derrerament una sclava per malícia ha morta una minyona de tres anys, de que es stada rossegada e apres penjada. Anima ejus. 116 v.

8 juny, *divendres*. — Demunt es stat dit en fol. cxvi. que lo mes de maig es stat desestrós, se diu are que juny ha comensat ab grans desastres. Lo primer die hi hague de feres coltellades, ganivetades a hun capella et reliqua. 120 v.

17, *diumenge*. — Aquesta nit pessada son tornades en son loc les coltellades.

La vinguda del spectable Senyor Mossen Xime Perez Scriva de Romani Loctinent General. — Diumenge a xvii de juny any M cccc lxxxvii, hora ja tarda arriba en la present Ciutat lo dit Spectable Loctinent General venint per terra com fos arribat a Arta venint de Serdenya a hon havia per molts anys presidit com a Visrey. Fonc rebut molt honradament: lo die mateix jura en lo altar de la Seu. Vide promisionem sui officii necnon dictum juramentum in libro Litterarum Regiarum, presentis Curie in fol. lxxxvii et lxxxviii. 125.

19, *dimarts*. — Aquest die fonc lensat entredit per hun coronat que lo Sor. Loctinent tenia, pero encontinent fonc sospes perque erem en les octavas de Corpore Xristi. 126

21, *dijous*. — Aquest die ço es en la nit precedent fou aufegat dins la preso e apres lençat a la plaça de la Cort, lo coronat que dessus es feta mensio. 127.

22, *divendres*. — Perque les octavas de Corpore Xristi son pessades es tornat lo entredit. 127 v.

23 juny, *dissabte*. — Vigilia Sancti Johannis. Aquest dia fonc levat lo entredit del qual demunt es feta mensio. Deo gratias. 128.

5 juliol, *dijous*. — Aquest die hun jove qui havia preses dues mullers una a Manorcha, altre en Catalunya, e sol havia coneguda carnalment la una, ab la lengo clavada a cavall sens assots ha correguda la Vila. 134.

6, *divendres*. — Anthonius Incha minoricencis, quia diversos comiserat excessus, die presentí fuit suspensus, cujus anima requiescat in pace.

Et eccliam die presentí migravit ab hoc seculo Anthonius Veny Virgarius Gubernationis requiescat in pace. 137.

23, *dilluns*. — Lo die present en la plaça de la Cort es stat lavat lo puny a hun home qui per injuria de altre havia donada una coltellada a hun home per la cara. De nits molts dies havia e lo per quin havia fet per aquest cas e altres es stat composit. 151.

28, *dijous*. — Die presentí migravit ab hoc seculo germanus et conscriba noster discretus Blatius Valero notarius civius. Anima requiescat in pace, amen.

Eadem die quidam homo barchinonensis ex vulneris sibi illatis statim obiit. Anima ejus requiescat in pace. 157.

7 agost, *dimarts*. — Ista die fuit decollata mulier quedam a marito suo in vinea sua, cujus anima requiescat in pace. 163.

30, *dijous*.—Aquest dia per via de Eviça ses sebut com lo Sor. Rey havia presa la Ciutat de Malicha. Foren fetes Deo gracias e allimares. 192 v.

4 *setembre, dimars*.—Aquest die per via de Valencia se confirma la nova de la presa de Malicha del Regne de Granada de la qual es feta mensto supra in fol. clxxxii, la dita Ciutat se dona a merce del Sor. Rey a xviii del mes de agost prop pessat. 200 v.

1 *octubre, dilluns*.—Lo Sor. assessor misser Joan Dussay se n ana aquest die ab tota se casa a Nostra Dona de Luc. Ha lexat son loctinent misser Jacme de Muntanyans doctor en leys. 222.

15, *dilluns*.—La nit pessada es tornat lo Magnific Assessor del romiatge. 234 v.

1 4 8 8

25 *gener, divendres*.—Hoc die fuit dies clara, Deo gratias. In fine vero dies fuit modicum vento. 26.

12 *febrer, dimarts*.—Festum Sancte Eulalie. Aquest die fonc elet per ambaxador de aquest Regne, mestre Barthomeu Caldentey, prevera mestre en teologia, honestissim e virtuos. 48.

12 *abril, dissabte*.—Beati mortui qui in Domino moriuntur. Lo die present circa duas horas del die es pessada de aquesta present vida, la Magnifica Senyora muller del spectable Sor. Loctinent General, filla del Vesconte de Sent Luri. Anima ejus requiescat in pace. 96 v.

14, *dilluns*.—Aquest die del Angel foren fetas unas solennes exequies per la dita Senyora en lo Monestir de Sent Domingo. Fonc mes lo cos de dita Senyora en una tomba a part dreita del altar maior. Per causa de aquestas exequias han cessat la processo e representacio del Angel e tota la altra solemnitat, son se prorrogades dites coses per lo diumenge qui ve. Anima ejus requiescat in pace. Lo fillet del dit Senyor e Senyora en la processo de dites exequies es anat ordonat en mig del Vaguer e del Jurat mercader major. 97.

5 *maig, dilluns*.—Lo die pessat qui era diumenge, hun fillet petit de Moss. Huguet de Pachs es caygut de una finestre del Castell de Bellver fins al vall, nos creu que muyre, es acte miraculós.

La nit pessada han mort hun home assí en la Ciutat. Anima ejus etc.

Aquest die present una minyoneta petita es pessada per hun forat de hun sostre a la carrera; es morta. 113 v.

6, *dimarts*.—Aquest die es entrat hun lehut de Barçalona, recite com a la costa de Catalunya ha set fustes de moros. E mes recite com entre los studians de Leyda ha gran bandositat. 115.

28, *dimecres*.—Lo sendema apres les tres festes de Sicogesma, festum Sancti Guillerml.—Aquest die se seguien dos desastres. Primo que han trobada una minyona de tres en quatre anys morta; creuse que ho han fet catius qui lan corrupuda que tota lan badada e apres morta. E lo die mateix ab una stocada es stat mort en Miquel Mathia. Anima ejus etc, 133.

9 juny, dilluns.—Lo die pessat arribaren los Inquisidors ab hun galeo assi en lo moll, del adveniment dels quals multi turbati fuerunt. Han los dada posada lo Temple. 141.

23, dilluns.—Vigilia Sancti Johannis.—Fas recort que negu qui vischa sen recorde que la vigilia e die de Sent Johan de juny hagent vist ploura. E lo die present e lo die abans ha tant plogut que per asso la festa de Sent Johan es stada molt freda. 149.

2 juliol, dimecres.—Aquest die se hague nova com lo Sor. Rey havia presos alguns locs de Granada de que foren fetas assi grans alegrías. 153.

7, dilluns.—Lo die pessat foren fetas gracias e processo per la presa de Baja e altres lochs de Granada que lo Sor. Rey ha presos are novament 156 v.

18, divendres.—Obierunt die presenti domini civis Gaspar Genovard et Johannes Reya, anime eorum requiescant in pace. 164.

19, dissabte.—Obit hodie Jacobus dez Laneres, civis, cujus anima requiescat in pace. 164 v.

23, dimecres.—Obierunt die presenti Magnificus Ludovicus Berardi et Lucianus Clomines medicus civis majoricarum, quorum anime requiescant in pace, et uxor Joannis Furtuny de Rohesca. 166.

16 agost, dissabte.—Lo die present de manament dels Inquisidors, es stada feta una solenne processo de pessats ccc. conversos entre homens y dones qui havien seguida la ley de Moyses. Les dones eren pessades cc e los homens pessats cent. Aportaven çamarres de canem blanc ab una creu vermella e cascu hun cirli vert en la ma. 185.

25, dilluns.—Ista die migravit ab hoc seculo Magnificus Huguetus de Pachs filio magnifici Bernardi de Pachs militis quorum anima requiescant in pace. 192.

25 setembre, dijous.—Ista die decessit anima ejus requiescat in pace honorabilis dominam uxor Magnifici Bernardi de Pachs militis quondam in villa de Artano. Non fuit verum Deo gracias. 216.

11 octubre, dissabte.—Aquest jorn penjaren Nanthoni Serda argenter per molts e diversos furts havia fets y enmetzinada sa muller en Barchinona. 227.

15, dimecres.—Aquest die se hague la nova den Sancta Cruz ques dix que lo que aportave ere diner furfuris. 231.

22, dimecres.—Aquest die arriba per terra lo Magnific moss. Arnau Dussay ensemps nebot del nom e de les armas e genre del Sor. misser Joan Dusay assessor. Isqueli a rebrel lo Sor. Loctinent General, part dels Jurats, Procurador Reyal e molta gent de condició. Venia per sponar la filla del dit Assessor. Fonc li feta bella festa ab molta pompa et Deus det illis suam pacem. 235 v.

27, dilluns.—Lo die pessat se feran ab molta pompa e festa les sponsalles de la filla del Sor. Assessor ab son nebot. 238.

27, novembre, dijous.—De inde ista dies erit feriata quia introductum fuit per ecclesiam quod festum quatuor coronatorum solemnitzetur ista die

et licet die presenti solemnizetur dictum festum verum dies ista non est feriata quia jam fuit feriata sub die viii presentis mensis, in que die solebat dictum festum solemnizari et fuit mutatum ut die fuerit solemnizatio. 259.

1489

1 abril, dimecres.—Aquest dia hora baxe se recullí lo Magnific misser Joan Dusay assessor del Sor. Loctinent General per anar en Sicilia per manament del Sor. Rey, e parti en la nit seguent, Deo gratias. Ha lexat loctinent misser Jacme de Muntanyans, lo qual ja ha molt regia per ell. 69.

28, dimars.—Lo sendema del Angel, pero la festa nos pogue solemnitzar per molta aygo que feu aquell dia, porrogas per altre diada. 73 v.

11 juliol, dissabte.—Aquest die foren cremades per la Inquisicio xviii. statuas de homens e dones vius e una statua de una dona qui licet pendente ere morta, e foren cremades duas personas vivas, ço es ne Pereta Vensona e en Lop. Anime eorum requiescant in pace. La dita Pereta dix e persevera que no havia fet lo de que ere stada acusada e que tot pecat li perdonas Deu e aqueix no. 137.

8 agost, dissabte.—Lo diumenge apres en lalba una sclava den Johan Planes negre ab hun catlu negre anemorat seu, hu ab una destral e laltre ab una gran ma de fust de mortar bateran lo cap e tandem mataren la muller e la sogre del dit Planes qui geyen al lit. Los malfactors foren presos, foren rosegats e tallats los punys, apres foren scorterats. Anime eorum requiescant in pace. 156.

17, dilluns.—Aquest die foren mesos per los Reverents Inquisidors sobre lo cadafal per asso ordonat en la plaça de la Cort les statuas den Johan Vidal e Lorens Gener e fet lo sermo foren lestes les sentencies aquells e apres liurats al bras secular lo die mateix en lo loc de la plegadissa foren cremades. 160 v.

1490

Gener.—Per la gloriosa victoria que lo Rey nostre Sor. ha haguda del Regne de Granada qui circa de D CCC. anys havia que era de moros, son stades fetas grans festes, processons, allmares, balls e altres actes de alegria assi en la Ciutat e en la part forana. Les festes han durat e feriats en les Corts de dimecres que comptaven xx de janer fins a diluns inclusive que comptaven xxv de dit. Deo gratias.

20, dimecres.—Feriat. Aquest die fonc feta processo.

21, dijous.—Feriat.

22, divendres.—Feriat. Aquest die hi hague processo.

23, dissabte.—Feriat.

24, diumenge.—Feriat. Aquest die processo, e en les processons foren tots los caps dels oficis ab los panons e la maior part de la processo o pus ver los carrers per hon pesa fonc empallada; dita processo fonc la de Cor-

pore Xristí, fonc bella e solenne processo. Foren fets per los oficis molts jochs, desfressos, momanas, balls e altres actes de alegria, duraren tot lo die. A cascuna processo hi hague pavello, lo qual aportaven dos Jurats e quatre homens de condicio, exceptat la de la darrera processo lo qual aportaven sis Jurats e quatre homens de condicio. Sota lo dit pavello foren aportades les Spinas. Es ver que en lo dit pavello no devlen anar sino dos Jurats axí com en les altres processons, pero per quant los Reverents Inquisidors volien anar a la processo e volien preceir los Jurats, fonc per ells ordonat ques metessen tots en lo pavello e axí ho feran e lo Sor. Loctinent ana en mig dels dos Inquisidors; asso fonc desorda e prou notat; Deu quey ajud. Devant los pavellons anaven quatre homens de condicio e quatre d'altres ab sengles ciris de la Ciutat, foren gentils homens e Ciutedans.

25, *dilluns*.—Feriati. Aquest die que fonc lo darrer die de les festes ballaren los eclesiastichs ço es canonges e capellans e los Reverents Inquisidors de la heretica previtat, los Jurats e molts Cavallers e gentils homens e altres homens de condicio tots a la mescla Foren molt belles danses e molt alegres. Aportaven devant hun pano de Nostra Dona, apres lo pano de la Inquisicio e apres hun stendart Reyat molt bell. 12 v.

8 *febrer, dilluns*—Lo die present es stat feriat fins a mig die per causa com los Inquisidors han penitenciats e mesos a la bota set conversos ço es sinc homens e duas donas. 20 v.

20, *dissabte*.—Aquest die ballaren los scrivans de la Governacio per la sala del Castell ab trompes. demati. 28. v.

23, *dimars*.—Lo dimars de Carnestoltes, pero fonc hagut per coresma quant a les viandes perque ere dijuni de Sant Mathia. 29 v.

29 *abril, dijous*.—Fas recort que demenant a Deu quens donas aygua en la terra, per mes pecats nos ha donat vent qui es stat la nit pessada e lo die present tan fort que es stat hun gran dan. 70 v.

30, *divendres*.—Aquest die a duas horas tocades de la nit caygue hun arc principal de la obra maior de la Seu ab tots los pendents de clau a clau, sclafa e destrui tot lo cor. Noy pres mal persona alguna que non hi havia, pero circa tres senmanas havia hi fayen feyna molts mestres de ma, se havia feta crida que per ajudar al que sa fayen que hi fossen, hayam per cert que molts hi foren morts. Nostra Dona vahent asso en la nit han enderrocat en manor dan que nos creye pus noy ha pres mal persona alguna. Deo gratias. 71.

15 *maig, dissabte*.—Aquest die fonc feta processo per los Inquisidors de alguns conversos, entre los quals havia hun notari quere apellat Franc Barçalo. 82.

21, *divendres*.—Aquest die per la Inquisicio son stades cremades xv. statuas e duas donas germanes e dos homens vius lo hu dels quals ere marit de la una de les dites donas. Anime eorum requiescant in pace. 85.

25, *dimarts*.—Festum Sancti Urbani. Aquest die en la nit lo Loctinent mes moss. Felip de Pachs jurat segon a la preso, stet tota la nit fins lo sen-

dema a circa duas hores de die. Perque ley mes non dic res perque seria massa larc de comptar. 86 v.

26, *dimecres*.—Aquest dia foren arrestats tres dels Jurats en cases lurs, ab fermanças de iiii mil reals. Deus quey ajud. 89.

4 *juny, divendres*.—Aquest die foren desarrestats los tres Jurats del arrest dels quals es feta menso demunt en fol. lxxxviii. 93.

11, *divendres*.—Festum Sanctorum Barnabe et Onofrii.—Aquest die los Inquisidors feren correr la Vila a una dona cristiana de natura perque havia perlat e dit mal de ells ab la lengo clavada e cavalcant sobre una aza, li donaren per la vila L. assots e axellada de tot lo regne. 96.

19, *dissabte*.—Aquest die los Reverents Inquisidors feren correr la vila ab assots cavalcant hun aza hun fill bastard home molt jove de hun home de condicio de aquesta terra, per quant havia dades vergades de bou a hun convers penitenciat, es ver que com fonc a la plaça del pa fonc recaptat. 101 v.

25, *divendres*.—Festum Sancti Eligii.—Aquest die feren la processo de Corpore Xristi, alguns conversos axi dones com homens assotant se ab cordes anaven ab la squena e ab la cara descuberta ab hun crucifixi devant cridant Senyor ver Deu misericordia. Diuse que tots divenres faran dita processo per hun any. 105.

3 *juliol, dissabte*.—Lo die abans fonc feta la processo dels quals es feta menso dessus en fol. cv., era la festa de la Visitacio de Nostra Dona. Ha gue en la seu Sermo general de fide. 108.

10, *dissabte*.—Aquest die los Inquisidors meteren al cadafal a la plaça de la Cort dues germanas mullers de dos germans, e los marits que havien corruptuts los testes. Hi foren tembe pero no en lo cadafal vuyt testes. Hi foren qui havien fet testes fuls e apres dits testes ab assots corregeieren la vila. 117.

9 *agost, dilluns*.—Lo die passat que ere diumenge que comptavem vuyt del present arriba en lo port de la present Ciutat la nau den Cirvent ab la qual venc de Sicilia lo Magnific miss. Johan Dusay assessor del Sor. Loctinent; ha stat absent comptant del primer de abril que parti del any prop passat, hun any, quatre mesos y vuyt jorns. Deo gratias. Venc ab dita Nau lo comte de Gulitzano. 130.

13, *divendres*.—Aquest die vingue nova que ere mort lo Magnific moss. Nicolau de Pachs novament fet Cavaller en la Conquesta del Regne de Granada, en la qual lo dit moss. Nicholau ses hagut molt be e virtuosament e ha fetes les armas contra los moros ab molta animositat e en res per ses foras no ha execat perlant. Anima ejus requiescat in pace. A xvii de dit foren fetas les exequias en lo monestir de Sent Francesc. 132.

25, *dimecres*.—Lo die passat en la nit que ere die de Sent Barthomeu ses recullit lo Magnific miss. Johan Dusay assessor, ab la nau den Sirvent per anar en cort del Sor. Rey, parti la nit matexa lo qual assessor ere arribat ab la matexa nau venint de Sicilia. Vide supra in fol cxxxx, ha lexat son loc miss. Jacme de Muntanyans. 141.

4 setembre, dissabte —Aquest die los Inquisidors en la plaça de la Cort, tragueren sinc homens en que ne havia dos xristians de natura e tres conversos e set dones converses, los quals perque havien demanada venia los fons otorgada e foren condempnats a carcer perpetual et alias. E apres de asso tantost tregueren xii homens e vuyt donas conversos en que havia tres marits e tres mullers e hun fill e foren lençats al bras secular e lo die mateix foren cremats tots vuit, moriren be al perer de tots, anime eorum requiescant in pace amen. Tots segons lo proces havian judeltzat e servada la Ley de Moyses. 194 v.

25, dissabte.—Aquest die los Inquisidors pro quadam causa civili materan lo mostessaf de la Ciutat a la preso, stec hi circa quatre horas. E ja ha dies que lo Síndic de la Universitat es a la matexa preso, non pro crimine heresis. Deus quey ajud. 166 v.

30, dijous.—Festum Sancti Geronimi doctoris.—Die presentí exivit carcere Inquisitorum ubi stetit spacio xxliii dierum scriba clavariorum majoricarum, non pro crimine heresis, sed alia causa. fol 168.

2 octubre, dissabte.—Die ista fuit celebratum consilium generale, in quo fuit electus ambaxiator magnificus Joannes Dusay assessor domini locutementis generalis, qui impresenciarum est in Curia regia. 169 v.

2 novembre, dimarts.—Aquest die que es lo die dels morts en la sglesia de Sent Francesc celebrant se lo divinal ofici no obstant la treva Reyal e no considerant que eren en lo temple de Deu, dues parcialitats ço es una Pachs e Sent Johans, e Armadans de laltre han arrencat dins la sglesia. Estada una spentable jornada. Alguns son stats nefrats. Los frares tregueran dos crucifixos e ultimament lo Corpus domini, present la cosa ha cessat De qui avant Deu sab que sera. 192.

3, dimecres.—Lo die precedent que ere lo die dels morts se seguiran tres desastres en la dita sglesia de Sent Francesc. Primo ques mes foc a la capella de Nostra Dona de Punitat que ab gran treball se restaura que altrament lo ymatge de Nostra Dona e tot lo restant se fora cremat. Segonament que hun frare havia dita missa a hun altar e havia reservat axi com aquell die se acostuma, e lexat lo calzer, cert home de condicio qui ere aqui perque sperave missa dix al frare que no sen portas dit calser, a la derreria lo dit frare pres lo calser e lo dit home de condicio preslo daltre part e forsajant lo calser se rompe e la copa hon se diu havia del Sagrat Sanguinis caygue en terra. Lo ters cas que apres se segui fons la gran brega dins la sglesia de la qual es feta menso en la precedent fulla; entre la brega los crits dels homens, de les donas e dels infants era cosa molt spentable, los frares que deyen missa sen hagueren alexar et reliqua. Foren hi nefrats entre homens de condicio e scuders circa xii o tretze. Fons gran meravella com no hi moriren una flora de homens. Apres exits de la sglesia tota la Ciutat stave en armas, lo President, Jurats e altres oficials hi donaren tal recapte que mes dan no se segui. De qui avant que sen seguira sol Deu ho sab. 192.

15, dilluns.—Atr que ere diumenge que comptavem xliii de novembre lo honorable Capitol e tot lo clero de Mallorca considerant la gran ofensa es

stada feta contra nostre Sor. Deu lo die de morts per causa de les nafres e scampament de sanc, son stades fetas en la sglesia de Sent Francesc perque nostre Sor. Deu remeta la dita ofensa e nons do la punitió que justament meraxem e perque nos do pau e concordia, se ha feta processo entorn la Seu e se ha dita en la Seu la missa del primer goig demenant a Deu nos hage misericordia.

Lo die present que es dilluns a xv de Novembre perquant lo die dels morts per causa de brega de Sent Francesc cessaren molts sufragis e binificis ques foren fetes per les animas de purgatori, ha ordenat per ço lo honorable Capítol e clero que lo die present en cascuna sglesia se son ditas missas conventuals e fetas absolutions generals per totas les animas de purgatori, fidelium anime per misericordiam Dei sine fine requiescat in pace, amen. 200.

16, *dimarts*.—Aquest die per causa de la brega seguida en la sglesia de Sent Francesc per la qual fonc feta gran ofensa a Deu, per placar la Magestat sua fonc feta processo general de tot clero e frares, ab les creus de las parroquias. Partí de la Seu e na a Sent Francesc, fonc fet en dita sglesia lo ofici o missa de Cruce la qual dix lo Bisbe; fonc hi fet sermo lo qual feu lo gordia de Nostra Dona dels Angels, pres per thema Comata est unversa civitas; a la derreria trec hun crucifixi cridant Sor. ver Deu misericordia. La processo sen torna a la Seu. Per la processo foren fetas les etacions de Corpore Xristi. Deo gratias. Los Jurats no foren en dita processo. 201.

27, *dissabte*.—Festum quatuor Coronatorum. La nit pessada en la matíada es stat lo eclipsi de la Luna. 207.

1 *decembre, dimecres*.—Aquest die e pus ver la nit passada partí la gallota ab la qual sen anaren per anar en la cort del Sor. Rey moss. Hugo de Pachs e moss. Pere Miquel de Sent Johan Cavallers e asso per causa de la brega de Sent Francesc. 208.

2, *dijous*.—Diu se que anit passada híc ha partit hun lahut, creuse que es per encontrar los qui van ab la precedent gallota. Deus quey ajud. 208 v.

6, *dilluns*.—Lo die pessat pertí lo gracios Marti Vensou ab la calavera den Valls per Valencia. Lo dit Marti Vensou sen porta segons se diu lo proces de la brega de Sent Francesc de la qual dessus es feta mensio. 211.

10, *divendres*.—Die ista in Aula Regia ut moris est presentí disputavit nedum in medicina sed in aliis facultatibus Magnificus Anthonius Nadal in artibus et medicina professor et tenuit quasdam conclusiones in quarum defensione mirabiliter, subtiler et eleganter se habuit quod dicibus parlatuit licet ante disputationem multi crederent aliter de ipso. Deo gratias. 213.

22, *dimecres*.—Lo die pessat que ere lo die de Sent Thomas son stats penitenciat per los Reverents Inquisidors xxv conversos entre homens y donas ço es xviii donas e set homens qui han demansada venia, e asso per lo crim de heretgia e apostasia, entre los quals ere en Gabriel Vidal mercader e se muller Han feta la processo acostumada ab mitres al cap e gramallas de canem blau e apres han stat a la Seu al cadefal; ha fet lo seimo mestre Rafel Garcia de Sent Domingo. 219.

1492 (1)

18 gener, dijous.—Lo die proppassat que ere festa del Glorios Sant Anthoni arribaren de la Cort del Sor Rey letras ab les quals sa Altesa scrivia als Loctinent General, Jurats e Procurador Real de la presa havia feta de la Ciutat de Granada, les quals letres aporta hun home de la dita Cort per les strenes, quibus literis rescriptis fo dell forsat anar a la Seu los dits oficials e cantant lo Te Deum y fonch manat fossen fetes alimares la nit vinent reservada maior deliberació per a major festas e alegrias.

E apres dijous a xviii de janer fonch delliberat se fessen tres festes solemnes ço es dissapte, diumenge e dilluns prop vinents e v. dias allmares e vuyt dies ferles repentines et aliter reservada encare delliberacio per afer altres coses.

Apres a xxvii de janer fonch delliberat se fessen alimares tots los dissaptes e diumenges als vespres fins lo derrer diumenge de Carnestoltes, e foren porrogades les ferles en la part forana fins a xii de febrer. (2) 14.

26 febrer, dilluns.—Lo die proppassat que ere diumenge a xxv de febrer se devia traure lo standart o pano reyal a causa de la conquesta de Granada e per ser lo temps plugos fo porrogat per avuy que ere dilluns e per quant axi mateix plogue fonc porrogat fins a diumenge primer vinent e per quant les gents eren tots dades a les festes, lo Sor. Loctinent a suplicacio dels Magnifichs Jurats mana que fossen fetes ferles en les Corts asso es lo derrer die de Carnestoltes inclusive. Lo diumenge apres que lo dit standart se devia treure plogue e fonch porrogat per les festes de Pascho, e les justas quis devien fer lo dit die feren se lo primer diumenge de Coresme ab gran pompa, festa e sens dan e perill algu a Deu gratias. 45 v.

1493

22 febrer, divendres.—Cathedra Sancti Petri. Proresso a la plassa del Peyro e sermo per pluja. 46.

25, dilluns.—En aquest die fonch feta gran profisso e treta e aportada la Vera Creu fins a nostra Dona de Jesus e fet allí sermo per lo Reverent mestre Miquel Morro prevera a causa de la sterilitat que ere en la ylla com hagues molts dies no havia plugut. 49.

11 maig, dissabte.—En aquest die foren publicats e declarats per los Reverents Inquisidors en la plassa de la Cort alguns conversos qui citats no eren comparaguts per heretges, les statues dels quals apres per lo spectacle Loctinent fou manat fossen cremats en la porta plegadissa ensemps ab la bossa de dos conversos morts la qual si fo portada ab sengles caxes, e foren

(1) Falta el volum d'*Extraordinaris* de 1491.

(2) Vide Apendix III.

en la dita plassa e sermo que si feu, dos homes e duas dones conversos los quals foren admesos a venia. 104.

15 juny, dissabte —La venguda dels Spectable Loctinent General, el Regent la cancelleria e Assessor. Fas memoria com dissabte ques comptave xv del mes de juny any M CCCC lxxxiii. arribaren en la present Ciutat los Spectables e Magnífichs Moss. Joan Aymerich Cavaller, criat, conseller, mestre sala del Rey nostre Senyor e per sa Altesa novament provehit del ofici de Loctinent General e Governador del present Regne e misser Domingo Bofill doctor en leys regent la Cancelleria e assessor ordinari de aquell, los quals juraren en la Seu hon se diu hague molt poqua gent axí en lo jurament com en la entrada de sa Senyoria com la major part de la gent de la Ciutat en aquells dies fos fugida de la Ciutat e anats per la part forane a causa de la peste qui comensa en aquella.

Not que apres lo dimars seguent sa Senyoria se isque de la Ciutat ensemps ab lo dit Regent e ana a Valldemosa a apres a Soller ahon ha aturat fins la peste es stat passat. 131.

26 novembre, dimarts.—En aquest die entra lo Sr. Loctinent en la Ciutat. 180.

1494

12 abril, dissabte.— Dissabte a xii de abril any 1494 arribaren a la vila de Pollensa lo Spectable Loctinent General e Magnífic Regent a causa de la peste qui ere en la Ciutat de la qual se partiren lo die proppassat. 115.

2 setembre, dimarts.—Dimarts a dos de setembre any Mil cccc lxxxiiii, arriba en la present Ciutat de Mallorca en la qual per gracia de nostre Sor. Deu havia molt bona sanitat, lo Magnífich misser Domingo Bofill regent la cancelleria e assessor ordinari de la Governacio de Mallorca, e dimecres a iiii. de dit, lo dit magnífich Regent cavalcha per a Valldemussa a hon era lo spectable Senyor Loctinent General, lo qual lo mateix die devia entrar en la Ciutat. E lo mateix die hora tarda entra en la Ciutat lo dit Spectable Sor. Loctinent ensemps ab la Senyora Visreyna e moltes notables persones qui aquells acompanyaren. 130.

1495

29 maig, divendres.—En aquest die lo Magnífich moss. Carles dez Bach donzell lo qual era jurat en cap del present regne sen ana al monestir de Cartoxa e dexada la gramalla de la juraria pres lo habit de monjo. 165.

6 agost, dijous.—Festum Sancti Salvatoris. En aquest die los Reverents Inquisidors declararen per heretges alguns conversos moros, la ossa dels quals fo liurada al bras secular y apres cremada a la Porta plegadissa ensemps ab na Dolça muller de Rafel Tudela sastre. e foren cremats en la plassa de la Cort alguns llibres en pla y en ebrayc. 213.

21, setembre. Dilluns que comptavem xxi del mes de Setembre Mil

cccc lxxxv. lo Spectable senyor Lochtinent General ensemps ab lo Magnífich Regent y Assessor seu isque en la part forana per visitar aquella e arriba lo mateix jorn en la vila de Incha.

5, octubre.—Dilluns que comptavem cinch del mes de octubre any Mil cccc lxxxv. torna en la present Ciutat venint de Luchmaior lo Spectable Lochtinent General ensemps ab lo magnífich Regent Assessor seu corrent la terça hora del die. (Al final del volum.)

1496

11, maig.—Dimecres que comptavem xi del mes de maig any Mil cccc lxxxvi. a la primera hora del die arriba en lo port de la present Ciutat lo Spectable moss. Joan Aymerich cavaller, criat, mestre sala, conseller del Rey nostre Senyor per sa Altesa Lochtinent General e Governador en lo Regne de Mallorca e yllas a aquell adjacents ensemps ab lo Magnífich misser Pons Ornos doctor en cascun dret regent la Cancelleria reyal é assessor ordinari del dit Spectable Senyor, lo qual exit en terra acompanyat dels Magnífichs Jurats, altres oficials e moltes notables persones fonch acompanyat en la sglesia de la Seu de Mallorca en la qual lo dit Magnífich feta fe de la sua provisio de dita regencia jura in forma assueta. 89.

1497

24 octubre, dimarts.—Que comptavem xxliii del mes de octubre any Mil cccclxxxvii. hora de vespres stants ajustats alt en la Sala del Castell Reyale de la present Ciutat de Mallorca lo Spectable Senyor Lochtinent General, Magnífichs Jurats, Regent, Noble Procurador Reyale y altres oficials reyalis del present Regne ensemps ab algunes notables persones per tractar de la trista y luctuosa nova la qual en aquella hora havien haguda per certa que lo Illustrissimo Senyor Princep de Castella y de Arago havia finits sos gloriosos dies fonch per sa Spectabilitat ab consell de tots delliberat en senyal de dol e tristicia que daclavant y fins a tant les exequies daguen feredores sien complides e acabades sens tot strepit judiciari, e sien fetes feries en les Corts axi de sa Spectable Senyoria com diels altres oficials de la present Ciutat, manant sa Spectabilitat que en lo entretant los Senyors e Scrivans de les Corts tenquen aquelles tancades.

divenres a iiii de novembre any dit foren fetes solemnes exequies per lo Noble Procurador Reyale en lo pati del present Castell.

dissabte a iiii de dit mes foren fetes semblants exequies per la Universitat dins la sglesia de la Seu.

E per quant lo Reverent Clero no dellibera fer exequies jatsie en lo pasat ne acostumas de fer, e axi es stat atrobat ne feu per los Senyors Reys don Alfonso e don Joan de immortal memoria, lo Spectable Senyor Lochtinent General mana que diluns que comptarem vi. del present mes de no-

vembre que es ja feriat per la festa de Sanct Lehonard cessen les ditas feries. 267 v.

1498

15 gener, dilluns.—Feries per lo Sanct Jubileu Lo Spectable e molt magnific Senyor Loctinent general de consell dels magnífichs Jurats y altres oficials reyls del present Regne a suplicacio dels Reverents Comissaris del Sanct Jubileu en los proppassats dies publicat en la present diocesis de Mallorca per la bona directio y expedicio de aquell hagude e consideracio a la salut de les animes y al servey del Rey nostre Senyor precehit matur tractat y colloqui provehit dellibera y mana que de dissabte primer vinent que contarem xx del present mes de janer fins lo die de Nostra Dona de fabrer sien fetes en les Corts feries repentines en axi empero que en ditas feries no sien compreses los deutes reyls, episcopals ne de la Universitat. 13 v.

30 agost, dijous. —Die presentis recessit ab hoc regno dominus locumtenens generalis qui fecit et constituit locumtenentem suum magnificum Alvarum Oniz militem. 201.

1500

2 novembre, dilluns.—Comemoracio fidelium defunctorum licet propter interdictum ecclesiam dictum festum non celebravit. 303.

20, divendres.—Die presentis fuit celebratum per ecclesiam festum comemoracionis fidelium defunctorum quod propter interdictum fuit hujusque porrogatum. 319.

1501

13 gener, dimecres.—En aquest die hora de vespres lo Sor. Visrey ana a Valldemuça y dexa loctinent seu lo magnific moss. Jordi Miquel Aymerich Cavaller, germa seu, prout inventes in libro regiarum literarum sub presentis kalendarlo. 13.

1503

4 abril, dimarts —Festum Sancti Ambrosii. En aquest die se feu processo per la travessa del Dega e devant lo Castell. Fonc treta la Tunica a causa de la necessitat de forments es en la present ylla, la qual tota se proveheix del pa se parteix en la plaça per oficials e personas sobre aço dedicades.

5 abril, dimecres.—Altre processo per lo loch mateix e fonc treta la Spina.

6 abril, dijous.—La ultima processo que feu la volta de la processo del Angel, fonc tret lo glorios cors de Santa Praxedis, an hague molta gent e ab

gran devocio; segons lo scrutini se ere levat no hi havie blat sino per dissabte. En aquest jorn mateix a dues hores a passar del die Nostre Senyor Deu nos socorrague de hun navili de Malega ab M. C. quarteres de forment; toca Naloy, foren fetes gracias. Lo clero exint de la Seu vingue ab los oficials al Castell Rey al e feren gracias al dit glorios cors de Santa Prexedis de la gracia nos havia procurada. 90, 90 v. i 91.

1504

21 febrer, dimecres.—Lo die present hora tarda arriba en la present Ciutat de Mallorca lo molt spectable y molt magnifich miss. Hieronim Coll doctor en cascun dret, conseller del Rey nostre Senyor y per sa Altesa Loctinent General y Governador e Regent la cancelleria y assessor en lo present Regne de Mallorca e acompanyat dels magnifichs Jurats oficials y altres notables persones qui isqueren a rebrel fora la Ciutat en lo camí de Arta ahon isque de una barxa venint de Barchinona, sen entra en la Seu ahon jura en la forma acostumada e daqui sen vingue en lo Castell Rey al. fol 27.

1505

13 octubre, dilluns.—Lo die present quasi lo sol post entra en la present Ciutat lo spectable Sor. Don Joan Aymerich loctinent general e jura en la Seu de Mallorca, presents los Magnifichs Jurats e oficials reyalis e molts altres. 180.

1508

27 maig, dissabte.—En aquest dia se segui en Mallorca un terrible cars de un sclau qui apres de haver hauda part ab tres minyons petits compresa una famella de sinch anys, mata aquells e sotarrals al ort de son amo Miquel Baulo apotechari, e descubert lo cars lo die mateix fonch atenellat. 120.

A P E N D I X

I

La festa, processo e cerimonia que es stada feta en la receptio de la Sancta Cruada atorgada per nostre Sanct Pare, per la empresa de Granada. Laqual empresa sa ha feta e ja mes en executio e preses ja certas terras e morts e presos molts moros axi a peu com a cavall, lo Invictissim Sor. lo Sor. Don Ferrando Rey de Castella e de Arago al qual lo infant Deu per se merce vulle continuar e donar complida victoria e e conservar pau e tranquilitat entre sos vassalls e subdits.

[1 4 8 4]

Die sabbati viiii mensis octobris
anno anat. domini M^o CCCC lxxxliii.

Los die any demunts dits, ab so de trompetes, tabals e temborinos, fonc publicada la infrascripta crida per los lochs acustumats de la present Ciutat, la qual crida es del tenor seguent

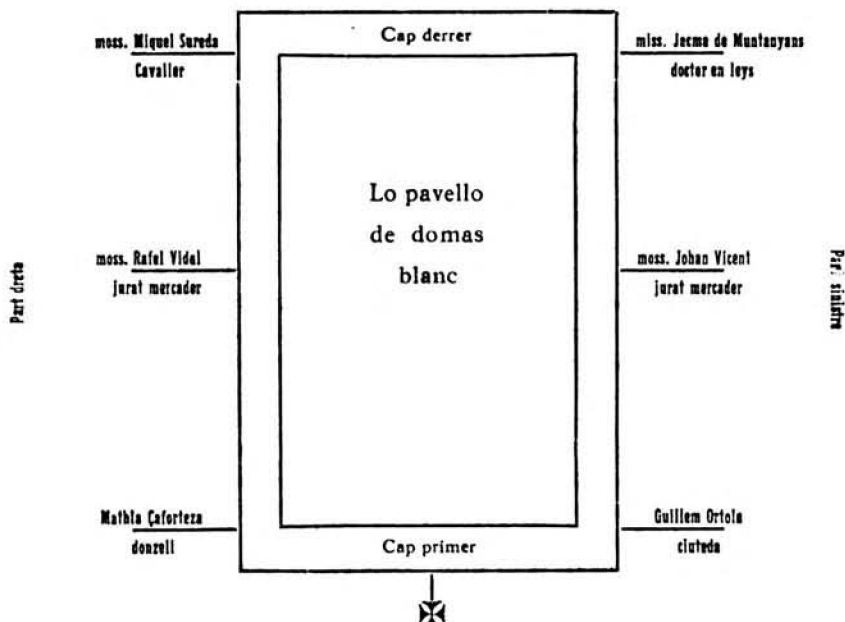
Ara hoiats que notifica lo molt Spectable y molt magnífich mos. Blanes de Berenguer donzell, conseller, camerlench y loctinent general del molt alt Senyor Rey en los Regne e ylles de Mallorca, Manorcha e Eviça y Governador del dit Regne. A tot hom generalment de qualsevol ley, grau, condicio o stament sie, com dema que sera diumenge sia stat deliberat rebre la Sancta Cruada la qual la Sanctadat de nostre Sanct Pare ha tramesa assi, mana per ço lo dit Magnífich Loctinent General per manament de sa Magestat Reyat a tot hom general so pena de xxv que dema a la una hora del dia sian en la Seu per anar a rebre e companyar la dita Sancta Cruada la qual se rebra a la Portella e de aquí partira e fara la processo del Angell. E mes mana a tots los sobreposats e confraries de qualsevol confrarie sien ab llur luminaria a la dita hora sien en la Seu, sots la dita pena per acompanyar e rebre la dita Sancta Cruada, e mes sots la dita pena agran e fassa netes les encontrades per hon la dita processo passara ab cominacio qui lo contrari fara sera executat per la dita pena sens gratia e merce alguna. Dat. en Mallorca a viiii de octubre any Mill CCCC lxxxliii.

E lo die mateix ans que dita crida se publicas, lo dit Spectable Loctinent General, son Magnífich Assessor, los Magnífichs Jurats, Batle, Veguer, Locti-

nent de Procurador Reyal, e moltes altres notables personas ajustats en lo Archiu de la Cort Civil de la Governacio del present Regne, per concordar ab quina solemnitat e cerimonia seria rebuda la dita Sancta Cruada, la qual ere arribada ab una nau assi en lo port de la present Ciutat e de fet huyda la dita provisio Reyal o lo trellat autentic de aquella tremesa per la Magestat Reyal en lo Regne de Valencia e hauda informacio de les persones qui aportaven e eren vingudes en companya de la dita Sancta Cruada fonc rebuda los quals recitaren la solemnitat e cerimonia ere stada feta en Valencia en la recepcio de aquella, e encare haut report de la festa era stada feta en Teraçona a hon la Magestat del Sor. Rey se troba, haut tractat e parlament sobre la present negociacio, imitants en quant posquesem la solemnitat ere stada feta en Valencia, haut coloqui ab lo Reverent Sor. Bisbe e Capitol fonc concordat e conclus per tots que dema que sera diumençe que comtarem deu dels dits mes e any, la dita Cruada fos rebuda ab la cerimonia e solemnitat que apres se recitara, e fet asso fonc la dita crida publicada per los lochs acostumats de la present Ciutat segons dessus esta confirmat

E lo diumençe que comptavem x. dels dits mes e any a la una hora del dia per fer la processo e solemnitat que ere stada ordenada e concordada, se ajustaren e vingueren en la Seu lo Spectable Loctinent General, los Magnifichs Jurats, ço es moss. Matheu Roig donzell jurat en cap, moss. Francesc Morell qui es lo segon jurat noy fo perque ere malalt de pruagra, moss. Johan Pont jurat per lo stament dels Ciutedans, moss. Rafel Vidal, moss. Johan Vicent per los mercaders, Guillem dez Mas ciuteda Batle, moss. Burgues Burgues cavaller Veguer, misser Johan Dusay doctor en cascun dret assessor del dit magnific Loctinent General e los altres oficials axi Reyals com de la Universitat, los homens de condicio e quasi tot lo poble de la Ciutat axi homens com dones; los capellans de les parroquias ab les Creus, e les ordens ço es de Sent Domingo, de Sent Francesc, del Carme, de la Merçe e del Sant Sperit ab lurs Creus e relliques e totes les confrarias ab lur luminaria. E per quant la dita Sancta Cruada havia venir ab barchas a la Portella e aqui devia esser rebuda e partint de aqui se devia fer la processo de la feste del Angel. Foren enramades de murta les encontrades per hon devia pessar la dita processo e aquella ordenada partí de la Seu per anar a la Portella; es veritat que a la Seu resta lo Reverendíssim Sor. lo Sor. don Diego de Avellaneda Bisbe de Mallorca, una part dels canonges, e lo Bisbe de gracia frare Johan de Deu del orde del Carme, los quals restaren per ço que ab la Creu maior de la dita Seu la qual resta e no ana a la dita processo isquessen ab lo Lignun Crucis Xristí e ab lo pavello maior de domas carmasí e rebre quant la dita processo sera prop la dita Sancta Cruada. e partí la dita processo per nar a la Portella en aquest orde, ço es les Creus de les parroquias e dels ordens e apres venien totes les Confrarias ab lur luminaria encesa, e apres los frares dels dits axi com acostumen anar e apres los capellans ab les capas, e dos canonges tansolament e apres venia miss. Arnau de Sancta Cilia doctor en leys, canonge e oficial de Mallorca vestit com a prevera ab capa de brocat e ab son companyo e diacha

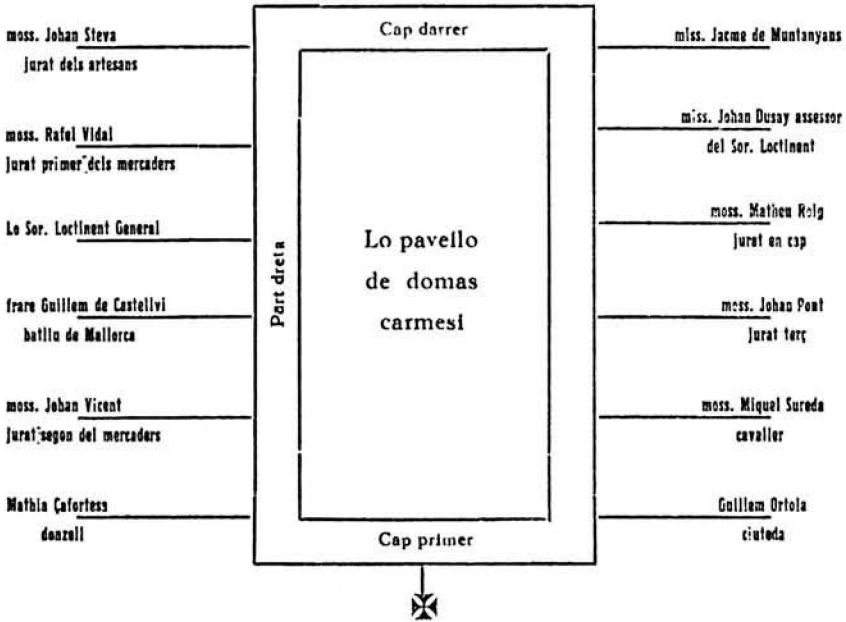
ab lo gremis e devant ells anave lo sots diacha qui aportave la Sancta Varonicha, e axi cantant diverses ymnes foren al portal de la Portella e aqui fonc stes hun pavello qui de la Seu hi ere stat aportat lo qual fonc fet e servi per rebre lo legat e apres que dit legat fonc rebut resta en la dita Seu, hon son les armas del Papa, del Sor. Rey, del legat, e de la Ciutat; es de domas blanc en lo qual pavello havia sis bordons lo qual aportaven les persones ordenades axi com assi sta pintat.

E axi ordenat lo dit pavello fonc mesa dins aquell la dita Varonicha e per semblant lo dit oficial ab son companyo e diacha, e axi tiraren fins a la scala per hon se devalla a mar vulgarment dit lo Golfet. Es veritat que ja abans ere partida de la dita nau la barcha de aquella en companya de altres barchas, ab la qual acompanyada de la gent qui aportave e anave en companya de la dita Cruada, fonc aportada ab trompetes e ab dues banderes steses de la dita Cruada la bulla de la dita Sancta Cruada e vinguda la dita barcha e entrada dins lo reclau del dit Golfet, foren tretas les ditas dues banderes de la dita Cruada les quals eren blanchas e en cascuna ere pintada la Creu e de la una part les armas del Papa e de l'altra part les armas de Sanct Jacme de Galicia e les dites banderes steses cascuna ab se asta e dalt lasta una creu ab hun crucfici pintat, foren donades a portar a la processo devant la dita Sancta Cruada ab dits honorables Batle e Veguer los quals per quant ere stat axi ordenat aquellas aportaren devant lo dit pavello, e a mes una bassina d'argent cuberta de hun vel de seda blanc. Fonc treta la

dita bulla per lo Reverent mestre Bernat Benet Genovard del orde de Sent Francesc, mestre en teologia, valentíssim home molt general e de grandíssima profunditat e inteligència e tal es la fama per lo mon, lo qual ha molt havia ere assí. E treta la dita Sancta Cruada en terra lo dit mestre Bernat qui aquella aportave mes aquella en mans del dit oficial, el qual dix donant li la dita bacina: Ecce claves Regni celorum; e lo dit oficial responent e besant lo segell de la bulla dix: Benedictus dominus Deus Israel quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue. E axí lo dit oficial pres la dita bacina ahonere la dita Sancta Cruada, e la processo ab lo orde mateix la demunt dita e lo dit oficial cantant comensa Te Deum laudamos, e axí continuant lo dit Te Deum feren la dita processo del Angel, e quant la dita processo fonc al payro de la Seu, lo dit Sor. Bisbe ab los canonges e capellans qui eren restats en companya sua vestits ab capas ab la Creu maior isqueren de la Seu e apres dells venia lo pavello de domas carmesi lo qual ab dotze bordons aportaven dotze honrats preveres en que havia tres mestres en teologia vestits ab capas, sote lo qual pavello lo dit Bisbe de gracia aportave lo Lignum Crucis e aquesta processo ab lo dit Lignum Crucis isque fins quasi a mig carrer qui va al payro poc apres del abeurador qui aquí es, aquí fonc sperat lo pavello ab lo qual venia la dita Sancta Cruada e junts lo hun pavello devant l'altra, tot hom se ajonolla e los xandres qui staven concordats cantaren ajonollats devant lo dit Lignum Crucis, acant de orga lo vers del Vexilla, ço es «O Crux ave spes unica, hoc passionis tempore, auge plis justiciam reisque dona veniam», e fet asso la Varonicha e la dita Sancta Cruada foren meses sots lo pavello del Lignum Crucis, e lo dit pavello de domas carmesi lo qual primer aportaven dotze preveres e ordenat aquell segons apres de pint se mostrera e meses sots aquell ço es la Varonicha la qual anave primer, apres venia la dita Sancta Cruada la qual aportave lo dit oficial, e apres venia lo dit Bisbe de gracia lo qual aportave lo dit Lignum Crucis, e comensada la Salve Regina tota la processo entra dins la Seu, e essent al altar maior e acabada la dita Salve Regina fonc dita aquí la oracio e commemoracio de Nostra Dona e lexada la dita Sancta Cruada sobre l'altar maior, fonc aportada la Vere Creu a la secrestia e apres fonc comensat lo ofici. Dix la missa lo dit Bisbe de gratia. Feu lo sermo declarant la bulla de la dita Cruada e declarant altament quid sit Indulgencia lo dit mestre Bernat Benet Genovard lo qual dix moltes singularitats sobre la dita bulla, fet lo sermo e acabada la missa cascu, sen torna en casa sua. Placia a nostre Senyor Deu e a la sua Sacratissima Mare que do victoria al dit nostre Rey e a son exercit contra los dits moros de Granada e contra tots los enemichs de la Sancta Fe Catolicha. Amen.

Lo orde del prop dit pavello es aquest.

De quibus omnibus et singulis per eorumdem in futurum memoriam habendam per me Johannem Porquers not. et unum ex scribis regentem scribaniam Curie Civilis Gubernationis Regni Majoricarum de mandato domini Locumtenentis Generalis et Gubernatoris, quia premissis inter sui presentes hujusmodi scriptura fuit facta et continuata.

Arx Hist. Mall.—Llib. Pregons 1460-1499. fol 61.

II

La processo e cerimonia de la receptio de la Segona Cruada atorgada pel Papa Innocent vuyte.

[1 4 8 6]

E primo fas recort que los subdelegats del comissari de nostre Sant Pare sobre lo fet de la Cruada a los deputats per rebre la moneda per lo Sor. Rey vingueren assi en Mallorca ab la bulla de la dita Sancta Cruada. e presentaren al Spectable Regent e Magnífichs Jurats del Regne de Mallorca una

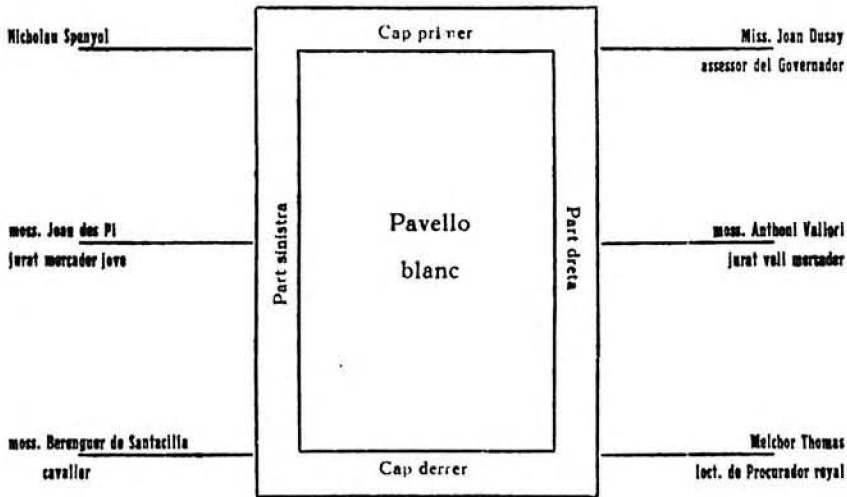
letra patent de la magestat del dit Sor Rey sobre lo fet de la Cruada la qual rebuda ab aquella honor e reverencia ques pertany se oferiren obert los manaments del dit Sor. Rey. E mes se legi la letra de subdelegacio feta per lo dit Comissari als subdelegats, aquestes dues letras no son assi posades ne registrades perquant los dits deputats de la dita Cruada digueren que aquelles las prestas per mostrar al honorable Capitol de Mallorca e que de continent les tornarien e nou han fet, e axi nos son registrades.

En apres feta deliberacio sobre la recepcio de la dita Cruada fonc publicada per los lochs acostumats de la present Ciutat ab trompetes, tamborinos e tabals la crida del tenor seguent.

Are hoiats que notifica lo Spectable y Magnific moss. Alvaro Unis, cavaller, conseller del molt alt Sor. Rey e per lo dit Sor. Regent en los Regne e ylles de Mallorcha, Manorcha e Eviça havent lo ofici de la loctinencia general y governacio del dit Regne. A tot hom generalment de qualsevol ley, grau, condicio o stament sie, com dema que sera diumenge sie stat deslberat rebre la Sancta Cruada la qual la sanctadat de nostre Sant Pare ha de nou atorgada al dit Rey nostre Sor. per la empresa del Regne de Granada, e lo dit Sor. Rey ha aquella tramese assi. Mane per ço lo dit Magnific Regent per manament de la Magestat Reyal a tot hom generalment sots pena de xxv £ que dema a la una hora del die sien en la Seu per anar a rebre e companyar la dita Sancta Cruada la qual se rebra en la sglesia de Sent Johan. E partirà la processo de la Seu e anirà a la dita sglesia de Sent Johan passant per la costa dita den Aderro e per lo pont nou tirant per lo carrer de la dona Sclamonda Bertrana a la sglesia de Sent Johan, e de aqui partirà passant devant la botiga de la sal anant dreta via a la Lotge de Sent Fellu e de aqui passera per lo pont dels pellisera tirara la volta de Sent Domingo e de aqui passera per la plaça de les Corts e passant per la volta tirera dreta via a la Seu. E mes mana a tots los sobreposats de qualsevol confraria sien que ab lur luminaria a la dita hora sien en la dita Seu sots la dita pena per acompanyar e rebre la dita Sancta Cruada e cascu sots la dita pena agran e fasse netes les encontrades per hon la dita processo passera ab cominacio que lo qui contrari fara sera exegutat per la dita pena sens alguna gracia e merce. Dat. en Mallorca dissapte a xvi de setembre any MCCCC lxxxvi.

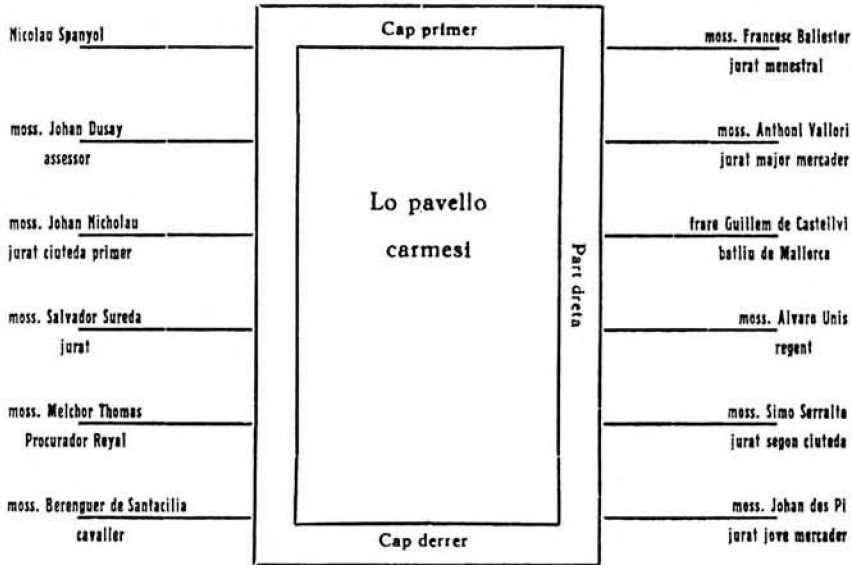
En apres lo diumenge que comptavem xvii del mes de setembre del any MCCCC lxxxvi. a la una hora ajustats los Spectable Regent, Magnifichs Jurats, Oficials reyal e molts homens de condicio anaren a la Seu a hon ja havia molta gent, e ja hi eren vingudes les confrarias ab los ciris de aquella, e poc apres se comensa la processo, ço es la Creu mitjana de la Seu, les creus de les parroquias e de les ordens tiraren ab son orde primeras; totes les confrarias havien ja encesos los ciris per tirar ab la processo e perque nols digueren a hon irien ço es en quin loc de la processo irien no anaren a la dita processo, sino a la tornada, fonc carrec dels honorables Jurats qui nos curaren dirlos en quin loc irien. Apres venten les ordens e apres los capellans cantant diverses ymnes e apres dos Canonges sens capas; los altres ab lo Bisbe de gracia frare Deu e la Creu maior restaren a la Seu per exir a

rebre la Cruada quant serie prop la Seu. Ana a la dita processo en mig de son companyo e del diacha moss. Gabriel Valls canonge ab lo gremio, devant anave lo sots diacha ab la Sancta Veronica. E apres venien lo dit Sor. Regent, Jurats, Oficials reyal e los altres homens de hun stament y daltre e apres les donas. Ana la processo e torna per los lochs recitats en la dita crida. E junta la processo a Sent Johan, trobada la bulla sobre lo altar lo dit moss. Gabriel Valls pres aquella que stave dins una bassina dargent cuberta ab un vel de seda; no li fonc dit res ni ell no dix res, dic ho per asso, que en la receptio de laltra Sancta Cruada foren dites e respostes les paraulas que en aquella son continuades. E axi pres lo pavello de domas blanc lo qual portaven les persones següents

Sote lo qual pavello fonc mesa ço es primera la Sancta Veronica, e en apres la dita Sancta Cruada, la qual aportave lo dit moss. Gabriel Valls canonge. La dita processo tira la volta de la Seu. E fas recort que les confraries hagueren encesa lur luminaria e nos curaren tirar fonc los dit que anassen apres les Creus. Sobre lo anar e precehir hi hague gran questio e grans crits present en lo anar ells se enfrescaren lo millor que pogueren. Quant la processo fonc prop la Seu davant lo Payro, isque la Creu maior de la Seu ab alguns capellans e la resta del canonges tots vestits ab les capas sumptuoses. Lo Bisbe de gracia frare Deu aportave lo Lignum Crucis e anave devant lo pavello de domas carmesi, lo qual aportaven dotze preveres vestits ab capas. Aquesta processo isque hun poc apres del abeurador qui sta al costat del portal de la Seu, e hun pavello junt devant laltre tots los capellans e tot lo poble se ajonollaren devant lo Lignum Crucis e cantaren lo vers aquell del Vexilla o Crux ave spes unita etc. e plegat lo pavello blanc, fonc mesa la Sancta Veronica e la Sancta Cruada de sota lo pavello de car-

mesi hon ere lo Lignum Crucis. Anaren dites reliques de la orde que anaren en laltre processo e comensaren la Salve Regina e dita processo entra dins la Seu. Lo pavello de carmesí lo qual ans aportaven xii preveres prengueren e aportaren les persones quis seguexen.

E acabada la Salve Regina devant lo altar maior. fonc feta la commemoracio e lexada la Sancta Creuada demunt lo altar maior fonc tornada la Vera Creu a la Sagrestia e apres fonc comensada la missa maior, la qual dix lo Bisbe de gracia. Feu lo sermo hun frare de la Merce hun dels subdelegats, feu prou larc sermo, pero de subtilitats poch as ne dix e ana molt fluix. Placie a nostre Sor. Deu do victoria al Rey nostre Senyor. Fas recort que les banderes de la Cruada aportaven devant lo pavello, ço es moss. Thomas dez Bach loctinent de moss. Salvador Sureda batle, e moss. Jacme Johan de Loschos vaguer.

Les diferencies de aquesta cerimonia a la cerimonia de la primera Cruada son aquestes.

Primo que en aquesta no hague tanta ardor de devocio.

Item que les Ordens no aportaren les reliques.

Item que en la processo no foren aportades las capas quen laltre foren aportades ans los dos canonges e capellans anaren sens capas exceptats los qui aportaven los bordons.

Item que en lo anar, no ana la luminaria de les confraries.

Item que les carreres no foren enremades de murta, sol de la Seu fins al Payro hague murta e en la plaça de la Cort.

Item en la primera xandres digueren O Crux ave spes unica, en aquesta noy hague xandres.

Item en la processo mes gent hague en la primera que no en aquesta. Et reliqua.

Arx. Hist. Mallorca.—Llib. Pregons 1460-1499, fol 61.

III

La cerimonia de les exequias del dit Spectable moss. Blanes de Berenguer, Governador e loctinent general del present Regne. E perque de la Cerimonia de les exequies dels altres presidents no sen ha trobat memorial algu, yo Johan Porquers not. e scriva regent la scrivania de la Cort Civil de la Governacio ha feta de les dites exequies la present scriptura.

[16 Febrer 1486]

E primerament fas recort que sabuda la nova que lo dit Magnific Governador e Loctinent General ere pessat de aquesta vida, los Magnifics Jurats del dit Regne se vestiren gramalles de dol portant los caprons al coll, no dic que les se fecen novas mes les que ja tenien se vestiren ells, e lurs Verguers per semblant. Lo die mateix en la matinada lo cors del dit President fonc posat en la sglesia de Sent Jaume del Castell reyal dins una tomba cuberta de hun cubertor de ceti carmesí ab una flota de siris negres entorn.

Lo mateix die hi vingueren seperadament los huns d2ls altres ço es los frares de Sencit Domingo, de Sencit Francesc e del Carme, e per cascu de ells sobre lo dit cors fonc feta solemne absolucio cantada.

E mes fas recort que lo dit Magnific moss. Alvaro Unis Regent lo dit ofici de Governador e hu dels mermessors del dit Magnific moss. Blanes de Berenguer trames al Reverendissim Senyor Bisbe que li plagues manar que per causa de la dita mort se fessen alguns tochs de les campanes de la Seu, lo qual Senyor Bisbe mana fos fet. E axi lo dit die, pres de dinar foren fets nou tochs, solennement de totes les dites campanes excepto den Aloy.

Item fas recort que lo dit moss. Blanes, crec hun die ans que morís feu e ordona son testament en poder del discret en Johan Ramiro not. scriva del criminal de la dita Governacio, foren mermessors lo dit Magnific moss. Alvaro Unis, la nora del dit moss. Blanes qui lavors si trobava e misser Jaume de Muntanyans doctor en leys, amic molt intim seu, ensemps ab lo

dit moss. Alvaro, del dit moss. Blanes de les coses que per aquell foren ordenades en dit testament non cur dir alguna cosa, sino quem remet al dit testament.

E mes fas recort, que feta la electio del dit magnific moss. Alvaro Unis axi com demunt es continuat abe lo cors del dit quondam moss. Blanes, ja per axo les Corts no cessaren de lur exercici ans lo Loctinent de Assessor del dit magnific Governador tingue totes hores audiencia y en casa sua y al Castell Reyat.

Item a xvii dels dits mes e any concordat lo die ques devien fer les exequias fone ordonat per los dits Magnifichs mermessors que sis persones ab gramalles e capitons vestits de drap negre cavalcant ab mules anassen per la Ciutat convidant per lo sendema ques devian fer les exequias e axi fone fet foren les dites sis persones a les quals foren fetes gramallas novas de dol ço es dos preveras mosson Camos e mosson Sagrera, dos Verguers, lo hu del Governador apellat Nicholau Huguet el altre dels magnifichs Jurats apellat Jaume Merades e dos servidors del dit moss. Blanes lo hu apellat Metxi e laltre Collado. E no tocam ne diem alguna cosa dels dits preveres que son persones virtuosas, dels altres se dix que no fone ben fet dient que altre gent e ab major nombre devien anar a convidar, la decisió de aço remet al qui tocha.

Item lo prop dit die fone feta absolucio sobre lo dit cors seperadament unes de les altres per les monges de Sancta Margarita e de Sancta Magdalena, les de Sancta Clara perque no hixen del monestir noy vingueren. E per semblant noy vingueren les monges dites de la terça regla perquant les han tretas del monastir de Sancta Elizabet ahon staven, e han ne fet monestir de Sent Jeronim. Les dites monges dites de la terça regla perque no vivien degudament les tregueren del dit monestir; pretenen elles quels es stada feta injusticia, are stan en una casa prop Sent Miquel ab prou vergonyal lur.

E mes dissapte que comptavem divuyt del dit mes de febrer fone feta absolucio sobre lo dit cors per los frares de la Verge Maria de Jesus qui aqui vingueren per causa de la dita absolucio e encara per anar en la processo que dit die se devia fer. E mes hi vingueren les monges de Santa Magdalena e feren la mateixa absolucio.

Item fas recort que lo dit die foren en lo Castell quasi tots los homens de la Ciutat de cascun stament, foren hi los caps dels oficis per quant foren emprats quey fossen. E abe hi manchassen alguns homens de condicio hi mancaran no per descontentacio del dit moss. Blanes mes dels qui en dita congregacio governaven. Los respectes perque, noy fretur dir pus noy manca, e aço dic notanter lo magnific moss. Miquel de Pachs e los de la parcialitat del Mercat qui tant lo dit moss. Blanes havien impugnat, treballat e despes de grans millanars de florins per traulel de la Governacio e no posqueren. Mancharan hi altres dels cors de la Almudayna, nom cur nomeñarlos ne dir perque noy foren.

Los qui foren elegits per ordenar los qui aqui eren vinguts per acompanyar lo cors a la sepultura foren los devall scrits, los quals lo dit spectable Regent e magnífichs Jurats,

Mosson Johan Nicholau, jurat maior ciutada.

Mosson Johan Despi, jurat segon mercader.

Mosson Johan de Gallana, donzell.

Misser Nicholau Bernard, doctor en leys.

Mosson Berenguer de Santa Cilia, cavaller.

Gabriel Mert, Ciutada.

Fonc aportat lo cors e feta la processo del dit Castell fins al monestir de Sent Francesc, sots la orde següent. Primo foren fetes trenta dues antorxes blanques grans, les quals aportarian trenta dos pobres vestits ab capas blanques. Les setze antorxes foren fetes per la part del dit moss. Blanes, e aquestes anaren a ma sinistra, les altres setze feu la Universitat ab los senyals de aquella aquestes anaren a ma dreta. Es veritat que en les exequias que foren fetes de la muller del dit moss. Blanes qui per semblant morí assi la dita Universitat feu dotze antorxes ab los senyals de aquella e lo dit moss. Blanes altres dotze pero les de la dita Universitat anaren a ma sinistra e les del dit moss. Blanes a ma dreta, la raho perque, per no esser prolix non cur dir la que ja cascu la pot comprendre e veure.

Arx. Hist. Mallorca.—Llib. Pregons 1460:1499, fol 73.

IV

Festes per la presa de la Ciutat de Granada.

[1 4 9 2]

Dimars a xvii de janer any M cccclxxxx dos die de Sant Anthoni de Vianes arriba una barxa de ponent tramessa per lo Senyor rey don Farrando rey de Arago e de Castella etc. la qual anave per les ylles a denunciar la gloriosa victoria feta de nostro Senyor lo Rey de la Ciutat de Granada lo qual era dels infidelísimos moros. E dit die apres vespres e completes acabades, tots los canonges hisqueren de la sacristia ab les capas de brochat vestits ab altres preveres e dotze bordons. E ab lo Sor. Bisbe de gracia del orde del Carme apellat don Johan de Deu, lo qual era rector de Esporlas, anaren al altar mayor e digueren lo Te Deum laudamus. Avíay molta e infunde gent.

Dissapte a xxi de dit circa huna hore e míge en la nit apres la Salve, los parayres ab molt trihunfo feren dir lo Te Deum, donaren quatre dínes a caschum prevere e huna candela largue.

Diumenge a xxi de dit feren huna processo per dita alegria e comensaren los set goigs, parti dite processo apres lo ofici, e tira per casa del Degua, per la volte den Eulesa e al canto den Pera Johan Clapes, feren una estacio «S. tua et potencia» oració del Rey, tiraren per lo canto de moss. Salvador Sureda e per lo canto del Cayll e travessam per lo carrer de moss. Thomas Bach anant a Cort hon ferem altre estacio de gracias e per la volte den Sant Pere passam per lo carrer de moss. Sala devant lo Castell entrarem en la Seu per lo portal de mar ab la Salve regina. Portaven quatre canonges en la dita processo hun caxo ahon avia moltes reliquies ab un bell bestiment, anaven los canonges ab dalmatigues, sobre les reliquies aportaven lo pavelló blau ab estels e aportavenlo dos jurats e quatre gentils homens.

Arx. Capitular de la Seu — Llib. Sacristia 1491-92, fol 79 v.

JOAN MUNTANER

I N D I C E

de algunos papeles referentes a Baleares que se conservan en el Archivo Histórico y Biblioteca Nacional de Madrid

ARCHIVO HISTÓRICO NACIONAL

SECCIÓN III. ESTADO.

Junta Central Suprema Gubernativa del Reino y del Consejo de Regencia.
(1808-1810)

Leg. 1. F.—Creación de la Sección Ejecutiva de la Junta Central. Elección de los vocales: marqués de la Romana.

I.—Exposiciones é informes acerca de varios asuntos de los vocales de la Junta Central: conde de Ayamans.

Leg. 2. B.—Actas de las sesiones celebradas con motivo de las incidencias a que dió margen la publicación del voto particular del marqués de la Romana, al discutirse el desechado proyecto de la creación de un Consejo de Regencia —Actitud irrespetuosa de la Junta de Valencia y del marqués de la Romana, cuyo voto particular difundió esta Junta con gran disgusto de la Central.

Veáse también *C.*

Leg. 5. B.—Traslación de la Junta Central Suprema Gubernativa del Reino a la isla de León en enero de 1810.

Informe del vocal don Francisco de Saavedra, fecha 27 del mismo, en el que se juzga de un modo terrible al marqués de la Romana, Montijo y Palafox. (Muy curioso). (Doc. 38).

Leg. 17.—Documentos referentes a las comisiones enco-

mendadas por la Junta Central Suprema Gubernativa del Reino a varios señores: don Tomas de Veri; marqués de la Romana.

Leg. 22. B.—Comunicaciones de la Junta Central a los Gobiernos y autoridades.

Dinamarca.—Declaración de guerra a dicha nación (18 de septiembre de 1809) a consecuencia de la conducta seguida por su Gobierno con la división del marqués de la Romana. (19 de septiembre 1809, 19 de octubre 1809). (Doc. 2-6)

Leg. 33. B.—Sección de guerra.—Expedientes personales: Vivot, (marqués de) coronel de voluntarios de Palma de Mallorca.

Leg. 37. D.—Disgusto entre la Junta Central y la de Valencia. Oposición que los valencianos, alentados por el baron de Sabasona, vocal de la Junta Central, hicieron a que el general Caro marchara a ponerse a las órdenes del general Blake (24 de marzo, 17 de noviembre de 1809). (Doc. 119- 150).

Leg. 38. D.—Comisionados para levantar el espíritu y organizar la resistencia: don José de Elola, Oidor de la Audiencia de Mallorca. —(Doc. 313-318).

I.—Mallorca. Comunicaciones entre la Junta Central y la de Mallorca (7 febrero 1809, 3 enero 1810).—Doc. 476-488.)

Leg. 39. D.—Requisa de caballos para el Ejército. Junta de Mallorca: varios referentes a requisas de caballos. (23 septiembre, 1º octubre 1809.) (Doc. 193-194)

Leg. 42. B.—Expedientes personales de Generales: Romana (marques de). 7 noviembre 1808 y 27 septiembre 1809. (Doc. 145-216)

Leg. 44. B.—Documentos referentes a personal de Guerra, (instancias, comisiones, etc., ordenados alfabéticamente):

Ayamans (conde de). (Doc. 386-389)

Despuig (Ramon). (430)

O' Neille (general). (637)

Romana (marqués de). (684)

Veri (Tomas de). (746)

Villalonga (Juan). (747)

Leg. 46. C.—Conducta de los prisioneros franceses en Cadiz, Mallorca y Puerto de Santa Maria. (Doc. 80-82)

D.—Sobre traslación á Baleares y Canarias de los prisioneros franceses residentes en varios puntos.

Leg. 47. D.—Solicitudes de pagos y pensiones, donativos, correspondencia de tesoreros, etc.: (Doc. 124-560).

Escalada (Tomas de).

Villafranca (marqués de).

Villalonga (Baltasar).

Leg. 49. C.—Correspondencia sobre concesión de pasaportes para varios domicilios, huyendo de los puntos ocupados por los franceses. (Doc. 227-396).

Bauzá (Felipe).

O'Ryan (Gabriel).

Leg. 60. J.—Expediente formado acerca de los empleos dados por las Juntas de provincias hasta la instalación de la Junta Central. (Doc. 207-255).—Juntas de Mallorca y Murcia. Junio 1809.

M.—Expediente sobre emigrados franceses, franceses residentes en España, prisioneros franceses, etc.—Sobre traslación a Baleares de los prisioneros; obras de fortificación, armamento, etc. (Doc. 292-382)

Mallorca. —Comunicaciones del conde de Ayamans; instancia de exclusión en la orden de arresto de franceses á favor del conde de San Simón agregado que había sido en la Plana Mayor del Ejército de Mallorca, con copias de despachos de S.M. y su hoja de servicios contra la República, etc.

Idem. de D. Enrique de Chauveron, quien tambien alega haber combatido contra la República y contra Napoleón en Alemania, capitán agregado al Estado Mayor de Mallorca, casado con D.ª Maria Magdalena Doms y Torrella.

Leg. 62. B.—Junta de Baleares. (Docs. 7-151).

Solicitud de D. Pedro Velasco Velez, Ministro principal de Hacienda y Guerra de Menorca, para que Fernando VII apadrinase al hijo que diera á luz su esposa D.ª Maria Ignacia de Álava, como camarista que había sido de la Reina. (7-11)

Poder pleno que para su representación en la Junta Cen-

tral otorgó la de Mallorca a sus vocales y diputados D. Tomas de Veri, caballero de San Juan de Jerusalem, teniente coronel del Regimiento de voluntarios de Palma y D. José Zanglada de Togores, teniente coronel del Regimiento provincial (12).

Diferencias entre el mariscal de campo D. Francisco de la Cuesta, vocal de la Junta de Mallorca y los demás vocales de la misma acerca de la Presidencia que alegaba aquel le correspondía de derecho, como encargado del mando militar de la isla (23-41).

Comunicaciones del conde de Ayamans dando cuenta del excelente espíritu de los isleños, indignación que les produjo la entrega del Ferrol y de la Coruña y su entusiasmo y sentimiento por la heroica y forzosa rendición de Zaragoza (47-49).

Juramento de fidelidad con que la Junta Superior de Baleares celebró los días de Fernando VI, en mayo de 1809, y gracias que le envió la Central (66-69).

Correspondencia del vocal de la Junta Central y su comisionado en Mallorca, dando cuenta de las noticias de hechos de armas, movimiento de tropas, trabajos de aprovisionamiento, etc. que de cualquier modo llegaban a su noticia o llevaba á cabo. (70-90)

Acerca de la vuelta al seno de la Junta del conde de Ayamans (91-99).

Diferencias de la Junta de Mallorca con la Real Audiencia por la prohibición de esta de exportar frutos (142-146).

Adjudicación de la impresión del *Calendario* de 1810 al impresor de Palma D. Buenaventura Villalonga, etc. (147-150). (1808-1810)

Ordenes Civiles

*Pruebas de los caballeros de la Real y Distinguida
Orden española de Carlos III.*
(1771-1847)

Herrera (José Manuel de), Regente de la Audiencia de Mallorca. Caballero pensionista.—1776.

Libro 114, núm. 145.

Despuig y Dameto, Cotoner y Sureda de San Martí (Juan) conde de Montenegro y de Montoro. Caballero supernumerario. Palma de Mallorca.—1781.

Exp. 114.

Barceló Pont de la Terra (Antonio), capitán de navío de la Real Armada. Caballero pensionista. Palma de Mallorca.

Acompaña escudo de armas en vitela.

Exp. 190.

Truyols y Vallés, Costa, Arnau y Orlandis (Salvador), Caballero pensionista. Palma de Mallorca.—1791.

Acompaña escudo de armas.

Exp. 538.

Barceló y Jaume Pont de la Terra y Salas (Juan), Presbítero y Canónigo de la Catedral de Palma de Mallorca. Caballero supernumerario.—1793.

Exp. 690.

Barceló y Jaume Pont de la Terra y Salas (Onofre). Presbítero y Canónigo de la Catedral de Palma de Mallorca. Caballero supernumerario.—1793.

Exp. 691.

Bañuelos y Gonzalez, Fuentes y Estefaní (José). Caballero pensionista. Palma de Mallorca.—1794.

Exp. 806.

Soler y Rebas, March y Humeras (Miguel Cayetano). Caballero Gran Cruz. Palma de Mallorca.—1802.

Exp. 1174.

Rosselló y Ferrer, Sabater, Poquet y Bestard, Cañellas (Gabriel José). Caballero. Palma de Mallorca.—1804.

Exp. 1237.

Zaforteza y Morro, antes Ferrer de San Jordi, Solá y Solá (Vicente), conde de Santa Maria de Formiguera. Caballero. Palma de Mallorca.—1805.

Acompaña escudo de armas.

Exp. 1264.

Riesga y Rico, Solares y Rico (Mariano de). Caballero. Palma de Mallorca.—1807.

Exp. 1360.

Camps y Soler, Ventayol y Sans (José). Caballero. Mahón.—1821.

Acompaña escudo de armas.

Exp. 1813.

Rocabertí de Dameto, Crespí de Valldaura, Despuig, Cotoner, Dameto y Lesquina de la Gasca (Antonio Maria), conde de Peralada, Embajador de España en Nápoles. Caballero Gran Cruz. Palma de Mallorca. —1816.

Exp. 1549.

Rodríguez de Arias y Alvarez Campana, Mariño y de la Vega (José), Brigadier de la Real Armada. Caballero pensionista. Palma de Mallorca. —1826.

Exp. 1927.

Morell y Esteva, Vallés, Orlandis y Ripoll (Pedro Juan), coronel de Infantería. Caballero pensionista. Palma de Mallorca. —1830.

Exp. 2047.

Marín y San Martín, Sanchez y Lopez Pastranos (Francisco), Agregado diplomático. Caballero supernumerario. Palma de Mallorca. —1833.

Exp. 2200.

Caro y Salas, Sureda, Boxadors (Pedro), marqués de la Romana. Caballero Gran Cruz Palma de Mallorca. —1833.

Exp. 2178.

Cardona y Prieto, Medina y Allés (Pedro), Caballero supernumerario. Mahón. —1840.

Exp. 2401.

Despuig, Martinez de Marcilla, Rám de Montoro y Zaforteza, Dameto y Sureda (Ramón). conde de Montenegro y de Montoro, Grande de España, Mariscal de Campo de los Reales Ejércitos. Caballero Gran Cruz. Palma de Mallorca. —1846.

Exp. 2525.

SECCIÓN VII. — CONSEJO DE LA SUPREMA INQUISICIÓN

Fondos que se refieren a Mallorca según la nota publicada por Vignau en el Apéndice del *Catálogo de las causas contra la fé seguidas ante el Tribunal del Santo Oficio de la Inquisición de Toledo*, (1903.)

Tribunal de Mallorca.

Censos.—Relaciones de los confiscados y estados de los mismos.—Siglos XVII y XVIII.

Confiscaciones (Cuentas de).—Siglo XVII.

Depositaria de pretendientes (Cuentas).—Años 1678-1817.

Giros y remesas de caudales al Consejo.—Siglos XVIII y XIX.

Juntas de Hacienda.—1662-1820.

Obras y Reparos — Siglos XVII y XVIII.

Personal. Sueldos y ayudas de costas.—Siglos XVIII y XIX.

Pleitos fiscales.—Siglos XVII y XIX.

Receptoría. Cuentas de los Receptores.—1678-1820.

Rentas.

«Cabreo mayor o libro besserro (sic) hecho por el Doctor Pedro Juan Baquer presvitero, abogado de presos de Fée de la Inquisición de Mallorca, en que sé hallan todos los bienes, sitios y censos confiscados. Año 1679.»

Un vol., fol., bad., ornamentada.

«Bezerro» (sic); contiene la Hacienda antigua, que ya poseía desde su fundación, las casas que después se le agregaron, censos, etc. Por Don Pedro Juan Vaquer. 1679.

2 vols., fol., bad, ornamentada.

Secuestros. Cuentas.—Años 1678-1682.

Varios.—Siglos XVIII-XIX.

Con respecto a estos mismos documentos la *Guía histórica y descriptiva de los Archivos, Bibliotecas y Museos*

arqueológicos de España, publicada en 1916, al ocuparse de los fondos del Archivo Histórico Nacional, los clasifica así:

Cartas al Consejo, Expedientes y Memoriales.—1603-1820-(20 legajos.)

Competencias, s. XVI-(3 legajos.)

Ejemplares, libros del s. XVII-(1 libro.)

Hacienda, s. XVII-XIX-(8 libros, 17 legajos.)

Pleitos civiles, s. XVI-XIX-(10 legajos.)

Pleitos fiscales, s. XVI-XVIII-(1 legajo)

Procesos criminales, s. XVII-XIX-(17 legajos.)

Registro de cartas dirigidas al Tribunal de Mallorca. 1538-1752-(16 libros.)

Relaciones de causas de fé. s. XVIII-(1 legajo.)

Relación de procesos,—1579-1698-(7 libros)

Visitas, s. XVI-(1 legajo.)

Varios, s. XVI-XIX-(4 legajos.)

SECCIÓN VIII. — CONSEJOS SUPRIMIDOS

Junta de Incorporaciones

Leg. 11. 534.—Escritura por la que don Juan Cifre, nombrado Regidor de Alcudia (Mallorca), se obliga al pago de la media annata que correspondía a este oficio, en el caso de que se le señale salario.—1786.

Leg. 11.546.—Escritura de retrocesión a la Real Hacienda de la Casa de la Moneda o Bolsa de Oro de la isla de Mallorca que pertenecía al noble don Guillermo Abri Dezcallar y de Oleza, vecino de Palma de Mallorca, y carta de pago de 9.800 libras mallorquinas, cuya cantidad pagó don Pedro Dezcallar al rey don Alfonso V en el año 1442.—Año 1799.

Acompaña el privilegio de venta a Pedro Dezcallar que se menciona.

Orig., perg.

Leg. 11 546.—Escritura otorgada por don Constantino Salord, Asesor criminal de Menorca, obligándose al pago de

derechos de media annata en relación con su salario y emolumentos obtenidos en el primer año de su empleo.—Año 1795.

Id por José Taberner, Gobernador militar y político de la misma, obligándose al pago de derechos de media annata.—Año 1724.

Id. por don Francisco Moncada, Asesor civil de la misma, obligándose al pago por la misma razón.—Año 1824.

Id. por don Juan Nepomuceno de Quesada, Gobernador político de la isla de Menorca y plaza de Mahón, obligándose al pago de derechos de media innata correspondientes al empleo de Corregidor.—Año 1797.

Id. por don Felipe Ramirez, electo para el mismo cargo, obligándose a justificar los emolumentos obtenidos en el mismo durante los seis primeros años a los efectos del pago de media annata.—Año 1802.

Leg. 11.547.—Autos seguidos por el recaudador de la Renta de salinas del reino de Mallorca don Antonio de Monsagrati, con los Síndicos clavarios, sobre acopios de sal.—Año 1737.

(Contiene un plano de la isla de Mallorca de 1715 hecho por *N. de Fer*, en París.)

Leg. 11.556.—Escritura por la que el prior y monjes de la Cartuja de la villa de Valldemosa, se obligan a mantener en cultivo por espacio de cuarenta años una viña en *Son Bibiloni*, para cuya plantación se les dió Real licencia.—Año 1768.

Leg. 11.559.—Expedientes y documentos de poseedores de oficios.

Escribanos.—

51.—Alcudia. Gaspar Castillo Palomo, Juan de Reyes. 1687; Cristóbal García, 1709.

Leg. 11.571.—Corredores, Almotacenes y Mojoneros.

74.—Mahón. José Pons, 1819.

Leg. 11.577.—Regidores.

50.—Alcudia. Jorge March, obligación al pago de media annata.—1769.

51.—Id. Pedro Juan Palou, id. id. id.—1769.

54.—Id. Agustín Serra, id. id. id.—1763.

- 55.—Id. Pedro Pastor, id. id. id. —1763.
Leg. 11.581.—Regidores.
- 11.—Escritura de obligación de Ramón Villalonga y Zagranada.—1799.
- 12.—Id. id. de José Cotoner y Despuig.—1799.
- 13.—Id. id. de José Quint Zaforteza.—1799.
- 13 bis.—Id. id. del marqués de Villafranca don Mariano Sureda.—1799.

BIBLIOTECA NACIONAL

Fondo Gayangos.

84.—«Real despacho de Nobleza y Armas del Sr. D. Jaime Roselló y Miralles». Madrid 6 diciembre 1861.

Copia simple, 29 h., 4.º tela.

89.—[Materiales de D. Joaquin Maria Bover para escribir las vidas de los Gobernadores, Virreyes y Capitanes Generales de Mallorca.]

Consisten en apuntes y copias de documentos hechos principalmente por don Miguel Fernando Capdebou y Capó.

L. mod. Leg. en 4.º.

93.—«Monumenta Seraphica ords. Minorum Observantium Sti. Franci. Majoricarum Provinciæ præsertim ab anno 1540 usque ad annum 1750.

L. del s. XVIII. 187 h. 4.º Perg.

100.—[Vida de la V. Sor Clara Coloma Fiol, de la Tercera Orden de Penitencia, sacados de los documentos que dejó el P. Pedro Fullana y de otros manuscritos, de la V. Sor Juana Tomasa, religiosa de obediencia en el convento del Olivar de la Orden de San Francisco de Asís, y de la V. Sor Margarita Rosa de Jesús y María, de la Tercera Orden de San Francisco por el P. Juan Castelló.]

La primera en castellano y las otras dos en mallorquín. La última original.

L. del s. XVIII. 239 h., 4.º Perg.

104.—«Vida del V. P. Dr. Geronymo Planes, mallorquín, monge de la Real Cartuja de Jesús de Nazareth en la Ysla y Reyno de Mallorca».

L. de fines del s. XVII. 9 h., 4.º. Incompl. por el fin.

123.—«Epitoma vitæ Venerebilis Patris Domni Sebastiani Nicolau Monachi Cartusiani».

L. de fines del s. XVII o principios del XVIII. 10 h., 4.º.

Al fin de letra de Capdebou: «Es de la Biblioteca Balear».

128.—«Vida del Ilmo. y Rmo. Sr. D. Fr. Bartolomé Rull, Obispo de Malta».

«Copia de la misma que escribió el P. Nicolás de Capuclacos, por Miguel Bonet y Ferrer, que la posee su descendiente D. Bartolomé Rull».

L. de principios del s. XIX, 4 h. 4.º.

141.—[Papeles de Inquisición de los siglos XVII y XVIII].
Mss. originales, copias y algunos impresos relativos a la Inquisición en Mallorca.

3 vol. f.

147.—«Constitucions, ordinacions y acuerdos de la 3.ª orde de St. Domingo. Del 25 de septbre. 1757 a 18 Dbre. de 1831.»

L. de la ep. Oríg. de 25 h., f. Perg.

148.—«Ingresos profesions y obits dels germans de la Tercera Orde del P. St. Domingo. Desde su nueva propagación que fué el 23 de Noviembre de 1727 hasta el 19 de Sepbre. de 1849.»

L. de la ep. Oríg. 2 vol. Perg.

153.—«Obras a favor de los Jesuitas y artículos relativos a ellos por don Miguel Fr. Capdebou. Enero de 1847.»

Autogr. de Capdebou, 23 h. 4.º.

305.—Reinado de Carlos II.

24.—«Consulta secreta en mallorquín, por don Francisco Truyols al Sr. Almirante de Castilla. Cayósele al entrar en Palacio y se ha traducido al castellano con toda felicidad». f. 100.

335.—[Papeles relativos á temporalidades, especialmente de Jesuitas de España y América, al establecimiento de la contribución temporal, débitos de amortización y remates de fincas pertenecientes al clero secular y regular.]

Son curiosos, principalmente los de Mallorca y los relativos al estableci-

miento de escoceses católicos en el Seminario de Alcalá, al Seminario de San Omer de Flandes y á los jesuitas de Indias.

Dos legajos mss. é impresos formados de varios expedientes en 4.º y f.; letras del s. XVIII y 1.ª mitad del XIX, orig. y copias.

360.—[Cartas del dominico Fr. Domingo Campane desde Palma de Mallorca á varios sugetos, sobre los sucesos acaecidos en 1820 y 1823 y especialmente acerca de la Inquisición.]

L. de la ép.; 12 h., 4.º Perg.

369.—[Materiales de ¿D. Joaquin Maria Bover? para una historia eclesiastica de las islas Baleares].

Apuntes y documentos originales y copias.

L. de los siglos XVIII y XIX; leg. en 4.º.

404.—«Ordinaciones vulgo dicte de M.º Palay Unius.»

Copia del año 1592.

Son las Ordenaciones de Mallorca que fueron impresas en 1663 por Moll. En mallorquín, 149 h., muy corroído por la tinta. F. Pta.

A juzgar por la letra de algunas notas ha debido de pertenecer al historiador D. Joaquín M.ª Bover.

405.—«Noticias pertenecientes á la historia de Mallorca. Escritas por su primer cronista Don Juan Binimelis Pro. Libro 1.º y 2.º Mallorca 1595.»

L. de la 1.ª mitad del s. XIX, de 195 h. f. Encart.

De la librería de D. Antonio Furió.

406.—«Historia y Siti de Mallorca, de la Poblatió y cosas diffarents á ella pertanents, com tambe de Illes adjacents. Composta per R. D.ºr Joan Benimelis, p.ºe, Natural de la Vila de Pollença en lo any de Christo señor nat. de 1595.»

Copia del año 1688.

En mallorquín de 212 h. fol. Hol.

Al principio se lee; «Es de D. Josef Desbrull Cav.º de la orn. de S. Juan» y de letra de D. Joaquin M.ª Bover?: «Este códice me lo regaló D. Juan Amer en 16 de Oct. de 1849.»

407.—«Nueva Historia de la Isla de Mallorca y de otras yslas á ella adiacentes. Compvesta por el Doctor Juan Benimelis, sacerdote, natural de Mallorca. Dirigida á los illv. SS. Jvrados del Reyno de Mallorca. Tomus primus. Año 1597.»

En castellano de 187 h. fol., con pag.; muy corroído por la tinta; letra de aquella época. Perg.

Al principio de letra de D. Antonio Furió: «Comprado en 14 de Abril de 1856 de la venta de los libros á la casa de la Sra. viuda de Santaella.»

408.—«Copia del llibre de Privilegis, Sentencias y Provisions Reals del Archiu de la Universidad, Ciudad, y Regne de Mallorca, intitulat *Llibre de Abelló 1745.*»

L. de la ép.; 259 h. f., Perg.

409.—«Historia civil de la isla de Mallorca. La escribía para el uso de sus amigos y suyo Don Juan Perez Villamil, fiscal de la Real Audiencia de la Isla.»

Con un mapa de Mallorca al principio, grabado por D. Antonio Net, en Mallorca, año 1788.

L. de fines del s. xviii; 137 h. 4.º Tela.

410.—«Noticias pertenecientes á la historia de Mallorca. Escritas por su primer Cronista D. Juan Binimelis Pro. Van añadidos algunos apuntes relativos á dicha historia continuados por el padre fray Juan Serra y Ventayol, Religioso Franciscano.»

L. del s. xviii; en mallorquín. de 252 h. f. Encart.

411.—«Razón preliminar de la historia civil de la Isla de Mallorca que empezó a escribir el Sor Villamil, Fiscal de esta Real Audiencia, y que solo contiene el Sumario de los hechos mas notables que pasaron en la Isla hasta que se incorporó en la Real Casa de Aragón.»

L. del s. xix; 18 h. 4.º

412.—«Papeles varios relativos á Mallorca siglos xvii-xix.»
5 vols. Casi todos originales. Fol.

Pertenecieron á D. J. M. Bover, y entre otros muchos curiosos, de toda índole, hay una colección de privilegios, gracias, franquezas y reales órdenes expedidas por los reyes de Mallorca y sus sucesores á favor de los naturales y vecinos de dicho reino é isla de Mallorca.

El expediente original formado «sobre si la figura de la Virgen Purísima había movido las manos el día 14 de Enero de 1768, por motivo de la expulsión de los Jesuitas de Mallorca» Pertenece á la «Miscelanea Majoricense» que formó D. Antonio Furió.

413.—«Apuntes para la Historia general del Santo Oficio de Mallorca, es decir, del Tribunal de la Inquisición.—1.º de Enero de 1851.»

L. de la ép. Borradores autógr. de 19 h., 4.º

414.—[Notas sobre la Inquisición en Mallorca y papeletas bibliográficas de algunos libros.]

L. de mediados del s. actual; 12 h., 4.º

¿Letra de Capdebou?

415.—«Índice y extracto de los documentos y escrituras que se conservaban en el archivo de la Santa Iglesia de Mallorca, comprado á los herederos de Capdebou. Empieza con el año 1372 y concluye en el de 1804.»

4.º R.

416.—«Llibre de albarans dits sarechs del Benefici de la Seu y altres pagamens» [del año 1628 al 1729.]

Letras diversas de aquellas épocas; 4.º Perg.

417.—«Defensio Cartusiæ.»

«Defensa que hacen el prior y convento de la Cartuja de Val de Christo de Mallorca de la validez del tránsito del P. D. Francisco de Valencia, por otro nombre Pallas, de la religión Capuchina á la Cartuxiana.»

«Cartuja de Val de Christo y Noviembre á 4 de 1626.»

L. de la ép.; 55 h., 4.º

418.—«Copias de cartas remitidas al Ministro General» [de los Franciscanos P. Fr. Luis Iglesias en San Francisco el Grande de Madrid, por Fr. Rafael Contestí, Vicario Provincial, sobre asuntos de la provincia de Mallorca, especialmente con motivo de los incidentes de protesta de unos religiosos opositores de Filosofía.]

Palma de Mallorca 10 de Abril, 16 y 30 de Mayo de 1834.

L. de la ép.; 3 h., 4.º

419.—«Historia del Colegio la Compañía de Jesús de Mallorca. 1561.»

Es la Historia de Montesion.

¿Autógr. de D. Joaquín María Bover?

L. mod.; 91 h., 4.º Hol.

420.—«Historia del Colegio de N. Sra. de Montesión de la Compañía de Jesús de la Ciudad de Mallorca, desde su principio con el orden de los Rectores y años.»

L. mod. ¿de D. Joaquín María Bover? Copia del tomo I. 201 h. f. Hol.

421.—[Inventario y actas de la cofradía del Santísimo Cru-

cifijo de San Nicolás ¿de Palma de Mallorca? desde el año 1759 al de 1817.]

L. de la ép.; en mallorquín; 26 h. f. Perg.

422. — «Sermó del estandart; any 1655.»

(Se refiere a la conquista de Mallorca.)

L. de la ép., algo deteriorado; 27 h., 4.º.

423. — [Ordenanzas y actas originales de la cofradía o gremio de los blanquers o assaunadors de Mallorca desde el año 1421 al 1598]

Letras diversas de aquella época; 63 h., en fol. y algunas en 4.º Pta. restaurada.

424. — [Ordinations del Collegi y Art de sucrers, speciers y candalers del Regne de Mallorca, fetes y ordenades a 1546, 1553, 1579, 1612, 1620, 1680 y 1705.]

L. de princ. del s. XVIII; 88 h., 4.º.

425. — «Libro de cuentas de la cofradía, oficio y gremio de molineros de viento de la ciudad y reino de Mallorca, rendidas anualmente desde el 8 de Octubre de 1651 a 4 de Octubre de 1711.»

Orig. mallorquín; 126 h. f. Perg.

426. — [Libre des diffinicions dels honorables moliners de vent de la Confraria del glorios Sant Llorens.]

Comprende desde el año 1652 hasta el de 1708, incluyendo las cuentas originales de los *preposats* de dicha cofradía.

L. de aquellas épocas; en mallorquín; 97 h. f. Perg.

427. — [Libro de cuentas de Juan Bover, sucrer, con el oficio de molineros de vent «de Palma de Mayorca» desde el año 1690 a 1717].

L. de la ép.; en mallorquín; 21 h., 4.º Perg.

428. — [Correspondencia de varios Cuerpos literarios y políticos y de muchos individuos con D. Antonio Furió y Sastre, cronista de Mallorca, de los años 1833, 1844, 1845, 1846, 1847, 1852 y 1853].

Es parte de toda la correspondencia que formaba 4 tomos

Leg. en 4.º de cartas casi todas originales y autógr. Algunas impresas.

429. — «Correspondencia epistolar seguida por D. Antonio Furió, Cronista general de la Isla de Mallorca, etc., con varios literatos nacionales y extranjeros.»

Tomo 2.º Palma 1839.

Abarca desde el año 1818 al 1839.

Letras de aquella ép; origs. autógrs. y firms, 4.º Hol.

464.—[Papeles varios mss. e impresos de los siglos XVI al XIX.]

Papeles políticos, eclesiásticos y genealógicos relativos a fundaciones, ventas, censos, juros, poderes, privilegios, peticiones, donaciones, cédulas, decretos, súplicas, consultas, temporalidades, probanzas, informes, litigios sobre títulos, patronatos y rentas, memoriales ajustados, fiestas, varios, algunos originales, de los ministros de Carlos III acerca de jesuitas, su expulsión de España y su entrada en Italia; el expediente formado en Mallorca por su obispo Fr. Simón Bauça sobre los moriscos detenidos en aquella isla expulsos de Granada, documentos tocantes a Mallorca, a los archivos de Indias y de Simancas, a judíos y moriscos, etc.

18 vol. f.

467.—«Papeles varios». Tomo XII.

2.º—«Sobre las islas Baleares».

3.º—«Descripción política de la isla de Mallorca».

490.—«Papeles varios».

18.—«Lance entre el Regente de Mallorca y el Capitán General». Palma, 12 septiembre 1770.

f. 74.

491. 2.--[Súplica elevada a los jurados de la Universidad, ciudad y reino de Mallorca por Petrus de Santo Johanne, miles, Michael de Sancto Johanne, domicellus, Bernardus de Olesia, Michael Morro, Raphael o Guillelmus Planes, presbyter, Jacobus de Olesia y Arnaldus de Rois, ciudadanos de Mallorca, amadores estudiosos y devotos del arte, doctrina y ciencia del Reverendo maestro Ramon Llull, para que aquéllos les ayuden, instando y suplicando al Obispo que expela, a causa de los escándalos, del lugar de la tersa regla a las mujeres que lo habitan y se lo ceda para que el Reverendo Padre Pere Deguí, a quien la señora Agnes Quint había hecho venir con este proposito a la ciudad de Mallorca, pueda enseñar dicha arte. Año 1480].

L. de la ép.; 2 h., fol. Baqueta.

619.—«Capdebou. Catálogo de la Biblioteca Balear» [por orden alfabético.]

L. mod.; fol. Hol.

620. — [Biblioteca bibliográfica balear ¿de D. Joaquín M.ª Bover? por orden cronológico y de autores.]

L. mod.; leg., 4.º.

622. — «Abecedario de los libros que tengo en el año 1821. Son del Doctor Francisco Moget Pro. y Benef. en la Parroq. de Santa Eulalia».

L. mod.; cuad. de 21 h., 8.º.

692. — «Varias composiciones en verso y prosa. Por D. José Barceló y Tomás».

En latín la mayor parte.

L. del s. XVIII: 119 h., 4.º Perg.

En la portada firm. y rúbrica de Jorge Barceló, y la nota siguiente: «Comprado para aplicar a la Biblioteca Baler (sic) en 5 de Junio de 1854».

778. — «Papeles varios».

37. — «En aplauso del Excmo. Señor Dn. Antonio Barceló, dixo en su apasionado estas décimas».

E.: «El deshonor que causó».

875. — «Bellas Letras». Colección de mss. e impresos curiosos.

3. — «Canción a la conquista de Menorca por D. Ignacio de Ayala».

Impr.

913. — Raymundus Lullius.

1. — «Beati Raymundi Lullii Doctoris illuminati. Liber de Intentione.»

40 h.

2. — «Liber novæ Geometriæ.»

58 h.

3. — «Apertorium.» Norimbergæ, apud Joannem Petreium. MDXLVI.

11 h.

4. — «Magica Naturalis.»

6 h.

5. — «In Artem operativam Medicine.»

15 h.

6. — «Ars intellectiva.»

48 h.

7. — «Ars compendiosa medicine.»

34 h.

Al principio, de letra de D. Joaquín M.ª Bover?: «En 31 de Octubre de compré este libro á D. Nicolás [Valls] a Boserle, Presbítero...»

L. del s. xvii; 4.º Pta.

914.—«Incipit compendium uel vademecum De Numero philosophorum, siue clausula Testamenti, aut codicillus Magistri Raymundi Lullii ad Adoardum Regem Angliæ.»

L. del s. xvii; 134 h., 4.º Perg.

915. — «Beati Raymundi Lulli Testamentum.»

1.—«Beati Raymundi Lulli Ars intellectiva.»

L. de principios del s. xviii; 375 h., 4.º Pta.

1028.—«Novenari de St. Ramó Nonat, 1727.»

Ms. incompleto en mallorquín. L. de la ép.; 11 h., 4.º.

1030.—«Septenario del Santo Cristo de Santa Margarita o del Nogal» con «Algunos favores recientes recibidos del mismo» [en los años 1811 y 1812].

Cop mod.; 16 h., 4.º.

1031.—«Via Crucis. Fr. Daniel de Mallorca, capuchino. Sermon del Lunes Santo de Cuaresma.»

Ms. en mallorquín. L. mod.; 29 h., 4.º.

1032.—«Colección de novenas manuscritas.»

1.—«Novena de Santa Verónica de Binasco» [¿escrita por el P. Fray Francisco Cabrer, mallorquín, de la Orden de San Agustín?]

Al fin: «Es copia de otro ms. que conserva el P. Juan Bó, de San Agustín y actual monacillo de Santa Eulalia. Palma 15 de Junlo de 1845».

En castellano.

2.—«Novena de San Juan Bueno de Mantua.»

«El manuscrito tiene el citado Padre Juan Bó, y me ha manifestado que su autor es el P. Fr. Domingo Perelló, mallorquín, del Orden de Predicadores; y se celebra el día 23 de Octubre de cada año».

No está el texto de esta novena.

3.—«Novena de Sant Juan Bautista precursor del Sant.»

Al fin: «Fr. Francisco Payeras, 1836. Es copia del original que tiene el Sr. Payeras. Palma 20 de Mayo de 1846. Esta novena se hace en el lugar de Fornalutx, cerca la villa de Soller».

En mallorquín.

4.—«Gozos en honor de San Juan Bautista que se cantan en la capilla de la villa de Benisalen.»

E.: «Cantaremos con melodía.»

Copiados del ms. de un Obrero en 14 de Junio de 1845.

En castellano.

L. mod.; 19 h., 4.º

1063.—«Consultas del Consejo y otros papeles.»

3.—«Representaciones del ministro Jovellanos al Rey desde sus prisiones» 1801.

1076.—[Dictámenes fiscales en causas pertenecientes á Mallorca desde el año 1813 al 1821.]

L. de la ép.; fol. Perg.

1112.—«Secreta di R. Lulli.» [Testamentum Dni. Raymundi Lulli.]

L. de fines del s. xvii; 133 h. y 5 al principio de índice, 4.º Perg.

1119.—«Manual de Varios Reloxes y sus reglas más fáciles y seguras para su formación. En que se trata de los mas usuales y provechosos... Sacado de varios Astronómicos por el P. Fr. Gabriel Palmer, Mercenario L.^r de theología en el real convento de Palma.»

L. del s. xviii; 18 h., 4.º

1126.—«Tratado de Fisiología dispuesto por D. Sebastian Muntaner para el uso de los alumnos de la Escuela de Cirugía del Colegio de Palma de la Isla de Mallorca, para el curso empezado en el año del Señor de 1810.»

L. de la ép; 49 h. con paginación, 4.º Rúst.

1127.—«Medicina Lulliana, obra especulativa y práctica. Expositiva de los Principios de Medicina que escribió el Bto. Raymundo Lullio... Compuesto por el P. F. Juan de Sta. Gertrudis [Sierra]...» «Tomo quarto.»

Autógr. y firm. L. del s. xvii; 127 h., 4.º Con un grabado tosco á pluma, del Beato. Hol.

Al principio esta nota: «En 31 de Oct. de 1857 compré este libro á don Nicolás Valls, alias Bosserra, Presbítero.»

1132.—[Academia ¿médica? de Palma de Mallorca.]

1.—[Censura de D. Rafael Evinent á una observación presentada por D. Rafael Rosselló describiendo la historia de una terciana maligna.] Palma y 9 de Octubre de 1794.

Autógr. y firm. 3 h., 4.º

2.—«Censura de D. Rafael Rosselló a la Disertación médico practica contra el uso de los cauterios que presentó a la Academia D. Valentín Terrers, en la Junta de 3 de Diciembre de 1795.» Palma y Enero de 1796.

Autógr. y firm. 11 h., 4.º.

3.—«Censura del mismo á la observación de una quotidiana remitente maligna, que presentó á la Academia D. Sebastian Bosch en la Junta de 21 de Enero de 1796.» Palma y Enero 28 de 1796.

Autógr. y firm. 2 h., 4.º

4.—«Censura del mismo á la Observación de una supresión de meses que presentó á la Academia D. Josef Rosell en la Junta de 28 de Enero de 1796.» Palma y Febrero 13 de 1796.

Autógr. y firm.

5.—«Censura del mismo á la observación que presentó don Mariano Serra en la Junta de 10 Marzo sobre un dolor reumático.» Palma y Marzo 13 á 1796.

6.—«Censura del mismo al Discurso sobre las ventajas del agua simple por bebida ordinaria á las demas bebidas artificialmente compuestas, que presentó á la Academia D. Antonio Matheu en la Junta de 7 Abril.»

Autógr.

7.—«Censura del mismo al caso práctico sobre una erisipela que presentó á la Academia D. Lucas Vallespir en la Junta de 7 Enero de 1796.» Palma y Abril 28 de 1796.

Autógr. y firm.

8.—«Censura del mismo al Discurso sobre el uso externo é interno de la agua natural que presentó á la Academia don Francisco Ferrer en la Junta de 26 Febrero de 1796.» Palma y Mayo 5 de 1796.

Autógr.

9.—«Censura dei mismo á la observación de una calentura catharral maligna que presentó á la Academia D. Sebastian Bosch en la Junta de 22 Abril de 1716.» Palma y Junio de 1796.

Autógr. y firm.

10.—«Censura del mismo á la observación que presentó á

la Academia D. Josef Rosell en la Junta de 26 Maio.» Palma y Junio 15 de 1796.

Autógr.

1137.—[Tratado de Gramática latina, explicado en catalán].

Al fin: «Fonch acabat de copiar per mi Fr. Joan Fiol Religios del P. St. Francesch a vuy a 4 de decembre del any 1651.»

97 h., 8.º con paginación, y 7 de índice: falto por el principio de los 13 primeros folios é incompleto por el fin. Perg.

1138. - «Explicación de la Syntaxis de Torrella extrañda de los Fragmentos de Don Gregorio Boil, Dispuesta en claro y facil método por el P. Fr. Joseph Fullana, Religioso Recolecto de la Orden de los Menores de N. P. S. Francisco, y Maestro de Gramática en la Real Villa de Alcoy. Año 1787.»

L. de la ép.; 90 h., con pag., 8.º Perg.

Papeles de Inquisición

203.—Miguel Gual, de Mallorca. Nuncio de la Santa Inquisición de Mallorca y Maestro de Guayta de aquel reino, pide se le restituya en su oficio y se le pague su salario, por tener tres hijas y un hijo cautivo en Berbería.

Año 1556.

430.—Autos relativos a un papel de profecías atribuido al Padre Ignacio Fiol, S. J., delatado por el Padre Juan Antonio Ferrando, de la misma Compañía.

Impreso en Mallorca.

Recogióse y prohibióse *in totum*, por apócrifo e injurioso al reinado de Carlos II y sedición contra Felipe V.

Está el edicto impreso de la Inquisición para prohibirlo.

1706.

447.—Expediente sobre el manuscrito discurso o corrección fraterna de un amigo al Sr. D. Antonio Despuig Obispo de Orihuela intruso en el arzobispado de Valencia, acerca de la publicación de una circular para que sus nuevos diocesanos tomasen las armas contra la nación francesa.

18 marzo 1794.

Prohibido.

Censura al Prelado por exhortar a los valencianos, por carta, contra los

errores de los franceses y a tomar las armas contra ellos, como enemigos de la Patria. El autor es partidario de la Revolución francesa.

1794.

559.—Expediente sobre el papel intitulado *Cuatro verdades útiles a la Nación*, extractadas de algunos escritores españoles.

Palma, 1810.

Prohibido por contrario a la fé, etc.

1815.

560.—Expediente de censura del *Catecismo político arreglado a la Constitución de la Monarquía española*, por D. J. C.

Palma, por Miguel Domingo, 1812, 103 pag. 8.º.

Que se prohiba.

El Consejo, luego: *Visto*.

1815.

561.—Expediente sobre el papel: *Los asuntos mas importantes en que deben ocuparse las Cortes*.

Palma, por Miguel Domingo, 1810, 8.º.

Con Apéndice sobre los Fueros de Aragón, acerca de la libertad de imprenta.

Prohibido.

1815.

565.—Expediente de censura de un impreso: *Defensa de las Cortes y de las Regalías de la Nación*, etc.

Palma, por Miguel Domingo, 1813, 40 pags. 4.º.

1815.

566.—Expediente de calificación de una obra: *Política natural o discurso sobre los verdaderos principios de gobierno*, por don Ignacio García Malo.

Mallorca, Miguel Domingo 1811, 228 pag. 8.º.

Prohibida.

Dedicada a D. Manuel José Quintana.

Fray Domingo Roma, en su censura, dice que la Dedicatoria a Quintana y el entusiasmo que manifiesta el autor hacia él descubre su modo de pensar enteramente liberal.

1815.

573 y 574.—Expediente sobre el impreso intitulado *Constitución fundamental de los libertadores del genero humano*.

Reimpreso en Mallorca en 1817.

Prohibido.

Adjunto ejemplar impreso, 4 hojas.

1817.

En el 574 ejemplar manuscrito que tiene una Introducción antes de los artículos, de que carecen las hojas impresas del expediente.

593.—Expediente de censura de 79 periódicos de 1812 y 129 de 1813 impresos en Mallorca.

De ellos solo hay 29 de 1812 y 15 de 1813, todos del *Diario de Palma*.

616.—Expedientes de censuras de los papeles siguientes:

Noticia de la conducta, etc. Palma, Miguel Domingo, 1813.

Insinuación patriótica, etc. Madrid, Cadíz y Palma, 1812.

Sevilla libre. Cadíz y Palma, 1812.

Política eclesiástica sobre la carta circular etc. Palma, Miguel Domingo, 1813.

Decreto del Consejo: *Visto*, después de acordar la prohibición de uno de ellos. Hablan terriblemente contra la Inquisición y frailes.

1815.

637.—Calificación de un papel para resguardo de Magdalena Fuster y daño de enemigos.

Latín. Lleno de lugares de la Escritura, mezclado con caracteres desconocidos, invocando males para sus enemigos y bienes para sí, conjurando las armas de todas clases, dibujadas a pluma entre tres grandes cruces, para que no la hicieran daño, etc.

Adjuntas dos hojas con los dibujos.

Prohibido por supersticioso.

1647.

704.—Expediente de censura de una proposición herética en el Edicto pastoral del gobernador que fue del Obispado de Mallorca D. Juan Muntaner y García, canónigo.

Adjunto ejemplar impreso.

La proposición decía: «Porque la fé es el premio de la pureza de las costumbres».

La Inquisición: *Visto*, que no se borre ni explique.

1815.

808.—Expediente sobre una conclusión defendida el día 16 de Junio de 1738 en el Real convento de Santo Domingo, de Palma.

Autos sobre publicación de una lámina de la Beata Lucía de Narni, con llagas, por los dominicos, con dedicatoria a ella en unas conclusiones y sobre haber encendido una vela delante de otra, en la capilla de los Reyes, después de habérseles mandado suspender las conclusiones.

Idem. *Conclusiones*, con hermoso escudo de armas de D. Antonio Pelegrin (del grabado por Fray. Alberto Borgunñy, Col. May. de San Bartolomé). 1738.

810.—Delaciones, calificación, etc. de pasquines, coplas, etc. contra el Beato Ramon Lull y la religión dominicana en Mallorca.

1750.

813.—Censura del librito en catalán titulado *Fray Anselmo de Turmeda*, y por otro nombre *Abdalá*. Traducido al castellano.

Que lo compuso Fr. Anselmo, franciscano, que pasó a Tunez y renegó.

Que muchas personas en Mallorca fundadas en la copla 58, que dice que en caso de necesidad se podía mentir, decían que para quitar a un condenado de la horca se podía hacer juramento falso.

La copla 31 decía: «No fias massa de vestimento que burell sia», censurada por ser contra franciscanos, etc.

Copla 33: «Lo que oyrás decir harás y de lo que ellos hacen te guardarás; de aquellos, digo, que tienen la cabeza raída y la gran barba.»

Copla 58: «Mas en caso de necesidad, puedes decir mentira.»

«Dineros hacen guerras y estruendos, vituperios y honras y hacen cantar á los predicadores *Beati quorum*.»

Copla 63: «Dineros alegran los Infantes, los frailes carmelitantes y hacen cantar los capellanes en las grandes fiestas.»

«Dineros tornan los enfermos sanos; moros, judíos y cristianos dexan á Dios y á todos los Sanctos, dineros adoran.»

Copla 67: «Dineros allegar; sí los puedes haber, no los dexes andar. Si muchos habrás tornar Papa de Roma.

La censura se hizo en Mallorca en 1582.

911.—Examen crítico, histórico y demostrativo de los autores que negaron á María Santísima la gracia en el primer instante físico y real de su Concepción Purísima. Sácale a luz privada una espada devota de aquel dichoso instante, en Mallorca. Año de 1737.

Contra los Dominicos. Hace relación de las oposiciones que esta Orden hizo á la declaración, etc. 142 pág. 4.º con grabados intercalados. Enc. perg.

912 —Autos sobre unas conclusiones defendidas el 17 de enero de 1739 en el convento de San Francisco de Asís, de Palma de Mallorca.

Sobre la Concepción.

993.—Edicto ó mandato despachado por el doctor y canónigo Pedro Roselló, Visitador y vicario general de Ibiza, con-

tra don Jacinto Herran, gobernador de dicha isla; respuesta de dicho Gobernador y mandato contra el Vicario.

Prohibido *in totum*, por decir que la justicia seglar manda a la jurisdicción eclesiástica.

1660.

1058.—Expediente de censura del cuaderno impreso *Politica eclesiástica*, la inmunidad del clero en punto al pago de contribuciones, etc.

Palma, Miguel Domingo, 1813.

Prohibido.

(El ejemplar adjunto en 8 hojas se halla en el Departamento de Manuscrito.)

1323.—Autos sobre el cuaderno. *La inoculación del buen juicio*, escrito por un francés en Londres, 1782; traducción española por don Fernando Rodríguez. Mahon, 1786.

(Obra calificada de escandalosa, injuriosa al estado religioso, militar, magistrado, etc.)

1788.

1399.—Informes (16) de los Tribunales de Inquisición acerca del origen de fijarse los sambenitos en las Iglesias, y sobre si debían o no quitarse de ellas.

(Impresos y manuscritos).

Contiene dos relaciones impresas de los sambenitos y nombres de las personas a que correspondían que en 1755 había en el claustro de Santo Domingo de Palma.

1473.—Respuestas a la petición que hizo el Consejo de los Tribunales de una nota acerca de los libros y papeles de mala doctrina impresos en su distrito desde 1808.

Respuesta: Mallorca.

Hay relaciones de libros, folletos, periódicos, comedias, etc. con indicación del autor e impresor.

1814-1815.

Otros manuscritos

T. 284.—Centelles (Luis).—Apuntamientos y materias químicas de Ramón Lull, Arnaldo de Villanueva y otros.

Traducido.—1558.

Q. 39.—Dimas (Doctor).—Memoria de las obras de Raimundo Lulio que llegaron a su noticia.

B. 96.—Eximeniz sive Ximenez (Fr. Francisco).—Pastorale ad Hugonem, Valentinum episcopum. Raymundi Lulii Apos-traphe. Tractatus de mundi vanitativus.

D. 167.—Inquisición de Mallorca. Defensa de la jurisdicción temporal que los reyes de España le han concedido.

L. 53.—Lulio (Raimundo).—Arte del oído cabalístico o introducción para todas las ciencias, con los comentarios de Enrique Cornelio de Agripa.

L. 90.—Id.—Compendio de Física y Lógica.

L. 54.—Id.—Filosofía de amor y proverbios.

Cc. 102.—Id.—Tratado de la Memoria local.

B. 105.—Id.—Meditaciones, o el libro del amigo y del amado.

En castellano.

S. 86.—Mallorca. Valor y uso de la moneda de...

X. 15.—Muro, (Arnaldo de...)—¿Mallorquín?—Materias jurídicas, teológicas y sermones: uno de San Juan Bautista, predicado en Perpiñan.

1384.

T. 234.—Relación histórica de los maestros de los Templarios del linaje de Pinós.

S. 218.—Rocabertí Catalani (Diego).—Discursos genealógicos sobre la casa de los vizcondes de Rocaberti.

X. 145.—Sanchez de Uceda, (Gonzalo).—(caballero cordobés).—Traducción castellana del libro de Ramón Lull El Gentil, escrito en catalan en 1316.

SECCION DE ESTAMPAS Y DE BELLAS ARTES

Retratos de personajes

ALÓS (MARQUÉS DE) † 1844.

El Excmo. Sr. Marqués de Alós, Capitán General de Mallorca.

Busto. Ovalo con enjutas. José Coromina lo dib.^o y grabó en Barna., año 1800. Ancho 98, alto 154.

AMELLER (NARCISO)

Narciso de Ameller, Mariscal de Campo y Capitán General de las Islas Baleares. Nació en Bañolas (Gerona) el 10 de Abril de 1811.

Cortes Constituyentes. Galeria de los representantes del pueblo. 1854.

BALANZAT (LUIS MARÍA), de Ibiza, militar. † 1837.

D. Luis Maria Balanzat Ingeniero General.

Busto perdido. Uniforme. A. F. Guerra y Orbe. Lit.^a de Bachiller.

BARCELO (ANTONIO) † 1797.

1.—*Dn. Antonio Barceló, Brig. de la Rl. Armada de Su Majestad Cat. Cab.^o de la N. y distg. Orden de Carlos III y su Gefe de Esquadra.*

Busto. Medallón ovalado ornado con guirnalda de laurel en marco rectangular sobre plinto, en el que está la inscripción y ante el que la Fama muestra una corona de laurel á un moro cautivo. N. Lequiers pin. en Málaga.—*Barcarcel sculp.* An. 143, al. 198.

2.—*El Excmo. Sr. Dn. Antonio Barceló, Teniente General de la Rl. Arm. de S. M. C.*

Media figura. Medallón ovalado sostenido por Palas sobre un peñón ante el que se ven trofeos navales y un moro hollado por la diosa. La inscripción en el marco del ovalo. Ver.^o Ret.^o gra.^o por Juan Montaner en Mil.^a 1783. An. 168, al. 205.

CARO Y SUREDA (PEDRO).

1.—*El Capitan genl. D. Pedro Caro y Sureda, Marqués de la Romana, natural de la ciudad de Palma en Mallorca; buen humanista, gran marino, excelente político y militar por naturaleza y científica profesión. Despues de haber sido libertador de las tropas españolas cautivas en el norte,*

hecho memorable y heroico representado á su Nacion en la Junta Central, y batido en diferentes puntos de la Peninsula á los franceses, falleció en Castaró á 23 de Enero de 1811.

Media figura en marco rectang., bajo el cual, en una lápida, está la inscripción. *D. Juan Rodriguez lo pintó. D. Andrés Rosi lo dibujó. D. Rafael Esteve lo gravó.* An. 185, al. 294.

2. — *Dn. Pedro Caro y Sureda, Marqués de la Romana, Capitán General de los Reales Ejércitos de España.*

A caballo. *V. Ximeno lo dibujó. M. Albuérne lo gravó.* An. 159, al. 227. — Iluminada en la época.

3. — *Romana.*

Busto en medall. circ. en cuyo marco dice: *Defensor acerrimus Hispaniae libertatis.* Rodean el medallón y cubren en parte el plinto en que descansan, trofeos militares; en la parte sup. una corona Rl. otra de laurel, la espada y la balanza, cobijado todo por un crespón negro. En el plinto, por bajo de la palabra *Romana*, la inscripción: *In him the Spanish Army have Iest their brightest Ornament, his Country their most upright Patriot and the World the most strenuous and zealous defender of the cause in which we are engaged.*

Vide Lord Wellingtons Dispatck. 26 Jan. 1811. Engraved by Aulhs. Cardon from the original in the possession of General Carrol.

Al plé de la estampa: *Dedicated by permission to Don Pedro Alcántara de Toledo, Salm Salm & Duque del Infantado & President of the Regency, By his Excellency's most obedient servant.—Anthony Cardon.—London, Published July 1, 1812 by Anths. Cardon. N. 37 London streed Fitzroy square.* An. (pl.) 264, al. (id.) 460.

COTONER (FERNANDO).

Fernando Cotoner (Facs. del aut.), Marqués de la Cenia.

Busto. Uniforme. *B. Maura grabó* 1888. An. (pl.) 138, al. (id.) 218. Bella pr. con autógr. del autor.

COTONER (JOSÉ MARÍA), Conde de Sallent.

Busto. *B. Maura gr.º* 1884. An. (pl.) 133, al. (id.) 190. Bella pr. a. d. l. l. con autógr. del autor.

COTONER (FR. NICOLAS). † 1680.

1.—*Frater Don Nicolaus Cotoner, Magnus Magister ætatis suæ annorum LXVI.*

Busto. Armadura y manto. Medall. ov. formado por gruesa corona de laurel. En la parte sup. gran cinta volante, y en ella la inscripción; en la inf. dos genecillos sostienen una cartela en la que se ve el plano de una plaza militar; en una filacteria: *Civitas Cotonera A. Clowet sculp.* An. 163, al. 214.

2. — *Fra Niccolo Cotoner LX Gran Maestro della S. Relig. Gerosol.*

Busto. Armadura y manto. Medall. circ. En la parte inf. escudo de armas y cartela con larga nota biográfica en italiano. Anónima italiana. An. 127, al 174.

3. — *Frere Nicolás Cotoner soixantième Grand Maître, année 1663.*

Busto. Armadura Medall. ov. Ley ent. Zócalo y escudo de armas Cars. sculp. Colecc. de Grandes Maestres de Malta.

4. — *Nicolás Cotoner.*

Busto De escultura. Dibujo hecho por D. Valentín Carderera. Lápiz y aguada de sepia. An. 205, al. 295.

COTONER (RAFAEL). † 1663.

1.—*Frère Raphael Cotoner, Cinquante-neuvième Grand Maître. an. 1660.*

Busto. Armadura. Medall. ov. Ley. ent. Plinto, y en él escudo de armas Cars. sculp.—*Colecc. de Grandes Maestres de Malta.*

2.—*Rafael Cotoner.*

Busto. De escultura. Dibujo hecho por D. Valentín Carderera. Lápiz negro papel y blanco amarillento. An. 160, al. 236.

CRILLON (DUQUE DE). Teniente General.

3. — *El Conquistador de Menorca.* (El Duque de Crillón.)

Busto de perfil colocado en ancho pedestal (en el que está la inscripción) que se alza sobre una puerta flanqueada de torreones. Sobre éstos hay cañones y un militar que ofrece (mas bien, que da á oler) su espada al busto, al que una ninfa desnuda intenta poner por detrás una diminuta corona de laurel. *J. J. Fabregat lo gravó —J. Ximeno del. —J. Assensio sculp. Se hallará en la librería de Dn. Miguel Copín, Carrera de San Jerónimo.* An. 207.

DESPUIG (ANTONIO). Cardenal † 1813.

1.—*Excmus. et Illmus. D. Antonius Despuig et Dameto, Archiep. Vals. Ds.*

Busto. Medall circ; pedestal con escudo de armas y la inscripción. *Torra pin. Peleguer sculp.* An. 118, al. 176.

2.—*Excs. et Ills. D. Antonius Despuig et Dameto Archieps. Hispals.*

Busto, Medall. ov. En el plinto lápida con las armas é inscripción. *M. Peleguer sculpt.* An. 121, al. 179.

3. — *Antonio Despuig, balearicus. S. R. E. C.*

Med. fig. En la mano der. un libro cerrado. *Steph. Tofanelli delin. Petrs. Bettelini sculp. Romae.* An. 163. Al. 224.

ESTELA (FR. MIGUEL). Obispo de Jaca † 1727.

P. Michael Stela Hispanus, Menoricensis, Electus Valentiae, 1716.

Dos retratos. En el segundo añade la inscripción: *Creatus Episcopus Jaccensis 1721 cui in Die Gnlem. Suffectus ab Innoc XIII P. Didacus d'Abreu Provinciae Hispalensis.*

Minim. Ord. Sup.

FIOL (JOAQUÍN). Abogado y político † 1895.

Joaquín Fiol. (Facs. del aut.)

Busto. *B. Maura á su amigo.* An. (pl) 176, al. (id.) 278. Bella prueba con autógr. del autor.

FRONTERA DE VALLDEMOSA (FRANCISCO). Músico.

Fran.º Frontera de Valldemosa. (Facs. del aut.)

Busto. *A.º Gómez (litografió) Litog. de Iliña en el Estab.º Artístico y Literario.* 4.º

FULLANA (FR. JOSÉ). † 1801.

Reverendissimus P. F. Josephus Fullana Hispanus, Diceces.

Majoricensis; totius Ordinis Minim. Zelosus.

Med. fig. En la mano der. un papel; la izq. apoyada en una mesa. *Saverio Calo del. et pinx = Cam. Tinti scul.* An. 125, al. 188.

JAIME I DE ARAGÓN.

1. — *D. Jaime I de Aragón llamado el Conquistador.*

Busto. Corona y manto real. Ov. en marco rectangular. Anónimo esp. s. XVIII An. 133. Al. 198. Apócrifo.

2. — El mismo. Cuerp. ent. De pie. Túnica y manto real. En la parte superior, en un ángulo el escudo sostenido por un Angel. Madera. An. 158. Al. 257.

En el margen inf. escrito por Carderera: *Effig. Jacobi I Regis Aragonum qui est in frontisp.º de vita ejus a B. Gomoyii de Muboes excussa Valentiae anno. 1582.* Apócrifo.

LACI (LUIS)

1. — *El General Don Luis Lacy.*

Busto. Uniforme. Autor, *Justo Sevillano.* = *V. Camaron lo litog.º*

Por bajo la escena de la prisión, y á los lados: *«Siempre defensor de su patria aspiraba á darla la libertad, mas la desgracia se opuso a tan noble objeto; fué preso en Monjui y habiéndole embarcado la noche del*

30 de Junio de 1817 para el Castillo de Belver, murió en éste pasado por las armas el 5 de Julio después de dar días de gloria a la Nación.»
Lit. de Costa. F.º

2.—Luis Laci.

Cuerpo entero. Uniforme. Al pie dos escenas de su vida J. Carol. Lito-
grafiado á la pluma. Por bajo una noticia biográfica. F.º

3.—Luis Laci fusilado en Mallorca el 5 de Julio de 1817.
Mártires de la libertad española.

MAURA (ANTONIO) † 1925.

A. Maura. (Facs. del aut.)

Busto. B. Maura grabó a su querido hermano. Madrid 1886. An. (pl.)
179. Al. (id.) 277. Precioso retrato. Bellís. pr. con autógr. del autor.

MAURA (JUAN) Obispo † 1910.

Juan Maura. (Facs. del aut.)

$\frac{3}{8}$ de fig. Sentado. Traje episcopal. B. Maura gbó. a su afmo. primo.
—Madrid 1887. An. 171. Al. 227. Bella pr. con autógr. del autor.

MEZQUIDA, (GUILLERMO) Pintor † 1747.

Retrato de D. Guillermo Mesquida y Munnar sacado del
original de D. Buenaventura Serra y Ferragut que posee
D. Antonio Carrión.

Dibujo original. Med. fig. perf. José Ig.º Alzina lavó 1836. Tinta de
China. An. 78. Al. 129.

Col. Castellano.

QUADRADO (JOSÉ MARÍA) † 1896.

José María Quadrado. (Facs. del aut.)

Busto. B. Maura g.º 1893. An. (pl.) 85, al. (id.) 137. Bella prueba con
autógr. del autor.

SOLER (MIGUEL CAYETANO) † 1809.

El Exmo. Sor. Dn. Miguel Cayetano Soler Secretario de
Estado y del Despacho de Hacienda y Superintendente ge-
neral de ella, del Consejo de Estado &. &. &.

Busto. Uniforme. Oválo. R.º Esteve dibujó y gr.º An. 77. Al. 100.

SUREDA Y DESBRULL (MARIANO) † 1805.

En traje de Scolá recibiendo un escapulario de manos de la Virgen. En
la parte inf. de la estampa el escudo de armas. Por bajo: Montaner y Cla-
dera socio de Mérito y Director del Dibujo, etc.

Al dorso tiene manuscrito lo siguiente: El monacillo que está bajo de
la Virgen es el verdadero retrato del Sr. D. Mariano Sureda y Desbrull
Cotoner y Boil de Avenos, Marqués de Villafranca de Sant Martí, etc.—
Bover, An. 79. Al. 114.

Fotografías del natural
(Colección Castellano)

Aguiló y Fuster (Mariano).
Balaguer (Juan). Actor.
Romana, Marqués de la:
Vincent y Vives, (Sra.), menorquina.

Retratos de personajes españoles debidos
a artistas mallorquines

MAURA MONTANER (BARTOLOME) Grabador † 1926.

Retratos de Sor María de Agreda.—Alfonso XII.—Alfonso XIII, (2).—Aurelio Almeida.—Manuel Alonso Martínez.—Ignacio Altamirano.—P. Baltasar Alvarez.—Claudio Alvargonzález.—Angel Allende Salazar.—Juan Manuel Allende Salazar.—Juan Antequera.—Rafael Ariza.—Príncipe don Baitasar Carlos.—Príncipe Carlos de Austria.—Infante Fernando de Austria.—Alfonso de Avalos.—Angel Avilés.—Faustino Barberá.—Francisco Bayeu.—Josefa Bayeu.—Gustavo Adolfo Becquer.—Andrés Bello.—J. R. de Bencourt.—Fernando Blanco de Lema.—Luis Bonafos.—Manuel Bretón de los Herreros, (3).—José de Calasanz.—Pedro Calderón de la Barca.—Julían Calleja.—Juan Francisco Camacho.—Ramón Campoamor.—Antonio Cánovas, (2).—Emilio Cantón.—Manuel Cañete.—Carlos I.—Emilio Castelar.—Juan Agustín Cean Bermúdez.—Francisco Ceballos.—Miguel Cervantes.—Rafael Conde.—Arturo Cotarelo.—Fernando Cotoner.—José M.^o Cotoner.—José M.ª Quadrado.—José Doncel.—Juan Donoso Cortés.—José Ignacio Echavarría.—José Echegaray, (2).—Serafín Estébanez Calderón.—Santiago Estrada.—Antonio Eximeno.—Felipe II.—Felipe IV, (4).—María del Rosario Fernández.—Antonio Fernández Grilo.—Leandro Fernández de Moratín.—Eduardo Fernández de S. Román.—Joaquín Fiol.—Germana de Foix.—Fernando de Gabriel.—Germán Gamazo.—Antonio García Gutiérrez.—Julían Gayarre.—Antonio Gil de Zárate.—Enrique Godínez.—Gumersinda Goicoechea.—José González Fiori.—Francisco Goya.—Fr. Luis de Granada.—Gaspar de Guzmán.—Santiago Miguel de Guzmán.—Juan Eugenio Hartzenbusch, (2).—Heredía (Marqués de).—Hijar (Duquesa de).—Francisco Javier.—Gaspar Jovellanos.—Luis de León, (2).—Miguel Lobo.—Adelardo López de Ayala, (2).—J. López Domínguez.—Ignacio de Loyola, (2).—Alejandro Malaspina.—María Luisa de Borbón.—María Cristina de Augsburgo, (3).—Antonio Marqués.—Arsenio Martínez Campos.—Narciso Martínez Izquierdo.—Juan Martínez Montañés.—Francisco Martínez de la Rosa.—Antonio Maura.—Juan Maura.—Juan Bautista del Mazo.—Ana Mendoza de la Cerda.—Marcelino Menéndez Pelayo, (2).—Ramón Mesonero Romanos.—Carlos Navarro Rodrigo.—Navarro Villoslada.—Eusebio Neremberg.—Cándido Nocedal.—Gaspar Nuñez de Arce, (3).—Marcelino Oraá.—Melchor

Pardo.—Isabel Parreño.—Francisco Patero.—Carlos Peñaranda.—José María Pereda.—José Pérez de Guzmán.—María Pérez de Guzmán.—Adelaida Pickman.—Alejandro Pidal.—Pedro José Pidal.—Antonio Pimentel.—Que-rol.—Francisco Quevedo Villegas.—José de Reina.—Enrique Vicente del Rey.—Juan de Ribera.—Mariano Roca de Togores.—Alonso Rodríguez.—Cristóbal de Rojas.—Jacinto Ruiz.—Ángel Saavedra, (2).—Enrique Saavedra.—Manuel Salas.—Pedro Salaverria.—Victoriano Sánchez.—J. Sánchez Guerra.—Manuel María Santana.—Julio Seguí.—José Selgas.—Narciso Serra.—José de Sigüenza.—Francisco Silvela.—Manuel Silvela, (2).—Manuel Tamayo, (2).—Gabriel Téllez.—Santa Teresa de Jesús.—Juan Bautista Topete.—Luis M.ª de la Torre.—Carlos Valcárcel.—Juan Valera, (2).—Lope de Vega, (3).—Ventura de la Vega.—La hija de Velazquez.—Diego Velazquez de Silva, (2).—Enrique Vercruyen.—Luis Vidart.—Duque de Villahermosa. Cecilia Bolh de Faber.—Vicente de la Fuente.

MONTANER (JUAN) Grabador † 1802.

General de Marina don Antonio Barceló.

MUNTANER (FRANCISCO) Grabador † 1805.

Antonio Agustín.—Gil Carrillo de Albornoz.—Antonio Gonzalez Ruiz.—Antonio Jorge.—Juan de Mariana.—Ambrosio de Morales.—Francisco Sagarra.—Jerónimo de San Eliseo.—Martín Sarmiento.—Luis Vives.—Mariana Sureda y Desbrull.

ROSELLÓ Y PADRÓS (JOSÉ MARÍA) Grabador † 1872.

Mariana de Austria.

Dibujos originales en relación con Baleares

CHIESA (JUAN).

Perspective du Fort St. Philippe situé a l'entrée du Port Mahón ou lou (sic) represente le siège mis le 19 Aout 1781 par l'Armée de S. M. Cque. sous les ordres de Son Excece. le Lieut. Genl. Duc de Crillon. On voit l'evacuation du dit Fort par les Anglois commandes par le Lieut. Genl. Murray arrivée 5 Fevrie. 1782. Laquelle capitula le 4 du dit.

Esta inscripción se lee en el pabellón sostenido por genticillos que, bajo el escudo de Armas de Gravina (?) campea en la parte superior del dibujo.

Al pié del mismo dice: *(De)dié à Son Excece. Monseigneur Frederique de Gravina, Chevalier de Lordre de Saint Jacques, Chamberlan de S. M. Catholique et Lieutenant General de ses Armées Navales & &. Par son tres humble & tres Obt. Seruiteur Jean Chiesa. Mahón 1795.*

Por bajo siguen con sus correspondientes llamadas en el dibujo, los nombres de los sitios, baterías, fuerzas, etc. etc. Tinta de China y a la pluma con tinta que se ha puesto rubia. Papel blanco agarbanzado An. 1. 20 m. Al (sin la inscripción) 593.

Este interesante dibujo está hecho con gran minuciosidad, exactitud y sentimiento artístico. Su aspecto es muy semejante al de las buenas estampas de la época y es probable que se hiciera para grabarlo. Don Angel M. de Barcia, autor del *Catálogo* que lo reseña, ignoraba si había sido grabado.

MONLEÓN, (RAFAEL) † 1900.

Proyecto de un cuadro que representa uno de los combates del General Barceló contra los piratas berberiscos.

Lápiz negro. Papel blanco amarillento. An. 468. Al 221.

PEÑA, (PEDRO DE ALCANTARA). — Maestro Mayor de Fortificaciones militares † 1906.

Rehabilitación de la fachada del palacio Castillo Real de Mallorca que mira al Oeste. Idea general.

Al pié: *Palma 24 de Agosto de 1868. Pedro de A. Peña.*

El dibujo y letreros con lápiz, en papel de tintas graduadas 4.º m. apaisado.

RICAUD DE TIRGALLE (FRANCISCO).

Alberga (¿Alberca?) que se habrá de construir en la posesión llamada Racha (Mallorca). Planta y secciones, acompañadas de unas: Advertencias e Instrucciones respectivas a la Construcción de la expresada Alberga, fechadas y firmadas: Palma y Junio a 23 de 1753.—D. Francisco Ricaud de Tirgalle.

Tinta de China y carmín. Papel agarbanzado.

Colección Castellano.

SCHEIDNAGEL (LEOPOLDO). — Ingeniero militar.

Plano de la reforma del Cuartel de Caballería de Palacio (Palma de Mallorca).

Alzado, plantas y sección longitudinal. Firmado y con fecha 15 de noviembre de 1870.

Plano de la reforma del Cuartel de Caballería de Palacio (Palma de Mallorca).

Alzados, plantas, detalles, etc. Fecha 27 de noviembre de 1871.

Ambos dibujos delineados con negro y carmín. Tela preparada.

BIBLIOGRAFIA

dels articles i notes sobre Història i Arqueologia de Balears, en antigues publicacions mallorquines

Museo Balear de Historia y Literatura, Ciencias y Artes. Palma de Mallorca, Pedro J. Gelabert.—Viuda e Hijos de Gelabert.—1875-1877, 1884-1888. 22cm 4°.

Aquesta cultural i apreciable publicació, a plana sencera, de les dimensions que havem exposat, pròpies de tota revista científica i literària, comencà a sortir dia 15 de gener de 1875 venint a ésser continuació de la *Revista Balear*, com manifesta en la portada del primer tom en la qual es llegeix després del títol: IV de la *Revista Balear*. La publicació del *Museo* consta de dues èpoques diferents. 1.ª època de 15 gener 1875 fins a 31 desembre de 1877, sortint vint-i-quatre fascicles per any—dies 15 i darrer de cada mes—, de 40 pàgines, menys el tom I que és de 32. Aquest comprèn tot l'any 1875, essent el quadern 13 dedicat al Benaventurat Ramon Lull, amb data de tres de juliol. Els altres quatre toms són de mig any, gener a juny i juliol a desembre.

2.ª època. A l'objecte de substituir el *Museo Balear* per una Biblioteca d'autors mallorquins antics i contemporanis, suspengué temporalment la seva publicació amb el fascicle de 31 desembre de 1877. Passats sis anys i quatre mesos reaparegué amb idèntic criteri i forma, dia 1 de març de 1884. El tom inicial de la segona època consta, com fàcilment es comprèn sols de setze números, a dos cada mes, sortint els dies 1 i 15, ja que va nèixer en la data exposada. Els quatre toms successius sortiren sempre el 15 i darrer de mes, notant-

se també certa irregularitat quant al nombre de fascicles anuals. El segon tom en té 20—15 gener a 31 octubre 1885—; el tercer altres tants—15 març a 31 desembre 1885—; el quart tot l'any complet, o sien 24 números de 1887, i el quint i darrer 18—15 abril a 31 desembre 1888—, en que finí, sembla que per a sempre, la seva existència sense explicar el motiu ni tenir un sol mot de comiat.

A la segona època del *Museo Balear* és de notar el menor nombre de treballs i documentació històrica, encara que no la seva completa ausència, lo que es comprèn, puix en deu de gener de 1885 aparegué el nostre *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, en el qual era ineludible devien tenir sortida tota mena d'estudis referents a l'art i a la història de les illes Balears. Això no obstant, estimadíssims membres de l'Arqueològica redactors del seu Bolletí, cooperaren també en el *Museo Balear*, havent-se d'esmentar estudis de D. Estanislau de K. Aguiló, fill de D. Tomàs, que morí en 30 novembre 1884; de D. Enric Fajarnés i de D. Gabriel Llabrés.

En tota la col·lecció del *Museo Balear* no es feu patent mai el nom del seu director. Atesa la quantitat dels treballs en ell inserits, podem suposar que en la primera època tenia cura de la revista D. Josep Lluís Pons i Gallarza, del qual és l'article de presentació; i de la segona època és ben clar, per sa molta col·laboració, que el director de fet fou el conegudíssim i notabilíssim polígraf D. Josep Maria Quadrado, ajudat assíduament i amb gran cura pel literat D. Josep Ignasi Valentí i Forteza.

Respecte dels articles inclosos en aquest catàleg hem de fer present que sols és literal el títol, havent-se procurat completar els noms dels autors amb tots els seus llinatges, a fi de fer més fàcil atribuir a quiscú lo que ha compost, sia qualsevol la forma en que acostumi subscriure.

Els números 1.ª i 2.ª indiquen l'època del *Museo*. La numeració romana el tom i l'aràbiga les pàgines.

Aguiló i Aguiló, Estanislau de Kostka.

Fra Anselm Turmeda (Apuntes biogràfics).

2.ª I, 9, 98 i 126

» II, 218 i 256

Aguiló i Forteza, Tomàs.

Sant Cabrit i Sant Bassa.

1.ª I, 289, 321, 353, 475, 507, 763 i 795

Apéndice a los artículos sobre Sant Cabrit y Sant Bassa.

1.ª-III-121 i 161

Algunos datos bibliográficos relativos a las obras químicas de Lulio.

1.ª-I, 423

Un suceso maravilloso.—«Relació de lo que succehí en el Convent de Jesús, circa del sacrilego robo que se feu en la capella de N.^a S.^a de Bethlem».—1699.

1.ª-II, 181

(La relació d'aquest fet, ocorregut en el mes d'agost de dit any, fonc probablement escrita per un monjo del mateix convent. D. Tomàs Aguiló la prengué de l'obra manuscrita «Mallorca ilustrada en lo eclesiástico» del Dr. Francesc Ferrer i Cassà, mort en 29 desembre de 1797).

Tomar posesión del Reino de Mallorca por el Rey don Felipe III (1598).

1.ª II, 263 i 339

(Relació escrita per Antoni Truyol).

Pendre possessió del Regne de Mallorca per D. Phelip IV. (1621).

1.ª-II, 424

(Presa aquesta relació del *Noticario* del prevere Juan Fee).

Dos cartas del Rey D. Martín. (1409 y 1410).

1.ª-II, 363

(Presentades ambdues al G. i G. Consell de Mallorca. Amb la primera demana el Rei el dret de *mulleratge* per son matrimoni amb Margarida de Prades, i amb la segona disposa que li envíen a la Cort persones expertes per que examínin, junt amb representants dels altres regnes, tot lo tocant a la successió a la Corona cas que el Rei muira sens fills).

¿Quién fué el primer cronista del Reino de Mallorca?

1.ª-V, 1 i 41

*Virreyes de Mallorca.*1.ª—V, 264, 288, 326, 361, 401 i 442

(Notícies referents a's mateixos, des de D. Joan de Urríes que vengué en 1564 fins D. Alfons de Cardona, inclúsiu, que arribà en 1633).

Amer i Servera, Miquel.

*Investigaciones históricas. Avicena. (Abu-Alí-Alhossain).*1.ª—IV, 81

(Sobre no ésser Eivíça la pàtria d'aquest famós metge àrab i si poder-ho ésser d'altre Avicena que visqué en època posterior).

*Abu-Alí-Alhossain (Avicena). Contestación a un artículo impugnatorio del Sr. D. Fernando Weyler.*1.ª—V, 121, 165 i 209

(Article del mateix Sr. Amer referent a aquest tema).

Bonet i Ferrer, Miquel.

*Rápida ojeada sobre los motivos de la Germanía y copia de un documento del tiempo de la misma (1521).*1.ª—II, 51*Noticias histórico-mallorquinas acerca del interregno de Aragón en el siglo XV.*1.ª—IV, 218 i 261

Campaner i Fuertes, Alvar.

*Noticia de algunas monedas consulares y celtibéricas halladas en esta isla el año pasado de 1874.*1.ª—I, 42 i 76*Dudas y conjeturas acerca de la antigua fabricación mallorquina de la loza con reflejos metálicos.*1.ª—I, 331

(Article-carta adreçat al Baró J. C. Davillier).

*Más sobre lozas con reflejos metálicos. Objeción hecha a la carta publicada en el tomo I del Museo Balear y respuesta a aquella.—Comparación de dos textos interesantes.—Contestación del Sr. Barón Davillier a la citada carta.*1.ª—II, 23*Todavía lozas con reflejos metálicos. Pocas palabras en contestación a las objeciones del Excmo. Sr. D. Juan de Dios de la Rada y Delgado.*2.ª—II, 687

Curiosidades històriques. - «*Ordinations fetes en la vila de Incha per manament del Iltr. Sr. Johan Lluís Berard Capità de la gent d'armes de dita vila fet per se Ilma. Sria.*

1.ª-II, 92

Sobre certes monedes trobades en un lloc prop de So'n Serra.

1.ª-III, 198

Fray Diego de Mallorca, Vicario General de la fortalesa de la Goleta de Túnez (1574).

1.ª-III, 441 2.ª-III, 121

Sexto centenario de la fundación del Colegio de Miramar.

1.ª-IV, 41

(Resseña de la festa celebrada amb tal motiu en aquell lloc).

Bibliografia. «*Historia de Sóller por don José Rul-lan, Pbro.*».

1.ª-V, 354

Novedades en la numismática balear.

2.ª-III, 530

Fajarnés i Tur, Enric.

Algunos hallazgos curiosos en el «Puig dels Molins» de Ibiza.

2.ª-III, 419

Bosquejo histórico del correo en la isla de Ibiza.

2.ª-III, 601

Episodio de la Germanía en la «Punta dels Andreus» de Ibiza.

2.ª-IV, 93

Ferrá i Perelló, Bartomeu.

Sepulcro de Ramón Lull.

1.ª-I, 428

Una cofradía en la Edad Media. [dels porters o portadors de letres, 14 gener 1440].

1.ª-V, 98, 139 i 187

- Oracions [de Ramon Lull].*
1.ª—V, 450
- Techos notables.*
1.ª—V, 456
(Se dona notícia dels de més importància existents a la ciutat i es cita també el d'Alfàbia.)
- Una restauración.*
2.ª—I, 256
(Se refereix a la de la taula representant la Mare de Déu, pintada per Daurer, de procedència d'Inca, restauració dirigida per l'Arqueològica Lullana.)
- Forteza i Cortès, Tomàs.
Certamen poètic celebrat a Mallorca, en honor del B. Ramon Lull. Any 1502.
1.ª—V, 443
(Article referent a aquesta antiga solemnitat literària.)
- Del viatge a Mallorca dels poetes catalans i del mitjorn de França.*
2.ª—IV, 339, 382, 463 i 495
(El principal objecte del viatge fou col·locar una creu en el lloc del *Pi dels Moncadas*, en recordança de la mort dels herois en Guillem I en Ramon de Moncada que perderen la vida quan la conquesta de Mallorca per l'invicte en Jaume primer rei d'Aragó i comte de Barcelona.)
- Llabrés i Quintana, Gabriel.
Micer Ferrando Valentí.
2.ª—I, 51
- Maura i Gelabert, Juan.
Estudios sobre la filosofía de Raimundo Lulio.—Psicología. Naturaleza del alma humana.
2.ª—I, 281
- Menéndez i Pelayo, Marcellí.
Ramón Lull. Discurso leído el día 1.º de Mayo del año actual [1884] en el Instituto de las Baleares.
2.ª—I, 335, 361 i 401
- O'Neill i Russinyol, Juan.
Ramon Lull. Iconografía.
1.ª—I, 435

(Descripció de les catorze làmines referents al gran Mestre que s'inclouen en la col·lecció iconogràfica de gravadors mallorquins formada per † D. Joaquín M.ª Bover.)

Retrato del Sr. Conde de Monterrey en la casa del Ayuntamiento de Palma de Mallorca.

1.ª—IV, 433

(Article sobre l'autor d'aquest retrat.)

Nuevo retablo de la capilla de San José en la Santa Iglesia Catedral.

2.ª—III, 81

Catedral de Palma, Mallorca.

2.ª—III, 129

Capilla y retablo dedicada al Smo. Corazón de Jesús en la iglesia parroquial de S. Jaime.

2.ª—III, 345

Pascual, Bartomeu.

Festejos que se hicieron en Mallorca con motivo de la toma de Orán por el Conde de Montemar, en el año 1732.

1.ª—IV, 147

Una refriega entre dos cuadrillas de bandoleros de Mallorca en el siglo XVII [1650].

1.ª—V, 17

Pella i Forgas, Josep.

Dominación de los ampurdaneses en las islas Baleares.

2.ª—II, 704

(Es la transcripció del capítol XVII de la seva «Historia del Ampurdán».)

Penya i Nicolau, Pere d'Alcàntara.

Palma retrospectiva.

2.ª—III, 521

Pons i Gallarza, Josep Lluís.

Crítica arqueológica.

2.ª—I, 230 i 241

(Discurs pronunciat dia 11 de febrer de 1883 en la nostra Societat Arqueològica Lul·liana.)

Quadrado i Nieto, Josep Maria.
Primeros años y conversión de Ramón Lull. Fragmento histórico-crítico.

1.ª—I, 387

(Part d'un capítol de l'obra que referent al Benaventurat Ramon Lull havia començat anys enrera el Sr. Quadrado)

El claustro de San Francisco.

1.ª—II, 454

(Escrit adreçat a la *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos* de Madrid pel Sr. Quadrado sobre tan preciós monument arquitectònic de la nostra ciutat.)

El Códice de los Reyes o sea el Rey de los Códices en el Archivo de Mallorca.

2.ª—III, 361

Códices del Archivo General de Mallorca.

2.ª—IV, 161

La judería de la capital de Mallorca en 1391.

2.ª—IV, 281

Málaga en 1487. Documento coetáneo de su conquista.

2.ª—IV, 572

(Descripció, com a testimoni de vista, de les fortaleses, mesquites, cases etc. de Màlaga en el moment d'entrar en ella l'exèrcit dels Reis Catòlics escrita pel notari mallorquí En Pere Litrà, el qual, per la resolució dels negocis de la Universitat de la nostra terra, seguia la Cort en ses campanyes. Tal document es troba en un llibre de Lletres Missives de l'Arxiu General Històric de Mallorca.)

Demoliciones y reformas.

2.ª—IV, 801

Rosselló i Ribera, Jeroni.

Curiosidades históricas.

1.ª—I, 20

(Compte de les despeses fetes en el Palau de l'Almudaina de Mallorca amb motiu de la celebració dels funerals o exèquies per les ànimes dels Reis d'Aragó Pere IV, En Martí i Alfons V, que moriren respectivament en els anys 1387, 1410 i 1458.)

Ramón Lull. Algunas observaciones acerca de la autenticidad de sus obras sobre alquimia.

1.ª—I, 397

(Observacions refutant certs conceptes expressats per † D. Josep Ramon de Luanco en son follet «Ramón Lull considerado como alquimista»).

Los textos originales de Ramón Lull.

2.ª—IV, 654

Bosquejo histórico de la dominación islamita en las islas Baleares por D. Alvaro Campaner y Fuertes.

2.ª—V, 93

Rullan i Mir, Josep.

Pragmática del Capitán General de Mallorca D. Carlos Coloma en 1616, acerca de la Inmaculada Concepción de María.

1.ª—III, 407

(Presa de les Miscel·lànies inèdites de l'autor expressat, relatives a la *Historia de Soller.*)

Recuerdos de Miramar. [1562 i 1599].

1.ª—IV, 5

(Dues visites pastorals fetes respectivament en dits anys).

Estado del clero catedral y parroquial de Mallorca en 1395.

1.ª—IV, 349

Sureda i Morera, Enric.

Las cabrevaciones en Mallorca ante el Procurador Real.

2.ª—III, 460

Taronjí, Josep.

Ramón Lull considerado como escritor místico.

1.ª—I, 411

Un libro importante. «Historia de la Isla de Menorca», por D. Rafael Oléo y Quadrado.

1.ª—II, 347

Valentí i Forteza, Josep Ignasi.

Sección bibliográfica. — I. Inundación de Sóller y Fornalutx. Capítulo adicional a la Historia de Sóller en sus relaciones con la general de Mallorca, por D. José Rullan, Pbro.

2.ª—III, 113

Weyler i Laviña, Fernando

Consideraciones sobre la antigua loza española con vidriado irisante y reflejos metálicos, conocida hoy día con el nombre de Majólica.

1.ª—II, 96

Alraii Abuhali-Alhasen-Benhali-Ebensina (Avicena). Examen crítico razonado en que se demuestra completamente ser la Persia la patria de este insigne filósofo y médico de la escuela arábica, y reflexiones acerca de las numerosas causas que desfiguran la història, dando entrada a notables errores y confusiones

1.ª—IV, 281, 321, 361 i 401

Apéndice a los artículos crítico-biográficos sobre Avicena... o examen especial sobre lo que exponen los historiadores Bover, el P. Cayetano de Mallorca y el Gerundense, al considerarle como nacido en Ibiza.

1.ª—IV, 411 i 441

Anònims.

Inauguración del camino de hierro de Mallorca.

1.ª—I, 119

Documento histórico.—Real pragmática feta per la S. C. R. i M. del Rey nostre Señor: Ab que se ordena y declara lo que se ha de guardar en lo present Regne de Mallorca, en la administració, y distribució dels diners de la Consignació, y sobre altres cosas concernents al regiment, y bon govern de aquell.—Estampat en la Insigne Ciutat de Mallorca, en casa Gabriel Guasp.—Any MDC.

1.ª—III, 252 i 298

Viaje de S. M. a la isla de Mallorca [1877].

1.ª—IV, 161

Noticia histórica del Puig de S.^a M.ª Magdalena de la vila de Inca.

1.ª—V, 438

El «Cronicón Mayoricense» juzgado por la Academia de la Historia.

2.ª—IV, 554

Curiositats històriques.

Curiosidad histórica. [Lletra de desafiament 26 agost 1612].

2.ª—I, 399

Notícies bibliogràfiques.

Sobre que D. Felip Bertran, Secretari de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, posseeix una biografia de Ramon Lull, part traduïda del toscà i part composta per D. Cristòfol Suárez de Figueroa, publicada en un llibre que es titula «Plaza universal de todas ciencias y artes», imprès en 1629.

2.ª—I, 280

Notícia sobre la Coronació de Nostra Dona de Lluc, presa de «La Veu del Montserrat».

2.ª—I, 358

Miscel·lània.

Se demana la restauració de la célebre pintura El Cristo d'En Mesquida que posseeix el municipi de Palma.

1.ª—I, 320

Sobre la pròxima publicació en la Biblioteca Catalana del llibre Felix de les Meravelles del Món del Benaventurat Ramon Lull i del llibre de Boeci De Consolatione Philosophie, traducció catalana per Fra Antoni Genebreda, dedicada a l'infant en Jaume fill del malaurat Jaume III de Mallorca.

1.ª—I, 472

Notícia de que el Govern d'Espanya ha cedit, per sa restauració, el preciós Claustre de S. Francesc a la Diputació Provincial de Balears, a l'Ajuntament de Palma i a l'Acadèmia de Belles Arts, de la mateixa població.

1.ª—I, 570

Al donar-se compte del follet escrit per D. Josep Fiter i Inglés «La ciencia astrológica en Cataluña» es fa l'observació que no s'inclou entre els treballs referents a tal ciència el nom de nostre B. Ramon Lull, i es fa present al Sr. Fiter que no és En Macià de Vila Destres l'inventor de les

cartes hidrogràfiques puis molt de temps abans d'ell les introduí nostre compatriota En Jaume Ferrer.

1.ª - II, 39

Gasetilla copiada de «La Renaixensa» expressant que D. Heribert Mariezcurrena presenta a l'Exposició Universal de Filadèlfia un aplec de vistes fotogràfiques dels monuments i paisatges més notables de Mallorca.

1.ª - II, 80

• Se llamenten i refuten els desbarats que tocant a Ramon Lull digué en el Congrés el diputat D. Lino Peñuelas.

1.ª - II, 474

Se dona la nova de que el n.º 23 de la «Ilustración Española y Americana» publica làmines, a voltes no prou exactes, de monuments de la nostra illa.

1.ª - II, 477

Se copia de «Las Provincias» de València la nova de que s'havien transportats a n'aquesta població, des de Madrid, amb motiu de les festes del sisè centenari de la mort del Rei En Jaume el Conqueridor l'espasa i el «peto» que se creien haver pertenescut a l'esmentat monarca, objectes que estaven a l'Armeria Real perquè allà els havien duit des de Mallorca l'any 1831.

1.ª - III, 34

Sobre l'obra «Jaime I el Conquistador... según las crónicas y documentos inéditos» per Ch. de Tourtoulon, traducció castellana.

1.ª - III, 40

S'expressa que «La Ilustración Española y Americana» ha publicat diverses làmines referents a la nostra terra, i es rectifica el que diu respecte de Miramar en el sentit que la veritat és que aquest nom era conegut ja en temps de Ramon Lull, i que quan vengué a Mallorca Maximilià d'Àustria, després malaurat emperador de Mèxic, li agradà tant tal nom que'l posà al palau que feu construir en el golf de Trieste.

1.ª - V, 79

Sobre haver recollit D. Pere d'Alcàntara Penya alguns trossos d'escultura aràbica trobats en els fonaments d'un edifici de Palma.

1.ª—V, 80

Sobre restauració d'una arca que existia en l'Arxiu del Real Patrimoni en Mallorca.

1.ª—V, 200

Sobre excavacions a Alcúdia sota la direcció de mister Enric Waring.

1.ª—V, 278

Notícia d'haver-se constituït la Junta de restauració de la Llonja.

1.ª—V, 279

Sobre restauració de la Torre dels Peraires.

1.ª—V, 280

Notícia sobre la propera edició completa de les obres de Ramon Lull.

2.ª—I, 439

Sobre haver-se publicat la segona edició de la traducció castellana, feta per D. Santiago Palacio, de la voluminosa obra de l'Arxiduc d'Austria «Die Balearen», corregida i augmentada tal versió per D. Francesc Manuel de los Herreros.

2.ª—III, 432

Sobre la propera publicació de les obres de Ramon Lull per D. Jeroni Rosselló i Ribera.

2.ª—III, 433

Sobre la vinguda a Mallorca del savi arqueòlec alemany Emili Hübner, amb l'objecte de completar les inscripcions romanes referents a la nostra illa, en gran part ja descobertes en altre viatge que feu en 1860.

2.ª—III, 474

PERE A. SANXO

DOCUMENTS

Gràcia de pastar a menys d'una unça del pes establert.

(1313)

Nos En Berenguer de Sent Joan caualler e loch tenent en lo Regne de Malorques per lo molt alt e poderós Senyor Rey. Aut dassò special manament del senyor Rey que si vos na Cominal muler den Bernat de Quart, flaquera, companyona de na Dolça flaquera saenrera, ereu sufficient axí con la dita Dolça en bell pa a pastar, que us donassem aquella gràcia que la dita Dolça auia, so es saber que pastets a menys una unça del pes establít per la Cort a les altres flaqueres e que posquessets cada jorn comprar un sach de forment e aquell pastar. E con nos siam certificats de la vostra suficiència, per ço de part del dit Senyor Rey vos donam licència que vos puscats pastar axí com la dita Dolça pastava ab los priuilegis damunt dits. Aquesta emperò gràcia vos fem dementre que be e leyalment usets del dit offici. Manants al veguer e als altres oficials que aquesta gràcia vos mantenguen entrò altra manament naguesen de nos. E en testimoni daquestes coses fem vos en aquest albarà segeylat ab nostre segell, lo qual fo fet III idus Septembris anno Domini M.º CCC.º terclodecimo.

(ARXIU HIST. MALL.—Cèdules, 1313).

La jueva Seccahum reclama els diners de la venda d'una casa.

Lletra registrada III Kal. junit M.CCC.XIII.

(1314)

A vos molt alt e molt noble senyor en Sanxo per la gràcia de Déu Rey de Malorques, Compte de Rosseyló e de Cerdanya e senyor de Montpestler. Significa e demostra soplegan humilment Seccahum juya muler den Jacob Ben Nono jueu de Malorques humil serua e sotsmesa vostra que con tots los bens del dit marit seu fosen venuts e allenats, exceptat un alberch que es en lo Cayll, lo dit marit seu no aula de que visqués, vené lo dit alberch a instància e requesta de la dita juya per son dot, la Cort feu posar lo preu

en la taula den Francesch Renouart cambiador per so com la dita juya el dit marit seu no pogueren assegurar que nuyl temps no fos feta demanda per neguna persona de part dels en lo dit alberch, ne contra aquel quil aua comprat. Axi emperò que del guany daquen ixent poguessen la dita juya el dit marit seu viure e pendre e auer en necessitat de lur vida. E axi de uolentat de la dita soplegant e del dit marit seu foren liurades e prestades de la dita moneda a la dona na Rumia, fila que fo den Ramon Sentullua, CXX lliures a guany segons lestabliment posat sobre les usures, les quals CXX lliures la dita dona en P. des Puig jenre seu a sa muler aseguraren sobre tots lurs bens de tornar aqueles en la dita taula per nom de la Cort complit lo terme entre els emprès. E es cert Senyor e ueritat que les dites CXX lliberes foren meses e conuertides en utilitat del dit P. des Puig, so es saber en compra de vinyes, les quals el te e poseeix, hon con la dita juya aia entès quel dit P. des Puig procura auer gràcia e elongament de uos Senyor de la dita moneda, la qual es del dit dot de la dita soplegan qui es veyla e pobra el dit marit seu atretal e que neguna cosa no an de que viure els ne lurs infants sino del guany del dit dot. E la dita dona na Ramona el dit P. des Puig an possessions e censals e altres bens e son rics e benanants. Em per so la dita juya fitats jonoys en terra soplega molt humilment a la Reyal magestad vostre Senyor que per amor de Déu aia pietat de la volent e manant que la dita moneda, so es les dites CXX lliberes el guany sien adés de mantinent en la dita taula de cambis posada e tornada, per tal que del dit guany daquela pusca la dita soplegant el dit marit seu e lurs infants viure e passar, que sens lo dit guany murrien de fam.

(ARXIU HIST. MALL.—Cèdules, 1314—fol 137).

Llicències de portar armes. Dades per la rotulació antiga de nostra ciutat.

(1 3 4 8)

De part d en Ramon de Sent Martí, donzell, Regent l ofici de la Governació del Regne de Mallorca. Als honrats e amats los Veger, Batle, Cap de guaytes e altres quals se vulla oficials de la ciutat de Mallorca. Salut e dilecció. Significam vos que en Guillem Roig, ballester de Mallorca, es un dels ballesters per nos ordonats, segons forma e tenor dels capítols de quen fets, de pujar en los lahuts dels mentallets, lo qual ha de nos llicencia de portar armes de fora la ciutat e dintre, axi de dies com de nits, portant, emperò, lum. En testimoni de la qual cosa a instància del dit Guillem li avem fet aquest albarà, segellat ab lo segell menor de la Governació. Datum Maioricis mensis juli anno Domini M.º CCC.º XL octavo.

*Simile albaranum fuit factum omnibus inferius
in sequenti folio nominatis et scriptis.*

- Item Jacme Balester, qui està al carrer de na Pahona.
- Item Johan Ganester, al carrer de la Mar.
- Item G. Aulaguer Alcaular, es carre de n Aulaguer.
- Item Nicholau Rocha, devant Sent Miquel.
- Item Miquel Despuig, devant Sent Domingo.
- Item Jacme Luneda, a la payaria està.
- Item Bernat Truyols, al carrer de Sen Michel.
- Item Pere Truyols, al carrer de na Pahona.
- Item G. Morcell als Homs està.
- Item Francesch Escuder, a la parayria.
- Item Guillem Montaner, a la parayria està.
- Item Francesch ses Planes, devant la carnisseria, demunt.
- Item G. Roig devant Sent Esperit.
- Item Francesch Ladó, al carrer de na Pahona.
- Item Bertomeu Puyg, siuró, a la Calatrava.
- Item Jacme Deulosal, devant en Bernacer.
- Item A. Riuclar, al carrer nou.
- Item Jacme Guitart, devant la carnisseria, demunt.
- Item G. Jordi a la porta de Sent Antoni de Padua.
- Item Bartomeu Castayó a la porta de Portupí.
- Item Bernat Tarrades, a Sent Salvador.
- Item G. Bachs, a la parayria està.
- Item Nicholau Pont, ramol, devant al candaler, a la palancha.
- Item Bartomeu Sunyer, qui està a la porta de Sent Johan.
- Item Johan Mestre, al Molí del vent.
- Item Anthoni Vantayol, devant en Granada.
- Item Lorens Borasa, a la parayria està.
- Item Lorens P. a la plasa de les cols.
- Item Antoni Torrela.
- Item R. Descol, als botés està.
- Item Lorens Esturs a Sent Michel.
- Item P. de Caules a la feraria.
- Item G. Gras, a Sent Salvador està.
- Item Salvador Font, a la cort dels cònsols.
- Item P. Padrol, devant Sent Jacme.
- Item P. Safont, a la parayria.
- Item A. Soler, a la parayria.
- Item Ferrer Tries, devant Sent Antoni de Padua.
- Item P. Arnau, devant el calderer, a la palancha.
- Item Antoni Mayol, qui està devant en Johan Coa.
- Item Lorens Sestorres, qui està a Sent Esperit.

Item Guillem Martí, a la palanqua.
 Item Antoni Domeneguí, qui està a la monedaria.
 Item Jacme Tintorer, boter, a Sent Johan.
 Item en P. Bofiy, a Sent Miquel.
 Item en Farrer, forsemaye, a Sent Miquel.
 Item Matheu Vives, al carrer de bon ayre.
 Item Jacme Rocha, al carrer de bon ayre.
 Item Jordi Nardo, a la Palanqua.
 Item Francesch Bertran, al Ciyar.
 Item G. Miquel, al carrer de Sent Johan.
 Item Nandreu Miquel, texidor
 Item A. Fels de Mayorques.
 Item Lorens Palicer de Malorques.
 Item Johan Tarragó.
 Item Bertran Sala, a Sent Andreu.
 Item P. Mora.
 Item Barthomeu de Peralta, a la plasa del pa.
 Item Francesch Ramon, al carrer de n Simon Forner.
 Berenguer Messeguer a la portela dels boters.
 Pere Montagut al molí del vent.
 Jacme Bonet a la peylaria.
 Berenguer Pasqual, a la peylaria.
 Johan Huya, a la quartera.
 Jacme Capaspre, al carrer de bonayre.
 Matia Fuster, a la payaria.
 Lorens Vilar, a Sent Antoni.
 Lorens Jordà, davant lo caldarer.
 Lorens Ledó, als perayres.
 Lorens des puig, a Santa Creu.
 Caragui Pontremol, a Sent Nicolau.
 Girart Pontremoll, alí matelx.
 Johan Fuster, davant en Jacme Balester.
 Andreu Botet a la costa de n Benet.
 Nicholau Bonet, a Sent Domingo.
 Jordi Qua.
 Pere de Thous, al carrer de n Simon Forner.
 Arnau Sparaguera, al forn de n Candaler.
 Johan Roig, al Sepulcre.
 Nuguet de Lansa, davant casa de n Jacme Balester.

De part de n Ramon de Sent Martí, Regent l'ofici de la Governació del Regne de Malorques als honrats e amats lo Veguer e Batle, Capdegaytes e altres qual se vol oficials de la Ciutat de Malorques. Salut e dilecció. Significam vos que en Barthomeu Garbí, es un d'aquels qui tenen lahuts ab mantalets per defensió del port e del moll de Malorques, lo qual ha de nos

licència de portar armes de dia e de nits portant, emperò, lum. En testimoni de la qual cosa li hauem feït aquest albarà, sagelat ab lo sagel del ofici de la Governació. Dat a Malorques quinto mensis Julii anno Domini M. CCC XLVIII.

- Item en Thomàs Ramondo, qui està devant Santa Creu.
- Item en Gabriel Alanya, al puyg de Santa Creu aspou de n Douser.
- Item en Barthomeu Farrer, qui està al carrer de n Lobi, a sa quartera.
- Item Pere Puyol al puyg de Santa Creu, al carrer de n Mínguer.
- Item G. Guasch, a sa pascateria.
- Item en P. Johan a la porta de Portopí.
- Item. Nanthoni Seruíá, al carrer de les filosas.
- Item en Thomàs Arenos, al carrer de ses filosas.
- Item en Julia Mayol devant en Coa.
- Item en Nicolau Monfre, devant Santa Creu.
- Item en Bartomeu Garbó.
- Item en Francesch Arbós, al puyg de Santa Creu.
- Item en Jacme Castel, a la pascateria.
- Item en Francesch Luna, al carrer de les filosas.
- Item en Johan Desgrau, a la pascateria.
- Item en J. Padrosel, al pou de n Douser.
- Item en Berenguer Dorta, al carrer de les filosas.
- Item G. Palicer.
- Item Gabriel Solanes, as carrer nou.
- Item en Barthomeu Serra a sa pascateria.
- Item Nicolau Jacomí, prop de n Qoa.
- Item Nasteua Boci, as puyg de Santa Creu.
- Item en P. Janer, aspou den Douser.
- Item en P. Palau, as puys de Santa Creu.
- Item Nantoni Lobet, as pou den Douser.
- Item en Climent Terrats al carrer de n Coa.
- Item Bernat Gilabert, al carrer de n Coa.
- Item Nadal Vila noua, a la pascateria.
- Item en Guillem Dorta, qui està devant en Johan Coa.
- Item en G. Xanxolo, qui està al puyg de Santa Creu.
- Item en P. Pelicer, al carrer de les filoses.
- Item Francesch Despuig.
- Item en Francesch Peris.
- Item en Johan Vedra, als cordés.

(ARXIU HIST. MALL.—*Lletres Comunes*—tom de 1348 sens follar).

ANTONI PONS

SECCIÓ OFICIAL

Junta General de 28 de gener 1934 En la Ciutat de Mallorca, a 28 de gener de 1934 i en punt de migdia es reuní la Societat Arqueològica Lul·liana en el seu estatge social en Junta General ordinària, sota la presidència de D. Elvir Sans, i amb l'assistència dels Srs: V. Juan Serra, P. A. Sanxo, A. Salvà, J. Pons, A. Jimenez, R. Isasi, A. Mulet, J. A. Fuster Vallente, J. Lladó, Josep Ramis d'Aireflor, Joan Ramis d'Aireflor, A. Rosselló, J. Llull, J. Muntaner, M. Massutí, T. Ripoll, J. Sanxo, A. Díaz-Plaja, J. Sbert, R. Pomar, J. Marcet, B. Ferrà, A. Alomar, i G. Colom, actuant de secretari el vice-secretari que subscriu.

Oberta la sessió, el secretari donà lectura a l'acta de la darrera Junta General ordinària, celebrada el dia 29 de gener de l' any anterior, i una vegada llegida, fou aprovada pels assistents i per unanimitat.

Acte seguit el Sr. Tresorer llegeix l'estat de comptes de la Societat i posa a la disposició del Srs. Socis tots els justificants que l'acompanyen. Cap soci no vol fer us d'aquest dret, i els comptes, que expressen una liquidació del tot favorable, són aprovats per unanimitat.

El Sr. President usa de la paraula i diu que essent aquesta la primera Junta General que presideix, li escau de repetir les gràcies que pel seu nomenament sols havia pogut expressar des dels escons dels Srs.

socs, gràcies que ha d'estendre a tots per haver trobat dins aquest primer any de la seva presidència una protecció i ajuda incondicionals immerescudes, sense les quals el càrrec li hauria resultat impossible de dur.

Seguint en l'ús de la paraula manifesta que, en compliment d'un dels acords presos a la darrera Junta General, fou invitat a visitar el nostre Museu el Casal Català. Aquesta entitat i altres de Mallorca han visitat el nostre Museu per invitació de la Junta de Govern i és satisfactori el poder trametre als presents les felicitacions que per les nostres instal·lacions socials tenen rebudes la Presidència i Junta de Govern. Igualment en compliment d'un acord pres per la Junta General, la de Govern Intervengué prop del Govern espanyol i demanà l'ajuda amb aquest sentit a la Diputació provincial i Ajuntament de la Ciutat, per a que l'Arxiu Històric del Regne i la Biblioteca Pública fossin traslladats a les dependències del Palau de l'Almudaina, cosa — digué— que es pot considerar un fet, per quant el trasllat està ja ordenat i sols falta fer les obres indispensables en el nou local per dur a terme aquesta nova i beneficiosa instal·lació.

Digué també el Sr. President que havent tengut notícies que l'Ajuntament de Manacor tenia el propòsit d'enderrocar l'edifici històric-artís-

tic anomenat "Torre de Ses Puntes," acompanyat del Delegat provincial de Belles Arts, es personà en el Govern Civil, estenent ambdós la denúncia oportuna. Sobre aquest fet, el Sr. Governador amb una amabilitat que l'honra ens atengué i posà acte seguit un telegrama al Batlle de Manacor, manant-li que deixàs en suspens totes les obres o iniciatives que pogués tenir sobre l'esmentat edifici.

Diu el President que cal remarcar la visita que, amb motiu de la naixença de Ramon Lull, el centenari del qual es celebra, féu a Mallorca la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, que fou atesa per aquesta Societat i acompanyada en els actes que aquí celebrà.

També ha de comunicar la Presidència a la Junta General que havent-se trobat a la platja de Canyamel de Capdepera certs objectes de caràcter prehistòric, el Governador Civil cridà aquesta Presidència per encarregar a la Societat per ella representada la investigació de les troballes esmentades i la continuació de les excavacions, si ho considerava necessari segons la seva importància arqueològica. Per la Presidència foren delegats els membres de la Junta de Govern Srs. Amorós i Ramis d'Ayresllor perquè s'encarregassin de l'afer; els quals ho prengueren amb l'interés que en ells es proverbial quan es tracta d'aquests casos, i redactaren una Memòria que fou tramesa al Sr. Governador i que de tots els presents és coneguda per haver-la publicada la premsa local i que, a més, es pensa inserir també en el nostre Bolletí.

Havent-se dirigit a aquesta Presi-

dència verbalment el Sr. Batlle de Capdepera, suplicant de la Societat intervingués a fi d'obtenir de la Superioritat la declaració de monument històrico-artístic del Castell d'aquella vila, aquesta Presidència s'entrevistà amb el Sr. Delegat provincial de Belles Arts fent les gestions oportunes, i avui pot dir que l'afer va per bon camí i s'esperen resultats favorables en aquest sentit.

També li és agradable de comunicar als Srs. presents un dels acords darrers de la Junta de Govern, consistent en passar una circular a tots els Ajuntaments de les illes demanant-los la seva ajuda material i suplicant-los tenguin al corrent a aquesta Societat de totes les troballes arqueològiques que es fassin en els respectius termes, i demés qüestions que puguin interessar-nos a nosaltres especialment i en general a la cultura arqueològica i històrica de la regió.

Cal esmentar que aquesta Societat ha assistit a tots els actes als quals ha estat invitada, havent de remarcar el celebrat a la parròquia de Sant Nicolau, amb motiu del setè centenari lul·lià, en el qual i davant la casa on es creu tradicionalment que va nèixer el nostre Patró, el President va dirigir la paraula al poble comentant aquell esdeveniment; també l'acte celebrat al Col·legi de la Sapientia amb motiu de commemorar-se el tercer centenari de la seva fundació.

Organitzades per la Junta de Govern es realitzaren per aquesta Societat durant l'any passat dues excursions, una d'elles a Manacor i Artà i l'altra a Eivissa; es visitaren totes les coses d'interés històrico-arqueo-

lògic i davant l'èxit assolit pensa aquesta Junta organitzar-ne d'altres durant aquest any.

Un dels ingressos que més han beneficiat aquesta Societat ha estat la venda de Bolletins, duita a terme sobretot per l'interés i les gestions del nostre Tresorer. Parlant d'això, hem d'aprofitar l'ocasió per felicitar a la nostra consòcia Srta. Aurora Diaz-Plaja, que ens ha facilitat la venda d'una col·lecció completa i que, a més, ha catalogat la nostra Biblioteca, anunciant que prest podrà ésser inaugurada amb aquesta gran millora.

Un altre dels ingressos ha estat l'obtingut per les visites al nostre Museu. Aquestes visites han estat unes 400 durant l'any, moltes menys de les que pensavem; però per altra part cal tenir en compte que el turisme en general ha sofert darrerament una gran crisi, que ha repercutit com és natural en aquesta casa.

El nombre de socis que teniem el dia primer de gener de 1933 era de 201 i actualment és de 216, havent-hi, per tant, una diferència a favor de 15.

Després el Sr. President dóna compte dels Srs. socis morts durant l'any, i aquests són: D. Leoncí Soler i March, de Manresa, antic en aquesta casa i devot de l'Arqueologia; D. Antoni Pol i Juan, costumista i folklorista; D. Francesc Puigserver, baró de Pinopar i D. Felip Villalonga i Dezcallar, models tots de simpatia i bons amics nostres; el corresponent Sr. Philothelo Pereira d'Andrade de Santo Thomé do Concelho de Mormugao, que morí a Goa (Índia Portuguesa); i el nostre col·laborador l'eminent escriptor Sr. Josep Ramon Mèlida, Director del Museu Arqueo-

lògic Nacional de Madrid, que en diverses ocasions avalorà les planes del nostre Bolletí amb la seva firma. Al Cel sien tots i que nosaltres poguem pregar per a ells molts anys.

La Junta de Govern, en compliment del que prescriu l'article 6 del nostre Reglament procedí a determinar els que aquest any havien de cessar en els seus càrrecs i resultà que són: el Vice-president Sr. Antoni Salvà; el Director del Bolletí Sr. Joan Pons; el Tresorer Sr. Vicens Juan Serra; i els vocals Srs. Ramis, Ferrà, Sanxo, Fuster i Colom. La Junta de Govern fent ús del dret que li confereix el citat article 6 del Reglament, proposa a la Junta General la reelecció de tots els Srs. esmentats, però aquesta Presidència requereix els presents perquè donin la seva conformitat o expressin en contra els motius que considerin convenientes. La Junta General per unanimitat acceptà la proposta de la Presidència.

El Sr. President continua en l'ús de la paraula i explica a la Junta General el projecte de la de Govern per a la celebració del centenari del naixement de Ramon Lull. Diu que la Junta de Govern, a fi que aquesta celebració per part de l'Arqueològica tenguí una memòria constant i no es limití a una sèrie de conferències o a un dinar, que després de celebrat ningú se'n recorda més, ha pensat d'editar un volum de les obres de R. Lull, d'un tamany semblant al de les obres completes que edita Mn. Galmés, a fi que pugui fer joc amb la dita col·lecció. El dit tom comprendria una part dels escrits missionals i de croada de Lull. A continuació el Sr. President sotmet l'idea exposada a la consideració i

discussió de la General, la qual l'accepta per unanimitat.

No havent-hi més assumptes a tractar, el Sr. President demana als Srs. presents si qualcú vol fer us de la paraula i la demana el Sr. Isasi.

Concedida la paraula al Sr. Isasi, aquest d'iu que volia posar a la consideració de la Junta de Govern lo següent: a Alcúdia, quan l'adveniment de la República, fou treta la corona imperial que rematava l'escut d'armes de Carles V.; que sap que algú, per evitar que es fes malbé, la guardà, i que com que creu que això no ha de prosperar i que fou degut a malentesos i confusions de moment, demana que es facin les gestions necessàries a fi que la corona es torni posar al seu lloc primitiu. Afegeix que la cova de Sant Martí, antiga basílica mallorquina, del mateix terme d'Alcúdia, es troba en tan mal estat que creu que si no s'hi posa remei prest no serà possible de refer-la, i a fi d'evitar també aquesta pèrdua demana que es facin les gestions oportunes prop de les Corporacions oficials perquè sia restaurat dit monument.

El Sr. President contesta al Sr. Isasi dient-li que agraeix les seves suggercions, i que com que havia pensat que una de les primeres excursions a celebrar per l'Arqueològica fos precisament a Alcúdia, promet cuidar-se de tot lo demanat pel Sr. Isasi i confia de poder-ho solucionar.

El Sr. President demana si hi ha algun altre senyor que vulgui fer us de la paraula, i no havent-n'hi cap i havent-se acabat l'ordre del dia, aixeca la sessió. De tot lo qual, com a Vice-secretari, don fe.—Guillem Colom,

Biblioteca Durant l'any 1934 ingressaren a la nostra Biblioteca les següents obres:

A. per la C. de M.: *Almanac de les Lletres*.—Sóller. Imp. Joan Marquès, 1934. Donatiu de l'"Associació per la Cultura de Mallorca".

Alcover, Antoni M.^a: *Diccionari Caatlà. Valencià-Balear*.—Palma de Mallorca. Imp. Mn. Alcover-fascicles n.ºs 28, 29, 30. Subscripció.

Bertrand, J. J. A.: *Barcelone, cité d'art et de sciences*.—Barcelona 1932.

Bertrand, J. J. A.: *La litterature catalane contemporaine (1833-1933)*.—Paris 1933. Donatiu de l'autor.

Costa, Josep: *Majorque. Guide Illustré Costa*, Deuxième édition. Donatiu de l'autor.

Darder Pericàs, Bartomeu: *Mapa Geològic de les Serres de Llevant de l'Illa de Mallorca*.—Publicat per l'Exma. Dip. Prov. de Balears.—Palma, 2 fulls. Donatiu de l'Excm. Diputació de Balears.

Escalas, Jaume: *Mallorca. Guia ilustrada*.—Galerias Costa, Palma.

Hernández Sanz, Francesc: *Història de la Invenció de la Nostra Senyora del Thoro. (En forma de comèdia)*.—Tip. Mahonesa, Mahó 1931.

Hernández Sanz, Francesc: *Episodios de la guerra de los anglo-españoles contra Francia, durante su primera República, vistos desde Mahón. 1793-1795*.—Tip. Mahonesa, 1933, Mahón. Donatiu de l'autor.

Llabrés Bernal, Juan: *Breve noticia de la labor científica del Capitán*

- de Navío D. Felipe Bauzá.* — Palma. Imp. Guasp, 1934. Donatíu de l'autor.
- Lull, Ramon: *Obres originals. Volum.* XVII.
- Macabich Llobet, Isidoro: *Sobre Arqueología Ibicenca.—Ebusus, Ciclo Romano.*—Imp. Soler, Palma, 1932.
- Oliver Febrer, J.: *Normes biològiques d'estructuració social* — Petra, Mallorca 1933. — Estampa Soler Prats [Palma] 1934. Donatíu de l'autor.
- Penya, Pere d'A.: *Comèdies, I.* . Biblioteca "Les Illes d'Or, n. I."—Mallorca 1934. Subscripció.
- Pons, Antoni: *Constitucions e Ordinacions del Regne de Mallorca (S. XIII-XV).* Vol. II. Ciutat de Mallorca. Estampa Guasp.
- Pons Marquès, Joan: *Grandesa i disort de Ramon Lull.* — "La Nostra Terra, 1934". Donatíu de l'autor.
- Primer Centenario de la Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística 1833-1933. T. II.*—Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística. México 1933. Donatíu de la Societat.
- Ribas de Pina, Miquel: *La Conquista de Mallorca pel Rei en Jaume I.*—Biblioteca "Les Illes d'Or n.º 5".—Mallorca, 1934.
- Rubí i Lluch, A.: *Ramon Lull i el concepte de l'Art en l'edat mitjana.* — Extret de "La Paraula Cristiana". Donatíu de l'autor.
- Sanxo Vicens, Pere A.: *Confraries religioses en Mallorca, anys 1478-1484. Aplec de documents.* —Societat Arqueològica Luliana. Palma de Mallorca 1933. Donatíu de l'autor.
- Sastre Servera, Mateo: *Muro en la mano.*—1934. Tip. Vich, Inca. Donatíu de l'autor.
- Serra Rafols, Elias: *Juan de Bethencourt y Alfonso V de Aragón.* — *Documentos inéditos.* — Tip. Católica, Sta. Cruz de Tenerife, 1933. Donatíu de l'autor.
- Soler, Antoni: *Sis quintets per a instruments d'arc i orgue o clave obligat.*—Institut d'Estudis Catalans.—Barcelona. 1933. Donatíu de l'I. d. E. C.
- Subirá, José.—*Celos aun del aire matan.* — *Opera del S. XVII, texto de Calderón y música de Juan Hidalgo.*—Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. 1933. Id.
- Terrasa, Guillermo: *Historia de Lluchmayor.* — Palma. Sociedad Arqueológica Luliana, 1934.
- Tous y Maroto, José M.ª: *Guía de la Isla de Oro. Mallorca.* Fotografías J. Truyols.—Palma. Amengual y Muntaner, S. A. 1933.
- Valentí, Joan Ignasi: *Escoles per anormals i escoles per a superdotats.*—"La Nostra Terra", 1934.
- Valentí, Joan Ignasi: *Dues crisis en la vida de Ramon Lull.* — "La Nostra Terra", 1934. Donatíu de l'autor.
- Revistes i publicacions Al-Andaribudes en 1934.** *Al-Andalus.* — *Revista de las escuelas de estudios árabes de Madrid y Granada.* — Madrid.
- La Almudaina.*—Palma de Mallorca.
- Analecta Bollandiana.* — Bruxelles. París.
- Anales del Centro de Cultura Valenciana.*—Valencia.
- Annales de la Société Royale*

- d'Archéologie de Bruxelles.*—Bruxelles.
- The Antiquaries Journal.*—Londres.
- Archivum Franciscanum Historicum.*—Firenze-Quaracchi.
- Boletín de la Academia de la Historia.*—Madrid.
- Boletín de la Academia Gallega.*—La Coruña.
- Boletín de la Comisión de Monumentos históricos y artísticos de la provincia de Valladolid.*
- Boletín de la Comisión Provincial de Monumentos históricos y artísticos de Orense.*
- Boletín de la Academia de Ciencias, Bellas Letras y Nobles Artes de Córdoba.*
- Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura.*—Castelló.
- Boletín oficial del Obispado de Mallorca.*—Palma.
- Boletín de la Cámara provincial de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca.*
- Boletín Oficial de la provincia de Baleares.*
- Boletín de la Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística.*—México.
- Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana.*—Palma.
- Bollettino della Società piemontese di Archeologia e Belle Arti.*—Torino.
- Bollettino della Società filologica friulana ("Ce Fastu?").*—Udine.
- Bollettino dell'Associazione internazionale degli studi mediterranei.*—Roma.
- Bulletin de la Société Neuchateloise de Géographie.*—Neuchatel.
- Bulletin de la Société Archéologique et Historique de Nantes et de la Loire inférieure.*—Nantes.
- Bulletin mensuel de la Société archéologique, historique et géographique du département de Constantine.*—Constantine.
- Bulletin de l'Institut d'Égypte.*—Le Caire.
- Butlletí Arqueològic.*—Tarragona.
- Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona.*
- Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya.*—Barcelona
- Butlletí del Centre excursionista de la comarca de Bages.*—Manresa.
- Comunicazioni della Società per gli studi storici archeologici ed artistici per la Provincia di Cuneo.*—Torino.
- Correo de Mallorca.*—Palma.
- El Día.*—Palma.
- Documentos para la Historia del Arte en Andalucía.*—Universidad de Sevilla.
- Faenza.*—*Bollettino del Museo delle Ceramiche in Faenza.*
- El Felanitxer.*—Setmanari. Felanitg.
- O Instituto.*—Coimbra.
- Investigación y Progreso.*—Madrid.
- Institut de France. Académie des Beaux-Arts.*—Paris.
- Lluch. Revista mensual ilustrada.*—Palma.
- Mai enrera. Butlletí Club Excursionista de Gracia.*—Barcelona.
- Mémoires présentées à l'Institut d'Égypte et publiées sous les auspices de Sa Majesté Fouad I Roi d'Égypte.*—Le Caire.
- Minerva. Portaveu del C. E. Minerva.*—Barcelona.

Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús.—Barcelona.

El Matí.—Barcelona.

Monte Toro. Revista mensual.—Ciudadela.

La Paraula Cristiana.—Barcelona.

El Propagador de la devoción al Corazón de Jesús.—Ciudadela.

La Publicitat.—Barcelona.

Recueil des notices et mémoires de la Société archéologique du département de Constantine.—Constantine.

Revista Hispánica Moderna. Boletín del Instituto de las Españas.—Columbia University E. E. U. U.

Revista de la Biblioteca, Archivo y Museo del Ayuntamiento de Madrid.

Revista de Historia.—La Laguna de Tenerife.

Revista del Centre de Lectura de Reus.

Revista de Menorca. Publicación del Ateneo científico, literario y artístico de Mahón.

Revue Anthropologique.—Organe de l'Institut International d'Anthropologie.—París.

Revue Africaine. Bulletin trimestriel publié per la Société Historique Algérienne.—Alger.

Revue belge d'Archéologie et

d'Histoire de l'Art.—Anvers.

Sóller. Semanario independiente.—Sóller.

Trabalhos da Sociedade Portuguesa de Antropologia e Etnologia.—Porto.

La Última Hora.—Palma.

Universidad de La Habana.—Habana.

Volkstum und Kultur der Romanen. Sprache, Dichtung, Sitte.—Hamburg.

La Voz de Ibiza.—Ibiza.

La Voz Arraconense.—S'Arracó.

El Bolletí Està en curs d'impressió l'índex general complet de la primera època del present Bolletí, vint i cinc volums, 1885-1934. Contindrà una taula alfabètica d'autors, i una altra analítica completa de matèries, complement indispensable de la nostra col·lecció, de la qual facilitarà el maneig i que es posarà a la venda en les condicions que s'anunciaran oportunament.

Una vegada normalitzada i posada al dia la publicació del present Bolletí, aquest apareixerà puntualment cada dos mesos, en fascicles de 56 pàgines, que formaran tom, igual que abans, cada dos anys amb un índex analític complet i detallat.